

The image is a surreal, monochromatic landscape in shades of blue and green. In the background, a massive, dark, spherical object, resembling a planet or a large stone, dominates the sky. A bright, glowing white cross is superimposed on the sphere. A long, straight, light-colored path leads from the bottom center of the frame towards the base of the cross. A small, dark silhouette of a person is walking away from the viewer along this path. The ground is uneven and textured, with several small, glowing white candles or lights placed at intervals along the path. The overall atmosphere is mysterious and spiritual.

Claudiu-Gilian Chircu

**SECRETELE
ZEILOR**

INVENTATORII LUI IISUS

CLAUDIU-GILIAN CHIRCU

INVENT†ATORII LUI IISUS

Galați, 2020

Creștinismul este cea mai răspândită religie la ora actuală, având peste două miliarde de adepți. Deși este considerat o religie monoteistă, în creștinism sunt venerați sute de sfinți și un Dumnezeu triplu, format din trei entități diferite: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Personajul principal al acestei religii este Iisus (Yeșu'a în ebraică și Iesous în *Noul Testament*), supranumit Hristos („*Mașiah*” în ebraică, adică „Cel uns”, și „*Khristos*” în greacă), considerat de cei mai mulți a fi un personaj real, care a trăit în Palestina primului secol al erei noastre. Chiar dacă nu există dovezi ale existenței lui, ceea ce nu pare să-i deranjeze pe creștini, ținând cont că religia se bazează pe credință și nu pe fapte. Singurele scrieri din primul secol care îl menționează sunt cele patru evanghelii canonice și epistolele apostolului Pavel (Paulos în *Biblie*), incluse în *Noul Testament*. Pe lângă acestea mai există două pasaje controversate în cartea *Antichități iudaice* a istoricului iudeo-roman Flavius Iosephus. Ținând cont că sunt scrise într-un stil diferit de al lui Iosephus, că Iisus lipsește cu desăvârșire dintr-o operă mai veche a autorului, *Războaiele iudeilor*, iar cea mai veche menționare a unuia dintre pasajele controversate este cea a lui Eusebius din anul 324, înseamnă că respectivele pasaje au fost incluse în textul original de un creștin care încerca să-și valideze credința prin falsificări. Flavius Iosephus a descris cu lux de amănunte istoria poporului său, menționând toți profeții, agitatorii și liderii rebeliunilor de până la asediul Ierusalimului, fiind necesară falsificarea lucrării sale pentru a apărea și numele zeului creștinilor printre ei. Următoarea menționare a lui Iisus este cea din *Annales* a istoricului roman Publius Cornelius Tacitus, scrisă în jurul anului 116. Ceea ce nu demonstrează existența zeului creștinilor la începutul primului secol, cartea fiind scrisă la 83 de ani de la presupusa lui moarte, ci doar că în Roma secolului al II-lea circula acest mit la fel ca multe altele, de la cele ale egipteanului Osiris sau ale persanului Mithra până la cele ale clasicilor Jupiter și Hercule. La începutul primului mileniu al erei noastre existau o mulțime de cronicari greci, romani și iudei în întregul Imperiu Roman

(în care era inclusă și Palestina), care consemnau toate evenimentele importante; cu toate acestea, niciunul dintre ei nu l-a menționat pe iudeul Yeșu'a / Iisus, care a săvârșit în miturile creștine o mulțime de miracole. Iată câțiva dintre ei:

- Gaius Suetonius Tranquillus (aproximativ 69-122), istoricul a doisprezece împărați romani, care a trecut în revistă toți oratorii și predicatorii din acea perioadă, nu a auzit de Iisus. Despre creștini scria că sunt o sectă cu o religiozitate superstițioasă, la fel cum i-au descris și alți doi contemporani ai săi, Publius Cornelius Tacitus și Pliniu cel Tânăr. Într-un pasaj din *Divus Claudius*, biografia împăratului Claudius, există un pasaj care pentru creștini constituie o menționare a zeului lor: „*Din cauză că evreii deranjau în mod constant la instigarea lui Chrestus, el (Claudius - n.a.) i-a expulzat din Roma*”. Ceea ce nu înseamnă că ar fi existat în Palestina până în anul 33 un iudeu considerat Mesia sau Hristos, ci doar că în anul 49 evreii din Roma erau instigați de un anume Chrestus. Termenul „*chrestus*”, care însemna „bun” sau „folositor”, era des întâlnit în acea vreme, fiind atribuit mai ales sclavilor.

- Naturalistul și filosoful roman Gaius Plinius Secundus sau Pliniu cel Bătrân (23-79), care a consemnat faptele celebre din timpul său, nu a auzit de Iisus Hristos. Nici nepotul său, Gaius Plinius Caecilius Secundus sau Pliniu cel Tânăr (61-113), care în epistolele sale nota tot ce se întâmpla interesant în acea vreme. Nici măcar în scrisoarea sa către împăratul Traian, în care considera creștinismul o „*depravată, excesivă superstiție*” derivată din iudaism.

- Fostul sclav frighian Epictet (Epiktetos, cca. 55-135), devenit filosof după ce și-a obținut libertatea, un eminent orator și cunoscător al religiilor, a locuit în Roma până în 93, când împăratul Domițian a izgonit filosofii din oraș. Arrianos, discipolul său, i-a notat discursurile, considerându-le comparabile cu literatura socratică. Deși Epictet a studiat credințele religioase contemporane, nu a auzit de Iisus Hristos.

- Unul dintre primii geografi romani, Pomponius Mela, a scris în jurul anului 43 *De situ orbis libri* în stilul lui Strabon, alăturând descrierii fiecărei țări menționate principalele evenimente petrecute acolo. Deși lucrarea sa a fost redactată la doar zece ani după

presupusa înviere miraculoasă a lui Iisus, Pomponius nu îl menționează în capitolul despre Iudeea.

- Istoricul, biograful și eseistul Plutarh (Lucius Mestrius Plutarchus, cca. 46-120) s-a născut în Cheronea din Grecia, acolo unde legende creștinilor susțin că s-au răspândit discipolii lui Iisus, care au înfăptuit numeroase minuni, la vederea cărora mulțimea se convertea pe nerăsuflăte. Nicio astfel de minune nu îi era cunoscută lui Plutarh. A trăit 30 de ani în Roma și nici acolo nu au ajuns la urechile lui miracolele „divine”. Deși specializat în realizarea biografiilor oamenilor celebri, fără a neglija legende din jurul lor, nu a scris nici măcar un singur cuvânt despre Iisus.

- Filosoful Philon din Alexandria (aproximativ 20 î.e.n. - 50 e.n.), considerat „*Platon al evreilor*”, care a mers atât la Roma, cât și la Ierusalim, a scris nenumărate opere din care școlile teologice creștine au preluat ulterior multe idei. Familia lui Philon avea legături cu preoțimea din Iudeea, cu casa regală irodiană și cu cea imperială din Roma. Unul dintre nepoții săi, Marcus Iulius Alexander, a fost căsătorit cu prințesa Iulia Berenice, fiica monarhului iudeu Irod Agrippa. Celălalt nepot al său, Tiberius Iulius Alexander, a fost procuratorul Iudeei și prefectul Egiptului. Cu toate acestea, Philon nu i-a menționat nici pe Iisus, nici pe apostolii lui.

- Filosoful și dramaturgul roman Lucius Annaeus Seneca (cca. 4-65) a trăit cea mai mare parte a vieții lui la curtea imperială. Se afla la Roma atunci când mitologia creștină susține că a avut loc întrecerea de miracole dintre apostolul Petru (Simon Petros) și vrăjitorul Simon din Gitta. Petru învia morți, reda vederea orbilor și a făcut Luna să coboare de pe cer pentru a lumina o încăpăre, iar celălalt Simon levita, făcea statuile să danseze și o seceră să lucreze singură. Nu doar pentru Seneca cei doi și minunile lor au rămas necunoscute, ci pentru toată lumea din Roma. Asemenea miracole mai mult ca sigur ar fi uimit pe oricine și totuși nu sunt consemnate de romani. Nici măcar apostolul Pavel nu l-a menționat pe Petru în Roma nici în cei doi ani pe care i-a petrecut acolo, conform capitolului 28 al *Faptelor Apostolilor*, nici în *Epistola către romani*, unde salută cincizeci de creștini aflați în acea perioadă în capitala Imperiului Roman.

Lipsa scrierilor din primul secol al erei noastre despre Iisus, în afara celor biblice, nu constituie singurul argument în favoarea inexistenței acestui personaj. Un al doilea ar fi mulțimea de erori și inadvertențe din *Noul Testament*. Să luăm, de exemplu, nașterea lui miraculoasă dintr-o fecioară în care a intrat Sfântul Duh. Din patru evangheliști, doar doi i-au menționat nașterea, Matei (Matthaios în *Biblie*) și Luca (Loukas). De ce Marcu (Markos) și Ioan (Ioannes) nu s-au oboșit să noteze un asemenea eveniment incredibil? Și de ce există diferențe mari între cele două versiuni? La Matei, un înger i-a apărut în vis lui Iosif (Ioseph) pentru a-l anunța că se va naște Iisus; la Luca, îngerul a anunțat-o pe Maria. La Matei, nașterea a avut loc într-o casă iar la Luca într-o iesle, din cauză că Iosif și Maria nu au găsit o locuință în care să petreacă noaptea. Cei trei magi de la răsărit, care i-au adus daruri pruncului divin, sunt amintiți doar de Matei; la Luca, locul lor este luat de un grup de păstori. Miraculoasa stea care i-a condus pe magi din Persia până în Betleem nu există decât la Matei, deși ar fi trebuit să fie pomenită nu doar de toți cei patru evangheliști, ci și de astronomii din Iudeea și din împrejurimi. Nimeni nu a văzut-o, nici măcar regele Irod (Herodes), chiar dacă evanghelistul susține că steaua a mers înaintea magilor din Ierusalim până în Betleem. Decizia lui Irod de a ucide toți pruncii de până în doi ani nu este relatată decât de Matei. Acest masacru nu numai că nu a fost menționat de niciunul dintre evangheliștii rămași, ci nici măcar de cronicarii sau istoricii vremurilor. Doar Matei amintește fuga în Egipt a lui Iosif, Maria și Iisus. Pentru Luca, cei trei nu numai că au rămas în Iudeea, dar peste opt zile de la naștere Iisus a fost dus la Ierusalim pentru circumcizie; dacă Irod ar fi ordonat uciderea tuturor pruncilor, băiatul ar fi fost aruncat direct în gura lupului. Dar Luca nu avea habar de acea hotărâre macabră a regelui iudeilor, pe care o cunoștea doar Matei. La Luca, Iosif și Maria trăiau în Nazaret dinainte de a se naște Iisus; pentru Matei au ajuns în Nazaret doar după întoarcerea din Egipt, alegând Galileea în locul Iudeei de teama regelui Irod. Luca este singurul care pomeneste episodul din templul de la Ierusalim, când Iisus avea 12 ani. Matei, Marcu și Ioan au rămas tăcuți și în această privință.

Dacă cele patru evanghelii canonice se contrazic între ele, nici cele gnostice nu puteau fi altfel. *Evanghelia Adevărului, a Egiptenilor, a Mariei, a lui Toma sau a lui Filip* nu vorbesc despre nașterea lui Iisus. Toate miracolele care îi însoțesc nașterea, atât de cunoscute nouă din mitologia creștină, pentru gnostici lipsesc cu desăvârșire. Nici urmă de înger care să-i vestească nașterea, stea, magi, păstori, masacru al copiilor sau fugă în Egipt. Însă, dacă pentru Ioan Cuvântul s-a întrupat în Iisus iar la Marcu Duhul Sfânt a coborât peste Hristos, gnosticii aveau legende asemănătoare. Conform episcopului Irineu (Irenaeus), ei credeau că Hristos s-a unit cu sora sa, eonul Sophia, coborând apoi în Iisus, copilul născut din fecioară cu ajutorul lui Theos (Dumnezeu). În *Evanghelia Adevărului*, Hristos este Cunoașterea care a emanat din Tatăl. În *Evanghelia Egiptenilor* el este eonul Seth, fiul primului om „*nestricăcios*”, Adamas.

Coranul nu amintește de Iosif și nici nu-l consideră pe Iisus fiul vreunei divinități. În schimb, susține că „*Al-Masih Isa* (Mesia Iisus - n.a.), *fiul lui Maryam* (Maria - n.a.), *este trimisul lui Allah, cuvântul său pe care el l-a transmis lui Maryam și un duh de la el*” (Sura 4:171). „Cuvânt” îl numea și *Evanghelia lui Ioan* însă, pentru profetul Mahomed (Muhammad), această exprimare are un alt sens. Singurul eveniment asemănător evangheliilor canonice este nașterea lui Iisus din fecioară și vestirea nașterii sale de către arhanghelul Gabriel / Gavriil (Jibrayil).

Parcă pentru a contrazice și mai mult puținele relatări despre nașterea lui Iisus, *Evanghelia copilăriei lui Hristos* spune că s-a născut într-o peșteră, apoi a fost pus într-un staul, unde i s-au închinat un bou și un măgar. În primele veacuri ale creștinismului chiar se indica drept loc al nașterii sale o peșteră din Betleem care, anterior, fusese considerată locul nașterii zeului Tammuz. Nașterea zeilor în peșteri era un element comun religiilor multor popoare. Pe lângă Tammuz, se credea că și zeii Dionisos, Zeus, Hermes, Adonis și Mithra s-au născut în peșteri. Amintim că, pentru evanghelistul Matei, Iisus s-a născut într-o casă, iar pentru Luca într-un staul. Niciunul dintre ei nu sprijină ipoteza închinării bouului și măgarului.

Chiar dacă Iisus nu este menționat de cronicarii primului secol iar versiunile nașterii sale conțin mari diferențe, poate reușim să aflăm

măcar anul nașterii lui. Pentru majoritatea, el s-a născut în anul 1. Însă, pentru evanghelistul Matei, Iisus a venit pe lume cu puțin timp înainte de moartea regelui Irod cel Mare, adică în anul 4 î.e.n. Luca încearcă să ne adâncească și mai mult în ceață, susținând că nașterea a avut loc în timpul recensământului din vremea lui Quirinius, guvernatorul Siriei. Cum Quirinius a devenit guvernator în anul 6, acela este anul nașterii lui Iisus în viziunea lui Luca, cu zece ani mai târziu decât preconizase Matei și cu cinci după data acceptată în mod convențional. Tot Luca spune că Iisus a fost botezat în al cincisprezecelea an de domnie al împăratului roman Tiberius, când era cam de 30 de ani. Al cincisprezecelea an de domnie al lui Tiberius înseamnă anul 29, ceea ce mută nașterea lui Hristos în anul 1 î.e.n. Așadar avem trei ani diferiți pentru nașterea zeului creștinilor: anul 4 î.e.n., anul 1 î.e.n. și anul 6 e.n. Pentru a rezolva odată pentru totdeauna această enigmă, călugărul Dionisie cel Mic, care trăia la Roma prin secolul al VI-lea, a fixat nașterea lui Iisus în anul 752 al calendarului roman, devenit de atunci anul 1 al calendarului nostru. Deși problema pare rezolvată, rămân cele trei versiuni diferite ale evangheliilor canonice.

Dacă nu am putut stabili anul nașterii, putem încerca măcar să aflăm luna și ziua. Creștinii cred că Iisus s-a născut pe 25 decembrie. Însă, dacă ne luăm după *Evanghelia lui Luca*, această dată nu poate fi adevărată. Evanghelistul ne spune că în momentul nașterii erau păstori cu turmele pe câmp, iar luna decembrie este una mult prea rece pentru a duce turmele pe câmpuri chiar și în Palestina. Puțini știu că primii creștini serbau ziua nașterii lui Iisus pe 6 ianuarie. În Grecia, această zi era considerată data nașterii zeului Dionisos, iar la Alexandria era ziua lui Eon, zeul născut din fecioara Kora. Pentru a se facilita trecerea de la aceste divinități la Iisus, primii creștini au împrumutat data de 6 ianuarie și au folosit-o pentru a sărbători data nașterii zeului lor. Cea mai veche informație despre sărbătorirea nașterii lui Iisus pe 25 decembrie se găsește în calendarul roman din anul 354. În această zi, în tot Imperiul Roman se celebra nașterea zeului Mithra, împrumutat din Persia. Zeii Adonis și Tammuz erau serbați pe aceeași dată. Pentru a facilita tranziția de la zeii păgâni la

Hristos, creștinismul a păstrat datele importante din vechile religii, înlocuind doar divinitățile.

Nașterea lui Iisus se mai lovește de o problemă, de această dată de ordin genetic. Heterozomii sunt cromozomii care determină sexul unui organism. La mamifere (implicit și la oameni), masculii au perechea de cromozomi X și Y, iar femelele XX. Din cromozomul X al masculului și unul dintre cromozomii X ai femelei se naște un copil de sex feminin, iar din cromozomul Y al masculului și unul dintre cromozomii X ai femelei rezultă un copil de sex masculin. Prin urmare, sexul masculin este dat de cromozomul Y. Dacă povestea biblică ar fi fost adevărată prin nu știu ce minune complet illogică, iar Iisus s-ar fi născut doar din Maria, fără intervenția unui individ de sex masculin nu ar fi putut fi bărbat. Pentru că din cromozomii XX ai ei nu putea apărea cromozomul Y al lui. Așadar, dacă Maria ar fi reușit să-l conceapă singură, fără intervenția unui mascul cu trup material (spre deosebire de Duhul Sfânt, care nu poate transmite gene fiind imaterial), Iisus ar fi trebuit să aibă doar cromozomii XX, adică să fie de sex feminin. Dacă era de sex masculin, adică avea cromozomii XY, înseamnă că Maria nu l-a conceput singură, ci cu ajutorul unui bărbat care i-a transmis copilului cromozomul Y. Însă credincioșii rezolvă această enigmă transformând întâmplarea într-un miracol divin, iar alții preferă soluții logice, cum ar fi inseminarea artificială. Ceea ce este inutil, ținând cont de mulțimea de contradicții referitoare la nașterea lui Iisus, care duc către o singură concluzie logică legată de presupusa lui existență.

Dacă nu putem stabili cu exactitate nici când s-a născut Iisus, nici cum, poate învierea lui este mai puțin complicată. Povestea este binecunoscută: a fost crucificat, a treia zi a înviat, apoi la un moment dat s-a înălțat la cer. Pe cât de simplu pare totul, pe atât de complicat este în *Noul Testament*. Cel mai important eveniment al creștinismului, pe care își bazează întreaga doctrină, ar fi trebuit să fie unul clar pentru toată lumea sau măcar pentru cei patru evangheliști. Însă evangheliile se contrazic și la acest capitol.

Toți patru sunt de acord că primele persoane care au descoperit învierea au fost femei, numite de creștinism mironosițe. Însă când vine

vorba despre numărul și identitatea lor, lucrurile nu mai sunt la fel de simple. Cine a vizitat prima oară mormântul și a realizat că Iisus dispăruse?

- Matei: două femei, „*Maria Magdalena și cealaltă Marie*”.

- Marcu: trei femei, „*Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacob, și Salomeea*”.

- Luca: cel puțin cinci femei, „*Maria Magdalena și Ioana și Maria lui Iacob și celelalte împreună cu ele*”.

- Ioan: o singură femeie, „*Maria Magdalena*”.

A fost una? Au fost două? Trei? Cel puțin cinci? Dacă nu putem ști câte au mers la mormânt, poate reușim să aflăm măcar când s-a întâmplat asta.

- Matei: la răsărit, „*când se lumina de ziua întâi a săptămânii*”.

- Marcu: tot la răsărit, „*pe când răsărea soarele*”.

- Luca: „*foarte de dimineață*”.

- Ioan: înainte de răsărit, „*dis-de-dimineață, fiind încă întuneric*”.

Intrarea mormântului era blocată cu o piatră foarte mare. Aceste femei cu număr incert, sosite într-o perioadă incertă a zilei, au găsit mormântul închis sau deschis?

- Matei: era închis - „*îngerul Domnului, coborând din cer și venind, a prăvălit piatra și ședea deasupra ei*”, ceea ce i-a înfricoșat pe paznicii mormântului, dar și pe mironosițele martore la acea apariție supranaturală.

- Marcu: era deschis - „*ridicându-și ochii, au văzut că piatra fusese răsturnată; căci era foarte mare*”.

- Luca: era deschis - „*au găsit piatra răsturnată de pe mormânt*”.

- Ioan: era deschis - „*a văzut piatra ridicată de pe mormânt*”.

Doar Matei amintește de paznicii care aveau rolul de a împiedica un eventual furt al cadavrului. Ceilalți trei evangheliști nu știu nimic despre asta. Sau dacă știu, nu vor să spună. Poate reușesc măcar să ne lămurească pe cine au întâlnit femeile la mormânt.

- Matei: pe „*îngerul Domnului*” coborât din cer, a cărui înfățișare „*era ca fulgerul și îmbrăcămintea lui albă ca zăpada*”.

- Marcu: pe „*un tânăr șezând în partea dreaptă, îmbrăcat în veșmânt alb*”.

- Luca: „doi bărbați” cu „veșminte strălucitoare”.

- Ioan: Maria Magdalena nu a văzut pe nimeni la început. A plecat de la mormânt și s-a întors cu „Petru și celălalt ucenic”. Abia după ce aceștia s-au întors la ai lor, lăsând-o singură la mormânt pe Maria, ea a văzut „doi îngeri în veșminte albe”.

Până la urmă, erau bărbați sau îngeri? Erau doi sau unul? Erau în fața mormântului ori în interior? Au fost văzuți la răsăritul Soarelui sau după câteva ore? Trebuie să apreciem că evangheliștii se pun de acord măcar într-o privință: Iisus nu mai era acolo. Care a fost reacția femeilor după descoperirea dispariției zeului lor?

- Matei: „cu frică și cu bucurie mare au alergat să vestească ucenicilor lui”.

- Marcu: „au fugit de la mormânt, că erau cuprinse de frică și de uimire, și nimănui nimic n-au spus, căci se temeau”.

- Luca: „întorcându-se de la mormânt, au vestit toate acestea celor unsprezece și tuturor celorlalți”.

- Ioan: „Maria stătea afară lângă mormânt plângând”.

Dacă tot a înviat, Iisus nu putea să nu li se arate adeptilor săi. Când și cui i s-a înfățișat prima oară?

- Matei: Mariei Magdalena și celeilalte Maria, „când mergeau ele să vestească ucenicilor, iată Iisus le-a întâmpinat”.

- Marcu: „și înviind dimineața, în ziua cea dintâi a săptămânii (Duminică) el s-a arătat întâi Mariei Magdalena”.

- Luca: pe drumul către „un sat care era departe de Ierusalim, ca la șizeci de stadii, al cărui nume era Emaus”, doi dintre ucenici „vorbeau și se întrebau între ei. Și Iisus însuși, apropiindu-se, mergea împreună cu ei”.

- Ioan: rămasă singură în mormânt, după plecarea lui Petru și a celui alt ucenic, Maria Magdalena a văzut doi îngeri. Ea „s-a întors cu fața și a văzut pe Iisus stând, dar nu știa că este Iisus”.

Care au fost reacțiile discipolilor la primul contact cu Iisus după înviere?

- Matei: pe Maria Magdalena și pe cealaltă Marie, „Iisus le-a întâmpinat, zicând: Bucurați-vă! Iar ele, apropiindu-se, au cuprins picioarele lui și i s-au închinat”.

- Luca: cei doi ucenici care mergeau spre Emaus nu l-au recunoscut, deoarece *„ochii lor erau ținuți ca să nu-l cunoască”*.

- Ioan: Maria Magdalena *„nu știa că este Iisus”,* ea *„crezând că este grădinarul”*.

La Matei, Maria Magdalena și cealaltă Maria l-au recunoscut imediat. Marcu nu oferă detalii despre reacția ei însă, la Luca și la Ioan, Magdalena și cei doi ucenici nu l-au putut recunoaște. Presupunând pentru o clipă că ar fi adevărată această relatare, deși nu avem niciun motiv să o facem, de ce era Iisus de nerecunoscut? Avea o înfățișare diferită? Dacă da, de ce? Ținând cont că a înviat cu trupul binecunoscut de discipolii săi, o înfățișare diferită este illogică. Sau crease o iluzie optică, adică *„ochii lor erau ținuți ca să nu-l cunoască”*? Dacă este așa, de ce iluzia asta nu s-a aplicat și în *Evangelia lui Matei*, unde femeile l-au recunoscut imediat fără probleme?

În *Evangelia lui Ioan*, dându-și seama că Iisus trăiește, Maria Magdalena probabil a vrut să-l îmbrățișeze, de bucurie, însă el a oprit-o. *„Nu te atinge de mine, căci încă nu m-am suit la Tatăl meu”,* i-a zis Iisus. Logica ne spune că nici după ce s-ar fi ridicat la cer femeia nu l-ar fi putut atinge, din moment ce s-ar fi dus într-un loc inaccesibil ei. Seara, Iisus a apărut în mijlocul ucenicilor săi și *„le-a arătat mâinile și coasta sa”*. Înțelegem că doar le-a arătat, nu le-a și permis să îl atingă. Cu toate acestea, pentru apostolul Toma (Thomas) interdicția dispărea. *„Adu degetul tău încoace și vezi mâinile mele și adu mâna ta și o pune în coasta mea și nu fi necredincios ci credincios”* i-a spus Iisus, uitând probabil că nu trebuia să fie atins, pentru că nu ajunsese încă la tatăl său. Nu știm de ce exista acea interdicție sau de ce a fost ignorată pentru Toma, dar poate Iisus nu voia să fie atins de Magdalena și de ceilalți apostoli. La Matei, proaspătul înviat nu are nicio problemă cu atinsul. Maria Magdalena și cealaltă Marie *„au cuprins picioarele lui și i s-au închinat”*. La Luca, Iisus chiar își îndeamnă apostolii: *„pipăți-mă și vedeți că duhul nu are carne și oase, precum mă vedeți pe mine că am”*. Până la urmă, aveau voie să îl atingă sau nu?

Pe lângă multiple elemente fantastice, Matei descrie în *evangelia sa* și un eveniment rupt parcă din filmele horror cu zombi. După un

cutremur care a rupt în două catapeteasma templului lui Yahweh din Ierusalim, „*mormintele s-au deschis și multe trupuri ale sfinților adormiți s-au sculat. Și ieșind din morminte, după învierea lui, au intrat în cetatea sfântă și s-au arătat multora*”. Ciudat este că absolut nimeni nu a consemnat acest eveniment unic în istoria lumii, nici măcar ceilalți trei evangheliști, deși în Ierusalimul acelor vremuri se găseau mulți cronicari iudei, greci și romani. Să fi fost pentru ei morții vii ceva banal, de nu s-au oboșit să noteze acest eveniment? Sau doar o invenție a evanghelistului Matei, care s-a gândit să-și înflorească și mai mult povestea?

Analizând cele patru evanghelii biblice, n-am putut afla nimic concret în legătură cu învierea lui Iisus. Nu știm câte femei au ajuns la mormânt, când au ajuns, cum era intrarea la sosirea lor, pe cine au întâlnit acolo, dacă s-au bucurat ori s-au speriat pentru că au găsit mormântul gol, când și cui i-a apărut Iisus prima oară, dacă l-au recunoscut sau nu acele persoane, dacă au avut voie sau nu să îl atingă ori dacă au înviat morții și au început să bântuie Ierusalimul. Pare și extrem de convenabil faptul că, după înviere, Iisus le-a apărut doar discipolilor săi. Pot fi credibile mărturiile acelor oameni care îl credeau divin? Bineînțeles că nu. Ce i-ar fi oprit să mintă, pentru a demonstra astfel originea divină a învățătorului lor? Nimic! De ce nu a apărut Iisus în fața unor oameni imparțiali, care nu ar fi putut fi acuzați de subiectivism? De ce nu a apărut în fața guvernatorului Pilat ori în fața lui Irod? De ce nu a apărut în public, în mijlocul Ierusalimului? Nu ar fi fost convinși cu toții că el era într-adevăr zeu? Bineînțeles! În schimb, a ales să se arate doar pe ascuns și doar în fața celor care îl urmau, pe care i-a trimis în toată lumea pentru a duce o serioasă muncă de convingere în încercarea de convertire a întregului mapamond! De ce ar fi ales varianta cea mai dificilă? O apariție în public i-ar fi adus rapid efectul dorit. Alegând opusul, ar fi trebuit să se aștepte la reticența oamenilor care ar fi fost puși în situația de a crede sau nu pe cuvânt povestea apostolilor. Evangheliile lui Marcu, Luca și Ioan spun că apostolii nu i-au crezut pe cei care susțineau că l-au văzut pe Iisus, fiind nevoie ca el să li se înfățișeze pentru a-i convinge. Dacă nu au crezut povestea învierii cei ce l-au urmat, care îi

cunoșteau minunile făcute și care îl considerau fiu al zeului lor, nu este logic că ceilalți ar fi crezut cu atât mai puțin? De ce ar fi ales Iisus cea mai dificilă cale? Evident, pentru că este vorba doar despre o poveste inventată.

Pe lângă aceste nereguli legate de nașterea și de învierea lui Iisus există unele și în cazul genealogiei lui. Doar două dintre cele patru evanghelii neotestamentare îi abordează arborele genealogic: cea a lui Matei și cea a lui Luca, aceleași care s-au ocupat și de nașterea lui. Marcu și Ioan nu își bat capetele cu așa ceva și pe bună dreptate, linia ancestrală a lui Iisus dovedindu-se a fi o problemă mult prea întortocheată. Matei își prezintă versiunea de la Avraam la Iosif. Luca o ia în sens invers, de la Iosif până la primul om, Adam (trecând și pe la Avraam, firește). Cum scopul acestei genealogii este de a demonstra că Iisus este urmașul lui David, sau „*Iisus Hristos, fiul lui David*”, cum îl numește Matei, ne vom ocupa doar porțiunea de la David la Iosif. La Matei, în acest interval sunt 27 de persoane, iar la Luca 42. Această diferență are o explicație plauzibilă: Luca prezintă descendenții lui Natan, unul dintre fiii lui David, iar Matei pe cei ai lui Solomon, un alt fiu al miticului rege israelit. Rămâne un mister ori o adevărată minune divină cum s-a ajuns la Iosif din două ramuri diferite, calculate exclusiv pe linie paternă... Vom folosi în această comparație numele biblice originale, grecești în *Noul Testament* și ebraice în *Vechiul Testament*.

Prima mare problemă o reprezintă tatăl lui Iosif. La Matei, „*Lazaros a născut pe Matthan; Matthan a născut pe Iakobos; Iakobos a născut pe Ioseph*”. Luca vorbește despre „*Ioseph, care era fiul lui Eli, fiul lui Matthat, fiul lui Leui*”. Cine era tatăl lui Ioseph? Eli sau Iakobos? La bunicul său lucrurile sunt mai simple. Ignorând diferența de doar o literă, Matthan sau Matthat sunt cu siguranță același personaj. Cu o generație în urmă lucrurile se complică din nou. La Matei, străbunicul lui Ioseph se numea Lazaros; la Luca, numele lui era Leui. Continuând până la David, numele din cele două liste diferă, cu câteva mici excepții. Ceea ce este normal, ținând cont că una prezintă urmașii lui Solomon, iar cealaltă pe ai lui Nathan. Dar cum se poate ajunge din două ramuri diferite, numai pe linie paternă, la un singur

indivd, în acest caz Ioseph? Răspunsul: sub nicio formă nu este posibil așa ceva. Indiferent cât s-ar fi combinat între ei membrii celor două ramuri, nu se poate ajunge la același individ atât timp cât sunt luați în calcul doar membrii de sex masculin ai celor două liste. Dacă Ioseph ar fi avut doi tați biologici, ceea ce deja reiese din compararea celor două liste, lucrurile ar fi fost logice. Însă în viața reală așa ceva nu este posibil.

Dacă acceptăm versiunea oficială a *Bibliei*, că evangheliile prezintă două genealogii diferite, a lui Solomon și a lui Nathan, mai apare o problemă: unele personaje sunt pe ambele liste. L-am văzut deja pe bunicul lui Ioseph, Matthan - Matthat. Stră-strănepotul lui Solomon se numea Ioram, în timp ce stră-strănepotul lui Nathan purta numele Iotam. Să fie același personaj cu o literă schimbată în nume, ca în cazul bunicului lui Ioseph, ori avem parte de o coincidență? Dacă putem încerca să punem pe seama întâmplării asemănarea dintre Ioram și Iotam, nu putem face același lucru la nesfârșit. Matei spune: „*Iechonias a născut pe Salathiel; Salathiel a născut pe Zorovavel; Zorovavel a născut pe Abioud*”. La Luca îl găsim pe „*Resa, fiul lui Zorovavel, fiul lui Salathiel, fiul lui Neri*”. Sub nicio formă nu putem considera o coincidență menționarea în ambele liste a lui Zorovavel și a tatălui său, Salathiel. Cum puteau fi aceștia și urmașii lui Solomon, și ai lui Nathan? Cum puteau face parte din două ramuri genealogice diferite, în care au fost luați în calcul doar membrii de sex masculin? Și nu vorbim doar despre cei doi, ci și despre Ioseph, Matthan - Matthat și Ioram - Iotam! Teologii au încercat să elimine această contradicție susținând că Luca a prezentat de fapt genealogia Mariei, nicidecum pe a lui Ioseph. Însă această scuză ieftină contrazice *Biblia*, Luca afirmând foarte clar că „*Iesous însuși era ca de treizeci de ani când a început (să propovăduiască), fiind, precum se socotea, fiu al lui Ioseph, care era fiul lui Eli, fiul lui Matthat, fiul lui Leui, fiul lui Melhi...*”, la fel cum Matei spune la fel de clar că „*Lazaros a născut pe Matthan; Matthan a născut pe Iakobos; Iakobos a născut pe Ioseph, logodnicul Mariei, din care s-a născut Iesous, care se cheamă Khristos*”. Pe cine ar trebui să credem? Pe teologi sau *Biblia*, care este considerată „*cuvântul lui Dumnezeu*”? Ca să se încurce și mai mult lucrurile, *Evanghelia lui Iacob* susține că

tatăl Mariei se numea Ioakeim, în timp ce *Coranul* îl numește Imran, nume complet diferite de Eli și Iakobos. Chiar dacă am adopta varianta teologilor pentru o clipă, tot nu ar avea logică. Presupunând că Maria era fiica lui Eli iar Iosif fiul lui Iakobos (ori invers, că nu are importanță), în cele două genealogii diferite, făcute pe linie paternă, tot apar aceleași personaje: Matthan - Matthat, Ioram - Iotam, Salathiel și Zorovavel, ceea ce este complet illogic. Oricâte calcule am face, cel puțin una dintre cele două genealogii este imposibilă. Însă care?

Dacă cele două evanghelii neotestamentare se contrazic reciproc, dovedind că *Biblia* nu poate fi sub nicio formă cuvântul unei entități superioare, cea a lui Matei este contrazisă și de *Vechiul Testament*. În *Cartea Întâia a Cronicilor* sunt enumerați urmașii lui Șelomo / Solomon, la fel ca în *Evanghelia lui Matei*. La fel doar în anumite privințe, pentru că și între aceste două cărți există diferențe semnificative. Primele șase nume sunt identice: Șelomo / Solomon, Rehav'am / Roboam, Abiyyam / Abia, Asa, Yehoșapat / Iosaphat și Yehoram / Ioram. Apoi, la Matei dispar câteva personaje. În evanghelia lui citim că „Ioram a născut pe Ozias; Ozias a născut pe Ioatham”, în timp ce în *Cronici* găsim: „Fiul acestuia este Yehoram, al acestuia este Ahazyah și al acestuia este Yeho'aș. Fiul lui este Amasyahu, al acestuia este Azariah, iar al acestuia este Yotam”. Presupunând că Ozias / Uzziah și Okhozias / Ahazyah sunt același individ, dintr-un singur foc la Matei au dispărut trei: Yeho'aș / Ioas, Amasyahu / Amasias și Azariah / Azaris. Teologii consideră că dispariția lor este îndreptățită. În *Cartea a Treia a Regilor*, zeul Yahweh amenința: „voi stârpi din ai lui Ah'ab pe cei de parte bărbătească” (21:21). În *Leșirea* este descris modul în care se aplică pedeapsa divină: „Eu, Yahweh Elohim al tău, sunt un dumnezeu zelos, care pedepsesc pe copii pentru vina părinților ce mă urăsc pe mine, până la al treilea și al patrulea neam” (20:5). Soția regelui Yehoram și mama lui Ahazyah era Atalya, fiica lui Ah'ab. Prin urmare, conform amenințării lui Yahweh, ar trebui să dispară trei sau patru generații de urmași ai lui Ah'ab, adică Ahazyah, Yeho'aș, Amasyahu și Azariah. Ultimii trei au dispărut din *Evanghelia lui Matei*, însă nu și primul. Matei îl numește Ozias iar *Cronicile* Ahazyah. Este fără

îndoială același personaj, ținând cont de asemănarea lui Ozias cu Okhozias, numele dat de greci lui Ahazyah. Dacă blestemul lui Yahweh ar fi avut un rezultat real, ceea ce ar fi dus la dispariția a trei sau patru generații de urmași ai lui Ah'ab, cum se face că primul nu a dispărut, ci doar următorii trei? Și din moment ce ei nu au dispărut decât din lista lui Matei, dar nu și din *Vechiul Testament*, înseamnă că blestemul lui Yahweh nu s-a îndeplinit. Prin urmare, eliminarea celor trei din lista neotestamentară nu poate fi pusă pe seama pedepsei divine aplicate de zeul evreilor urmașilor lui Ah'ab.

După cei trei dispăruți, din nou avem șase personaje comune ambelor liste (Yoram / Ioatham, Ahaz / Akhaz, Hizkiyyahu / Ezekias, Menașșe / Manasses, Amon și Yoshiyyahu / Iosias), însă minunea nu durează prea mult și mai dispăre unul. La Matei, *„Iosias a născut pe Iechonias și pe frații lui, la strămutarea în Babilon”*, iar în *Cronici* *„Fiii lui Yoshiyyahu au fost: întâiul născut Yohanan, al doilea Yehoiakim, al treilea Sidqiyyahu și al patrulea Șallum. Fiii lui Yehoiakim au fost: Yechon'yah, fiul lui; Sidqiyyahu, fiul lui”*. În prima, Iosias / Yoshiyyahu este tatăl lui Iechonias / Yechon'yah, iar în a doua e bunicul lui. Se pare că Yehoiakim a fost eliminat ca să-i iasă numărătoarea lui Matei, care scria că: *„toate neamurile de la Abraam până la David sunt paisprezece; și de la David până la strămutarea în Babilon sunt paisprezece; și de la strămutarea în Babilon până la Khristos sunt paisprezece neamuri”* (1:17). Conform istoriei oficiale a evreilor, Yechon'yah a fost detronat și dus ca sclav în Babilon, alături de o mare parte a poporului iudeu. De la Dawid până la Yechon'yah sunt 15 generații (fără cei trei eliminați mai devreme). Astfel, ca să iasă la numărătoare trei grupe de câte 14 persoane (numerologia fiind o parte extrem de importantă a misticismului ebraic), Yehoiakim, tatăl lui Yechon'yah, a fost considerat cantitate neglijabilă și eliminat din listă. Ceea ce i-a dat totuși calculele peste cap lui Matei, deoarece de la Iechonias / Yechon'yah până la Iisus au mai rămas 13 generații. Dacă nu l-a dus capul să nu-l șteargă pe Yehoiakim, ci să-l mute mai jos, ca să iasă numărătoarea...

În ambele cărți, fiul lui Iechonias / Yechon'yah este Salathiel / Șe'alti'el, pe care îl întâlnim și în *Evangelia lui Luca*. Numai că

problema se complică din nou: dacă în cele două evanghelii, a lui Matei și a lui Luca, Zorovavel este fiul lui Salathiel, în *Cartea Întâia a Cronicilor* este nepotul acestuia: „*Fiii lui Iechon'yah, cel dus în robie, au fost: Șe'alti'el, Malkiram, Pedayah, Șenazzar, Jekamiah, Hoșama și Nedabiah. Iar fiii lui Pedayah au fost: Zerubbabel și Șimei*”. *Cartea întâi a lui Ezdra, Cartea lui Neemia și Cartea lui Agheu* din *Vechiul Testament* confirmă varianta evangheliilor, numindu-l „*Zerubbabel, fiul lui Șe'alti'el*”. Dacă ar fi un meci, Șe'alti'el ar câștiga poziția de tată a lui Zerubbabel cu scorul de 5 la 1. De la Zerubbabel, fiecare dintre cele trei cărți biblice alege un drum diferit. Luca vorbește despre „*Rhesa, fiul lui Zorovavel*”, Matei afirmă că „*Zorovavel a născut pe Abiud*”, iar *Cronicile* spun că „*fiii lui Zerubbabel au fost: Meșullam și Hannaniah, și sora lor Șelomith*”. Trei variante diferite în *Biblie* despre un singur personaj! Era de așteptat ca redactorii biblici să se pună de acord mai ales în cazul lui Zerubbabel / Zorovavel, unul dintre eroii evreilor, el fiind cel care a adus acasă iudeii eliberați din Babilon, a construit templul din Ierusalim și a guvernat provincia persană Iudeea. Dar probabil avem așteptări prea mari din partea unora care au trăit acum două milenii...

Dacă cele două genealogii biblice ale lui Iisus sunt întortocheate, a mai apărut o variantă care să le dea de tot peste cap. Conform filosofului grec Celsus (Kelsus) din secolul al II-lea, unii evrei susțineau că Iisus a fost fiul unui soldat, numit Panthera. Episcopul Epifanie (Epiphanius) din Salamina a încercat în secolul IV să repare ce a stricat Celsus, afirmând că Iacov, tatăl lui Iosif în *Evanghelia lui Matei*, era poreclit Panther. Se pare că nimeni nu a preluat ipoteza fantezistă a lui Epifanie. Mai mult, în Evul Mediu, mai multe texte din *Talmud* l-au considerat pe Yeșu'a / Iisus fiul soldatului roman Pantera sau Pandera. În 1859, în Bingerbrück din Germania s-au descoperit mormintele a nouă soldați romani. Spre disperarea capilor creștinismului, unul dintre morminte îi aparținea soldatului Tiberius Iulius Abdes Pantera din Cohorta 1 Saggitariorum, care a trăit între anii 22 î.e.n. și 40 e.n. Piatra de mormânt menționa că soldatul era originar din Sidonia și că a făcut parte din armată timp de 40 de ani. În acea perioadă, Cohorta 1 Saggitariorum a staționat în Iudeea și mai

apoi în Bingen din Germania. Ceea ce înseamnă că în momentul nașterii lui Iisus, conform ipotezei oficiale, în Iudeea se afla într-adevăr cel puțin un soldat numit Pantera. Nu putem ști dacă este vorba despre același soldat din *Talmud* și din povestea lui Celsus, însă măcar această variantă este mult mai puțin încurcată decât genealogia lui Iisus din *Noul Testament*. Dar creștinismul nu va accepta în veci această ipoteză din cel puțin două motive: ar demonstra că Iisus nu era de natură divină și că nu era nici un urmaș al lui David, așa cum încearcă să demonstreze cele două genealogii neotestamentare.

De ce era nevoie ca Iisus să fie neapărat un urmaș al regelui David? Pentru a se îndeplini profețiile *Vechiului Testament* referitoare la Mesia, salvatorul evreilor. În *Cartea a Doua a Regilor*, profetul Natan îi proorocește regelui David: „*Iată Yahweh îți vestește că-ți va întări casa, iar când se vor împlini zilele tale și vei răposa cu părinții tăi, atunci voi ridica după tine pe urmașul tău, care va răsări din coapsele tale și voi întări stăpânirea sa. Acela va zidi casă numelui meu și eu voi întări scaunul domniei lui în veci. Eu voi fi acelaia tată, iar el îmi va fi fiu; de va greși, îl voi pedepsi eu cu toiagul bărbatilor și cu loviturile fiilor oamenilor, dar mila mea nu o voi lua de la el cum am luat-o de la Saul, pe care l-am lepădat înaintea feței tale. Casa ta va fi neclintită, regatul tău va rămâne veșnic înaintea ta și tronul tău va sta în veci*” (7:12-15). În *Psalmi*, Yahweh vorbește despre aceeași promisiune făcută lui David: „*Făcut-am legământ cu aleșii mei, juratu-m-am lui David, robul meu: Până în veac voi întări seminția ta și voi zidi din neam în neam scaunul tău*” (88:4-5) și „*Din rodul pântecelui tău voi pune pe scaunul tău*” (131:11). Profeția se întâlnește și la Isaia (Yeșayahu): „*Jilțul lui se va întări prin milostivire și pe el va șede de-a pururi în cortul lui David un judecător apărător al pricinei drepte și răvnitor dreptății*” (16:5), dar și la Ieremia (Yirmiyahu): „*Iată vin zile, zice Yahweh, când voi ridica lui David odraslă dreaptă și va ajunge rege și va domni cu înțelepciune; va face judecată și dreptate pe pământ. În zilele lui, Iuda va fi izbăvit și Israel va trăi în liniște*” (23:5-6). Tot Isaia proorocea: „*O mlădiță va ieși din tulpina lui Iesei (tatăl lui David - n.a.) și un lăstar din rădăcinile lui va da. Și se va odihni peste el Duhul lui Yahweh, duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tăriei, duhul*

*cunoștinței și al buneii-credințe (...) Pe cel aprig îl va bate cu toiagul gurii lui și cu suflarea buzelor lui va omori pe cel fără de lege (...) Atunci lupul va locui laolaltă cu mielul și leopardul se va culca lângă căprioară; și vițelul și puiul de leu vor mânca împreună și un copil îi va paște. Juninca se va duce la păscut împreună cu ursoaica și puii lor vor sălășlui la un loc, iar leul ca și boul va mânca paie; pruncul de țâță se va juca lângă culcușul viperei și în vizuina șarpelui otrăvitor copilul abia înțărcat își va întinde mâna. Nu va fi nici o nenorocire și nici un prăpăd în tot muntele meu cel sfânt! (...) Și în vremea aceea, mlădița cea din rădăcina lui Iesei va fi ca un steag pentru popoare; pe ea o vor căuta neamurile și sălașul ei va fi plin de slavă (...) Atunci pizma lui Efraim va înceta și dușmanii lui Iuda vor fi zdrobiți (...) se vor avânta în latura filistenilor la apus și vor jefui împreună pe feciorii răsăritului; asupra Edomului și Moabului își vor întinde mâna lor, și copiii lui Amon vor asculta de ei. Yahweh va seca limba de mare a Egiptului și mâna lui va amenința groaznic Eufratul, și-l va împărți în șapte râuri și se va putea trece cu piciorul” (11:1-15). Aceste profeții sunt amintite și în Noul Testament. În *Evangelhia lui Luca*, un înger îi spune Mariei: „Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și fiul celui preaînalt se va chema și Domnul Dumnezeu îi va da lui tronul lui David, părintele său. Și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția lui nu va avea sfârșit” (1:31-33). Iar în *Epistola către Romani*, apostolul Pavel vorbește despre evanghelia lui Dumnezeu (Theos) „pe care a făgăduit-o mai înainte, prin proorocii săi, în Sfintele Scripturi, despre fiul său, cel născut din sămânța lui David, după trup” (1:2-3), amintind și de profeția lui Isaia: „Și se va arăta rădăcina lui Iesei, cel care se ridică să domnească peste neamuri; întru acela neamurile vor nădăjdui” (15:12).*

Deși toate aceste profeții păreau să se fi îndeplinit prin Iisus, mai apare o problemă în *Vechiul Testament*: sunt incompatibile cu cele ale profetului Ieremia. Referindu-se la Iehonia, strămoș al lui Iosif în *Evangelhia lui Matei*, profetul spunea: „Așa zice Yahweh: «Scrieți pe omul acesta ca lipsit de copii, ca om nenorocit în zilele sale, pentru că nimeni din neamul lui nu va mai șede pe tronul lui David și să domnească peste Iuda!»” (22:30). La fel și despre Ioiachim, tatăl lui Iehonia, pe care Matei l-a eliminat din listă pentru că îi încurca numărătoarea: „De aceea, așa zice Yahweh despre Ioiachim, regele lui Iuda: Nu va mai fi din el

urmaș care să șadă pe scaunul lui David; trupul lui va fi aruncat în arșița zilei și în frigul nopții" (36:30). Conform ipotezei neotestamentare, Iisus este urmaș al lui Ioiachim și Iehonia și a stat pe tronul lui David (la modul figurat), ceea ce contrazice profețiile lui Ieremia. Din fericire pentru creștinism s-a găsit o soluție rapidă pentru această contradicție, considerându-se că blestemul a fost ridicat deoarece Iehonia s-a căit în timpul exilului babilonian. Cu toate acestea, apare o altă întrebare: a împlinit Iisus profețiile despre urmașul lui David? Cu siguranță nu! Iar asta din cel puțin trei motive:

- Iisus nu a stat niciodată pe tronul ori „în cortul lui David”. El nu a fost niciodată rege al Israelului ori al Iudeei. În *Evanghelia lui Ioan*, Iisus chiar spunea: *„Împărăția mea nu este din lumea aceasta. Dacă împărăția mea ar fi din lumea aceasta, slujitorii mei s-ar fi luptat ca să nu fiu predat iudeilor. Dar acum împărăția mea nu este de aici”* (18:36). Prin urmare, dacă tronul lui Iisus era în ceruri, nu poate fi vorba despre cel al lui David, care a domnit pe Pământ. Cel puțin în scripturile evreilor, dacă nu în realitate.

- Profecția din *Cartea a Doua a Regilor* nu este despre un urmaș îndepărtat al lui David: *„Iată Yahweh îți vestește că-ți va întări casa, iar când se vor împlini zilele tale și vei răposa cu părinții tăi, atunci voi ridica după tine pe urmașul tău, care va răsări din coapsele tale și voi întări stăpânirea sa”*. Profetul Natan spune cât se poate de clar: în momentul în care David va muri, Yahweh va pune pe tronul Israelului pe unul dintre fiii regelui. Care nu poate fi decât Solomon, conform istoriei oficiale a evreilor. Despre acest fiu zeul afirma că *„acela va zidi casă numelui meu și eu voi întări scaunul domniei lui în veci”*. *Biblia* susține că Solomon este cel care a construit primul mare templu al lui Yahweh în Ierusalim, așa că el este cel care *„va zidi casă numelui meu”*. Restul afirmațiilor zeului se referă la același rege: *„Eu voi întări scaunul domniei lui în veci. Eu voi fi același tată, iar el îmi va fi fiu; de va greși, îl voi pedepsi eu cu toiagul bărbatilor și cu loviturile fiilor oamenilor, dar mila mea nu o voi lua de la el cum am luat-o de la Saul, pe care l-am lepădat înaintea feței tale. Casa ta va fi neclintită, regatul tău va rămâne veșnic înaintea ta și tronul tău va sta în veci”*. Și Ieremia tot despre Solomon vorbește: *„Iată vin zile, zice Yahweh, când voi ridica lui David odraslă*

dreaptă și va ajunge rege și va domni cu înțelepciune; va face judecată și dreptate pe pământ. În zilele lui, Iuda va fi izbăvit și Israel va trăi în liniște". Dacă ne luăm după *Vechiul Testament*, Solomon este acel înțelept despre care auzește tot Pământul și care a menținut pacea în imperiul creat de tatăl său, David. Cu alte cuvinte, în timpul domniei lui Solomon regatul Iuda era izbăvit iar Israel trăia în liniște. Iar Solomon nu este Iisus, din câte știm noi...

- Profetația lui Isaia sub nicio formă nu se poate referi la Iisus. În timpul presupusei sale existențe, acum două milenii, lupii nu locuiau laolaltă cu mieii, leoparzii nu se culcau lângă căprioară, copiii nu pășteau viței și pui de lei, vacile nu se duceau la păscut cu ursoacele, vițelii și puii de urs nu locuiau împreună, leii nu mâncau paie iar bebelușii nu se jucau lângă culcușurile viperelor fără a păți ceva. Iisus nu a fost „*ca un steag pentru popoare*”, pe care să-l caute neamurile, el propovăduind doar prin zonele puțin populate din Palestina. În acea vreme dușmanii iudeilor nu au fost zdrobiți ci dimpotrivă, Iudeea aflându-se sub stăpânire romană. Nu știm nici să-i fi jefuit atunci evreii pe filistenii, pe „*feciorii răsăritului*” ori pe edomiți, moabiți sau amoniți. Afirmatia „*nu va fi nici o nenorocire și nici un prăpăd în tot muntele meu cel sfânt!*” este una complet falsă, ținând cont de dese revolte din acea vreme împotriva romanilor, care lăsa mereu în urmă bălți de sânge și numeroase cadavre. Yahweh nu a secat acum 2000 de ani nici „*limba de mare a Egiptului*”, nici nu a împărțit Eufratul în șapte râuri, peste care să se poată „*trece cu piciorul*”. Doar dacă toate acestea nu s-au petrecut într-un univers paralel, nu putem considera că se referă la perioada presupusei vieți a lui Iisus, așa cum interpretează creștinii.

Așa-zisele profeții ale *Vechiului Testament* despre Solomon ori despre un Mesia viitor, care va apărea la sfârșitul timpului, au fost înțelese greșit de creștini și atribuite lui Iisus, pentru a părea că el este salvatorul așteptat de evrei. La fel s-a procedat și cu multe alte proorocii. Amuzantă este interpretarea cuvintelor lui Osea (Hoșea): „*Când Israel era tânăr, eu îl izbeam, și din Egipt am chemat pe fiul meu*” (11:1). Este evident că „fiul” lui Yahweh, chemat din Egipt, este poporul israelit. Osea chiar continuă, pentru a înlătura orice dubiu cu privire la identitatea „fiului”: „*Cu cât eu îi chemam, cu atât fugeau de*

dinaintea mea și jertfeau baalilor și aduceau tămâieri chipurilor cioplite de idoli” (11:2). Evanghelia lui Matei este singura în care apare fuga în Egipt a Mariei, a lui Iisus și a lui Iosif, de frica lui Irod care începuse să măcelărească nou-născuții. „Și au stat acolo până la moartea lui Irod, ca să se împlinească cuvântul spus de Domnul, prin proorocul: «Din Egipt am chemat pe fiul meu»”, continuă senin Matei, care n-a reușit să-și dea seama că a inventat o poveste doar pentru că a înțeles greșit cuvintele lui Osea. Cuvinte care nu făceau parte dintr-o profeție despre vreun Mesia, ci dintr-o relatare a unor evenimente de mult timp apuse despre poporul israelit.

Probabil cea mai controversată este profeția referitoare la nașterea dintr-o fecioară. Tot Matei spune în evanghelia sa: *„Acestea toate s-au făcut ca să se împlinească ceea ce s-a zis de Domnul prin proorocul care zice: «Iată, Fecioara va avea în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel, care se tâlcuiește: Cu noi este Dumnezeu»” (1:22-23). Proorocul la care face referire Matei este Isaia. În cartea sa din Vechiul Testament, Isaia nota: „Domnul meu vă va da un semn: Iată, fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emmanuel. El se va hrăni cu lapte și cu miere până în vremea când va ști să arunce răul și să aleagă binele. Că înainte ca fiul acesta să știe să dea la o parte răul și să aleagă binele, pământul de care îți este teamă, din pricina celor doi regi, va fi pustiit” (7:14-16). Este evident că Iisus nu s-a numit Emmanuel și că nu există nicio legendă creștină care să specifice meniul său format doar din lapte și miere. Dacă citim tot capitolul 7 al Cărții lui Isaia, observăm că și aici Matei a înțeles doar ce a vrut dintr-un paragraf scos din context. Adică nimic, ca să fim cât mai exacți. Isaia scria că „Reșin, regele Siriei, împreună cu Pecah, fiul lui Remalia, regele lui Israel” s-au hotărât să atace Iudeea. Zeul Yahweh l-a trimis pe profetul Isaia la Ahaz, regele Iudeei, cu un mesaj menit să îl încurajeze: „Ia aminte, fii liniștit și nu te teme și inima ta să nu se slăbească din pricina acestor doi tăciuni care fumegă”. Chiar dacă „Aram a hotărât pustiirea ta, împreună cu Efraim și cu fiul lui Remalia”, regele ar trebui să știe că „așa zice Yahweh Elohim: «Aceasta nu va fi, nici nu se va împlini!»”. Isaia l-a sfătuit pe rege să-i ceară zeului un semn care să confirme veridicitatea profeției: „Cere un semn de la Yahweh Elohim al tău, în*

adâncurile iadului sau în înălțimile cele de sus". Ahaz a refuzat categoric: „Nu voi cere și nu voi ispiti pe Yahweh!”. Profetul însă a insistat și le-a explicat tuturor celor prezenți care va fi semnul ce le va demonstra că au parte de protecția zeului: „Ascultați voi cei din casa lui David! Nu vă ajunge să obosiți pe oameni, de veniți să obosiți și pe Yahweh al meu? Pentru aceasta Yahweh al meu vă va da un semn: Iată, fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emmanuel”. În acest pasaj, pentru „fecioară” Isaia a folosit cuvântul „*almah*”, care desemnează o tânără aflată la vârsta pubertății și care nu a născut, deși vârsta îi permite să o facă. Termenul ebraic nu are nicio legătură cu virginitatea. O „*almah*” putea fi virgină sau nu, important era să fie adolescentă și să nu fi născut vreodată. Tot în *Vechiul Testament*, când servitorul lui Avraam căuta o soție pentru Isaac, el s-a rugat zeului său să îi trimită la fântână o „*almah*” care să-i dea de băut lui și cămilelor sale. Aici, Rebeca a fost acea „*almah*”, adică adolescentă. Dacă ar fi fost vorba despre virginitate, servitorul lui Avraam n-ar fi avut cum să-și dea seama dacă e fecioară doar privind-o. Miriam, tot o „*almah*”, este cea care trebuia să aibă grijă de nou-născutul Moise. În *Cântarea Cântărilor* 6:8 se spune că Solomon avea șaiszeci de regine, optzeci de concubine și nenumărate „*alamot*” (pluralul pentru „*almah*”). Ținând cont că niciun rege nu își aduna femei pentru a se uita la ele, nu poate fi vorba despre fecioare, ci despre adolescente care încă nu născuseră. Pasajul indică femeile cu care Solomon făcea sex: regine și concubine de vârste diverse, cu sau fără copii, dar și adolescente care nu au născut. Cu toate astea, „*almah*” a fost tradus în greacă prin „*parthenos*”, adică „virgină”, ceea ce l-a făcut pe Matei să înțeleagă greșit cuvintele lui Isaia. Profetul i-a spus regelui Ahaz că o „*almah*”, adică o adolescentă, va rămâne însărcinată și va naște un fiu, pe care îl va numi Emmanuel. Înainte ca acel copil să crească, „*pământul de care îți este teamă, din pricina celor doi regi, va fi pustit*” și „*va rade Yahweh cu un brici, luat de împrumut de dincolo de Eufrat, pe regele Asiriei, capul, părul de pe trup și îi va smulge și barba*”. Așadar, Isaia s-a referit la o adolescentă care a născut un băiat în anul 734 î.e.n., pe care l-a numit Emmanuel, nicidecum la Maria și la Iisus. De fapt, fecioria Mariei nu există în *Noul Testament* decât în evangheliile

lui Matei și Luca, cei doi care au întocmit controversatul arbore genealogic al lui Iisus. Evangheliile lui Marcu și Ioan și epistolele lui Pavel nu menționează nașterea dintr-o virgină. Cum și această parte a fost inventată pentru a se îndeplini o profeție prost înțeleasă, înțelegem de ce lipsește din cea mai mare parte a *Noului Testament*.

Totuși descendența lui Iisus, atât de încurcată și plină de falsuri ori de contradicții, are o rezolvare extrem de simplă. Atât în lista lui Matei, cât și în cea a lui Luca, Iosif este urmașul regelui David. Însă, conform doctrinei creștine, Iosif nu a contribuit în vreun fel la concepția lui Iisus. A fost tatăl lui adoptiv, prin urmare Iisus nu putea fi considerat „din coapsele”, „din rodul pântecelui” sau „din sămânța lui David, după trup”, ori „din tulpina lui Iesei”, atât timp cât nu aveau același sânge. Nimic din materialul genetic al miticului rege israelit nu avea cum să ajungă în Iisus, ci poate doar în Iosif, dacă și-ar fi rezolvat problema celor două genealogii confuze. Teologii au încercat să explice această neregulă prin prisma moștenirii legale. Cu alte cuvinte, chiar dacă nu era fiul natural al lui Iosif, Iisus devenea moștenitorul lui legal, așadar urmaș al lui David. Și Luca ne spune că „Iisus însuși era ca de treizeci de ani când a început (să propovăduiască), fiind, precum se socotea, fiu al lui Iosif”. E drept că, pentru toată lumea care îl credea fiul lui Iosif, Iisus era moștenitorul lui legal și descendent al lui David. Însă pentru cei care cunosc „adevărul” biblic, adică neamestecul genelor lui Iosif în concepția lui Iisus, fiul Mariei nu poate fi sub nicio formă „din coapsele”, „din rodul pântecelui” sau „din sămânța lui David, după trup”. Profetiile susțin că Mesia evreilor va avea A.D.N.-ul lui David, nu că va fi un urmaș prin adopție. Prin urmare, Iisus nu este urmașul miticului rege, ceea ce înseamnă că așa-zisele profeții mesianice nu s-au îndeplinit, iar Matei și Luca s-au chinuit inutil să compună genealogii confuze. Cu această ocazie, creștinii se văd puși în fața unei dileme, fiind nevoiți să-i aleagă tatăl lui Iisus. Dacă era fiul vreunei zeități, nu era urmașul lui David, prin urmare nu putea fi Mesia; dacă era fiul lui Iosif, ar fi putut fi urmașul lui David (doar după ce s-ar fi clarificat inadvertențele dintre cele două genealogii), însă și-ar pierde descendența divină, implicit rolul de zeu în trinitatea creștină.

Nu pot fi valabile ambele variante, după cum am văzut, și oricare dintre ele ar fi aleasă, niciuna nu ar fi destul de bună în lipsa celeilalte.

Aceste nereguli biblice legate de nașterea, învierea și genealogia lui Iisus, alături de lipsa sa din cronicile vremurilor și din profețiile mesianice evreiești, demonstrează că avem de a face cu un personaj inventat, nicidecum istoric. Un alt argument îl reprezintă mitologia.

Religiile popoarelor din lumea întreagă sunt pline de zeități care au murit și au înviat după o scurtă perioadă, cum ar fi Osiris în Egipt, Dionisos în Grecia, Dumuzi / Tammuz și Inanna / Iștar în Mesopotamia, Baal în Canaan sau Baldur în Scandinavia. Des întâlnite erau și nașterile din fecioară, de genul celei descrise de evangheliștii Luca și Matei. De exemplu, zeul frigian Attis s-a născut din fecioara Nana, care a rămas însărcinată după ce i-a căzut în sân un sâmbure de migdală sau de rodie. Pentru tibetani, Buddha a coborât din cer și a pătruns în trupul fecioarei Maya sub forma unei raze în cinci culori. În autobiografia sa, regele Sargon cel Mare scria că mama lui era o neprihănită preoteasă atunci când l-a născut. Despre Ginghis Han se spunea că provenea dintr-o fecioară nevinovată. În *Kalevala*, epopeea națională finlandeză, fecioara Ilmatar a fost fecundată de vânt, născându-l astfel pe eroul Veinemeinen. Tot aici, fecioara Mariatta a născut după ce a înghițit o afină. Vechii locuitori ai peninsulei Yucatan îl adorau pe mântuitorul Bakab, născut din neprihănita fecioară Ciribiras. Tot la indienii mexicani, fecioara Coatlicue a pus în sân o bilă cu pene, rămânând astfel gravidă.

Pe lângă aceste nașteri mai există multe altele considerate miraculoase, chiar dacă nu implică fecioare. Pe peretele templului din Luxor a fost înfățișată nașterea faraonului Amenhotep III, cu aproximativ un mileniu și jumătate înainte de apariția creștinismului. Din imaginile de pe perete ies în evidență următoarele: zeul Thoth o înștiințează pe Mutemwiya că în curând va naște un copil, zeul Amon pătrunde în ea luând forma faraonului Thutmose IV în prezența zeitelor Selket și Neith, iar după naștere pruncului i se închină zeii și oamenii, care îi aduc daruri. Din imagini nu lipsește ankh-ul, crucea egipteană, simbolul vieții eterne. În Grecia, când regele Oinopion le-a

cerut zeilor un fiu, Zeus, Poseidon, Dionisos și Hermes au urinat în pielea bouului care le-a fost sacrificat, au îngropat-o iar după nouă luni s-a născut din ea Orion. Hera se lăuda că i-a născut pe Ares și pe Hebe fără ajutor bărbătesc, iar Zeus că le-a dat naștere singur Atenei și lui Dionisos. În Egiptul antic, Neith l-a conceput singură pe Ra. La persi, zeul Ormuzd a trimis un arhanghel să-i aducă unei femei Duhul Sfânt într-o tulpină de plantă; corpul ei s-a împreunat cu Duhul, astfel născându-se profetul Zoroastru. În China, când monstrul Ki-Lin s-a apropiat de mama lui Confucius, ea a scos din gură o piatră prețioasă, din care a fost zămislit filosoful. Proteus, unul dintre zeii mărilor la greci, i s-a arătat mamei lui Apollonios din Tyana, spunând că vrea să se întrubeze în ea. Odată femeia a visat niște lebede care îi cântau și când s-a trezit a născut, în timp ce cerul era brăzdat de fulgere. Acest Apollonios a fost cinstit chiar și de creștini, împăratul roman Alexandru Sever așezându-i în secolul al III-lea chipul în casa sa de rugăciuni, alături de cel al lui Iisus. Mama lui Octavian Augustus s-a îmbătat și a adormit în templul zeului Apollo; în acest timp, un dragon s-a apropiat de ea, iar peste zece luni s-a născut Octavian, care a devenit primul împărat roman. Atenienii credeau că Perictione l-a născut pe Platon în urma relațiilor ei cu zeul Apollo. Același zeu era considerat și tatăl lui Scipio Africanul. Despre Alexandru Macedon se spunea că ar fi fost fiul lui Zeus sau al lui Dionisos, care se împreună cu Olimpia, soția lui Filip II al Macedoniei, sub formă de șarpe. Și exemplele ar putea continua.

Evangelistul Matei ne spune că viața lui Iisus a fost pusă în primejdie încă de la naștere, când regele Irod a hotărât să fie uciși toți pruncii din Betleem. Putem considera acest episod pură fabulație, mai ales pentru că nu există nici la ceilalți evangheliști, nici la istoricii vremurilor respective. Nici dacă ar fi fost o întâmplare reală nu ar fi fost una spectaculoasă, deoarece în acea vreme Betleemul număra aproximativ o mie de locuitori, copiii până în doi ani fiind în jur de douăzeci. De ce a inventat Matei această poveste? Deoarece, pentru a sublinia măreția unui zeu sau a unui erou, povestea sa trebuia să fie presărată de pericole peste care respectivul să treacă. Anticii au folosit această tactică de foarte multe ori. Tiparul este aproape

Întotdeauna același: nașterea zeului / eroului era profețită, un personaj negativ încerca să ucidă pruncul iar planul diabolic eșua. Vom enumera câteva exemple, pentru a înțelege acest procedeu de hiperbolizare menit să crească importanța eroilor umani sau divini. Povestea uciderii pruncilor din ordinul lui Irod este copia episodului veterotestamentar în care faraonul din vremea lui Moise a hotărât ca toți nou-născuții de parte bărbătească ai israeliților să fie uciși. Moise a fost ascuns de mama sa într-un coșuleț și lăsat pe apa Nilului. Această poveste este, la rândul ei, copia celei a fondatorului Imperiului Akkadian, Sargon cel Mare, care a fost lăsat într-un coșuleț pe râul Eufrat de către mama lui, pentru a nu fi ucis. În Egipt, pruncul Horus a fost ascuns printre trestii de pe malul Nilului de teama unchiului său, Seth. La greci, semizeul Perseu a fost lăsat pe mare într-o ladă, împreună cu mama lui, din ordinul bunicului său, regele Acrisios. Zeul Uranus și-a închis copiii în Tartar, de teamă că îl vor detronea. După ce i-a luat locul tatălui său, titanul Cronos a fost blestemat să aibă același destin; prin urmare și-a înghițit copiii, însă cel mai mic dintre ei, Zeus, a fost salvat. În Persia, când s-a născut profetul Zoroastru, a cărui naștere fusese proorocită cu mii de ani înainte, niște asasini au încercat să-l omoare, însă un înger i-a sfătuit părinții să se ascundă într-un alt ținut. Înaintea nașterii zeului indian Krișna se prevestise că el va nimici răul de pe Pământ. S-a născut într-o temniță, unde mama sa fusese închisă de către fratele ei, regele Kansa, care a poruncit ca toți pruncii să fie uciși. Însă un glas din cer a sfătuit-o pe mama lui Krișna să traverseze fluviul Djamna pentru a salva copilul. Astyages, regele mezilor, a avut două vise neobișnuite, care pentru ghicitorii săi însemnau că va avea un nepot ce îi va lua tronul. Copilul, numit Kuruș (Cyrus cel Mare), viitorul împărat al Imperiului Persan, a fost salvat de la moarte în mod miraculos. Strămoșii romanilor, Romulus și Remus, au fost salvați și crescuți de o lupoaică. Într-o legendă arabă, regele Nimrod a văzut pe cer o stea ciudată, despre care astrologii săi i-au spus că vestea nașterea unui prunc care va deveni căpetenia unui popor ce va conduce lumea. Regele a poruncit ca toți bebelușii de parte bărbătească din regatul

său să fie uciși. Viitoarea mamă a copilului a fost prevenită de pericol și a fugit în altă țară, născându-l pe Ibrahim (Avraam) într-o peșteră.

Steaua care le-a arătat magilor drumul către Iisus în *Evangelia lui Matei* nu este unică, astfel de stele trimise de zei existând în legendele antice. De exemplu, pe lângă cea din mitul lui Nimrod, care vestea nașterea lui Avraam, există una în *Eneida* scrisă de poetul roman Publius Vergilius Maro cu câteva decenii înaintea erei noastre. În noaptea în care aheii au cucerit cetatea Troia, prințul Anchise l-a rugat pe zeul Jupiter să-i salveze familia: „Atotputernice Jupiter, dacă te poate îndupleca rugăciunea cuiva, uită-te cu îndurare la noi; atât îți cerem și, dacă o merităm prin credința noastră, dă-ne ajutorul tău și întărește-ne prorocirea”. Imediat după această rugămintă „se și auzi bubuitul unui tunet la stânga și, lunecând de pe cer în întuneric, o stea căzu lăsând în urmă-i o dâră de lumină. Noi o văzurăm atingând acoperișul casei noastre și, strălucitoare încă, ea se ascunse în pădurile Idei, arătându-ne astfel drumul”. După această minune, prințul Anchise „se ridică atunci în picioare, înălță rugăciuni zeilor și se închină la steaua sfântă”. La fel ca steaua din *Evangelia lui Matei*, cea trimisă de Jupiter avea rolul de a indica drumul cel corect. Câțiva troieni, conduși de semizeul Enea, au urmat steaua și au reușit să fugă din Troia.

Chiar dacă nașterile miraculoase și învierea erau des întâlnite în religiile lumii, asta nu dovedește că povestea lui Iisus reprezintă un plagiat. Însă există dovezi. S-a observat că există asemănări între zeul creștinilor și multe divinități solare, așa cum este Sol Invictus al romanilor. Chiar și data nașterii lui Iisus, 25 decembrie, era ziua în care se sărbătoreau zeitățile solare în întregul Imperiu Roman. Ritualurile creștine sunt copii ale altora păgâne; împărtășania a fost preluată din religia zeului Mithra iar botezul din cel al divinităților acvatice, fiind practicat în Sumer, Egipt, Babilon, Canaan sau India. Mitra papală chiar poartă numele aceluiași Mithra și forma de pește a zeului babilonian Oannes. În primele veacuri ale creștinismului se indica drept loc al nașterii lui Iisus o peșteră din Betleem care, anterior, fusese considerată locul nașterii zeului Tammuz. Asemănările dintre legenda lui Iisus și cele ale altor zei ori eroi ai Antichității nu este comentată de obicei de reprezentanții Bisericii,

care dau foarte rar explicații, de cele mai multe ori aberante. De exemplu, martirul Iustinian a explicat asemănarea dintre istoria lui Perseu și a lui Iisus prin faptul că Diavolul, știind că Hristos va veni curând pe Pământ, a ticluit lucrurile astfel ca toate minunile să aibă loc înainte de sosirea zeului. Tot Iustinian a explicat și asemănarea dintre împărtășania creștină și cea din religia lui Mithra: „*duhurile rele, imitând acest ritual, au încetățenit împărtășania și în misteriile lui Mithra*”. Cel mai evident caz de plagiat, care nu poate fi pus pe seama vreunei entități malefice, oricât și-ar fi dorit asta Iustinian, îl reprezintă episodul învierii lui Lazăr din *Evangelia lui Ioan*. Dacă ar fi fost un personaj real, Lazăr s-ar fi numit El'azar. „*El*” înseamnă „zeu” în ebraică, iar „*azar*” este o transliterare a numelui zeului egiptean Asar (Osiris); prin urmare, El'azar se traduce corect ca „Zeul Asar”. În mitologia egipteană, Aset (Isis) l-a înviat pe zeul Asar; în cea creștină, Iisus l-a înviat pe cel numit „Zeul Asar”, ceea ce nu poate fi o coincidență. Și nici asemănarea numelor lui Iisus și Isis. Povestea lui Iisus a fost inspirată și din cele ale unor personaje biblice. Episodul uciderii pruncilor din ordinul lui Irod este identic cu cel al lui Moise, iar doi profeți veterotestamentari au înfăptuit miracole asemănătoare celor ale zeului creștinilor: Ilie (Eliyah) și Elisei (Elișa). Ilie a înmulțit făina și undelelemnul unei văduve din Sarepta, încât să nu se consume până la sfârșitul secetei, i-a înviat copilul și a despărțit apele râului Iordan la fel ca Moise. Discipolul său, Elisei, a despărțit apa în același mod, a înmulțit undelelemnul unei văduve și mâncarea unor lucrători pe câmp, a înviat un copil și a vindecat un leproș. Însă asemănările mitului lui Iisus cu cele ale altor personaje pălesc în fața celei mai importante: zeul creștinilor este copia divinității numite de sumerieni Enlil.

Legendeale incașilor din America de Sud spun că, după Potop, Pământul se afla în beznă din cauza dispariției Soarelui, societatea era sfâșiată de dezordini iar oamenii sufereau. După cum nota Harold Osborne în cartea *South American Mythology* (1968), atunci „*a apărut dintr-o dată, venind de la sud, un bărbat alb cu o statură impunătoare și o atitudine autoritară. Acest om avea o putere atât de mare, încât transforma dealurile în văi și din văi ridica dealuri înalte, făcând apa să curgă din piatră*”. Acest personaj, care le-a oferit oamenilor cunoștințele

necesare unei vieți civilizate, a fost numit de popoarele andine Viracocha, Illa, Huracocha, Con, Con Ticci, Kon Tiki, Thunupa, Taapac sau Tupaca. Lui i se atribuie introducerea în Peru a unor cunoștințe variate de medicină, metalurgie, agricultură, creștere a animalelor, artă a scrierii și o înțelegere complexă a principiilor ingineriei și arhitecturii. În secolul al XVII-lea, vicarul Francisco de Avila scria în tratatul său despre incași că acest personaj „a făcut să apară terase și câmpuri pentru culturi pe pantele abrupte ale râpelor, ridicând pereți de sprijin care să le susțină. A făcut și canale de irigație pentru a le uda (...) a colindat peste tot, realizând multe minunății”. Cel care a venit într-o vreme de haos pentru a readuce lumea pe calea cea dreaptă și care mânua arme teribile a fost considerat de băștinași stăpânul științei și al magiei dar și, așa cum era de așteptat, zeu. Pe lângă om de știință, arhitect, sculptor și inginer, Viracocha era de asemenea învățător și vindecător. Se spune că „pe oriunde trecea îi vindeca pe toți cei bolnavi și le reda vederea celor orbi”. Primul cronicar spaniol care a consemnat legenda lui preciza că i-a fost povestită de indienii printre care ajunsese în călătoriile sale prin Anzi: „ei spun că acest om trecea pe drum, înspre nord, făcând minuni la tot pasul, și că nu l-au mai văzut. Peste tot îi sfătuia pe oameni cum să trăiască, le vorbea cu mare dragoste și bunătate și-i învăța să fie buni și să nu-și facă rău unul altuia, ci să se iubească unii pe alții și să se arate miloși toți față de toți. În cele mai multe locuri i se spunea Ticci Viracocha”. Într-o legendă consemnată de Harold Osborne în *South American Mythology*, Viracocha „mergea însoțit de o suită și le vorbea băștinașilor cu dragoste, numindu-i fiii și fiicele lui. Peste tot pe unde trecea înfăptuia minuni. Pe bolnavi îi vindeca printr-o simplă atingere. Vorbea orice limbă mai bine decât localnicii, care îl numeau Thunupa, Tarpaca, Viracocha-Rapacha, Pachacan”. Un personaj care a venit într-o vreme de haos pentru a readuce lumea pe calea cea dreaptă, care făcea minuni, vindeca bolnavi, răspândea mesaje de iubire și a fost considerat zeu seamănă izbitor cu Iisus al creștinilor. Chiar și la înfățișare. Cronicarul Juan de Betanyos afirma în *Istoria și legendele incașilor* din secolul al XVI-lea că indienii îl descriau pe Viracocha ca fiind „un bărbat înalt, cu barbă, înveșmântat într-o robă albă care-i ajungea până la pământ și pe care o

purta strânsă cu o centură pe talie". Într-un mit consemnat de John Hemming în *The Conquest of the Incas*, Thunupa-Viracocha era „un bărbat alb, înalt de statură, a cărui înfățișare și prezență stârneau mare admirație și respect”. Alte legende ale peruanilor, culese de Harold Osborne și publicate în *South American Mythology*, îl descriu pe zeu ca fiind „un bărbat alb, cu înfățișare augustă, cu ochi albaștri, cu barbă, era sobru, puritan și predica împotriva beției, a poligamiei și a războiului”, ce purta o cămașă fără mâneci care îi ajungea până la genunchi, „un bărbat alb cu o statură impunătoare și o atitudine autoritară” sau „un bărbat slab, de statură medie, cu barbă, îmbrăcat într-o mantie destul de lungă”. La fel ca Iisus, Viracocha călătorea înconjurat de adepți. O legendă consemnată în *Relacion anonyma de los costumbres antiquas de los naturales del Piru*, citată în *The Facts on File Encyclopaedia of World Mythology and Legend*, susține că zeul era însoțit de discipoli de două feluri: „huaminca” („soldații credincioși”) și „hayhuaypanti” („cei strălucitori”). Rolul lor era de a purta mesajul zeului „în toate colțurile lumii”, la fel ca apostolii lui Iisus. *Pears Encyclopaedia of Myths and Legends: Oceania, Australia and the Americas* din 1978 îi numește „viracochas” pe acești însoțitori: „atunci Con Ticci și-a adunat adepții, care se numeau viracochas” și „Con Ticci le-a poruncit tuturor viracochas, în afară de doi, s-o ia spre est”. Aceeași denumire este folosită și în miturile adunate de Harold Osborne: „așadar acei viracochas au plecat în provinciile în care îi trimisese Viracocha”. O poveste asemănătoare este consemnată în *Evangelia lui Luca*, unde Iisus a trimis șaptezeci de apostoli înainte, cu el rămânând doar doisprezece: „Iar după acestea, Domnul a ales alți șaptezeci și i-a trimis câte doi înaintea feței sale, în fiecare cetate și loc, unde însuși avea să vină” (10:1). După ce și-a trimis adepții înainte, așa cum nota în *The Ancient Civilizations of Peru* antropologul și lingvistul american John Alden Mason, „Viracocha însuși, cu cei doi adjuncți ai săi, au călătorit spre nord (...) Au mers de-a lungul cordilierei, unul dintre adjuncți pe drumul de pe coastă, celălalt pe la marginea pădurilor răsăritene (...) Creatorul s-a dus la Urcos, lângă Cuzco, unde a poruncit viitoarei populații să iasă dintr-un munte. A vizitat Cuzco, apoi și-a continuat drumul spre nord, către Ecuador. Acolo, în provincia Manta, și-a luat rămas bun de la poporul său și, mergând pe valuri, a

dispărut în largul oceanului". După părerea creștinismului, singurul personaj care a mers pe apă a fost Iisus, așa cum susțin evangheliile: „*Iar la a patra strajă din noapte, a venit la ei Iisus, umblând pe mare*" (Evanghelia lui Matei 14:25), „*Și către a patra strajă a nopții a venit la ei umblând pe mare și voia să treacă pe lângă ei*" (Evanghelia lui Marcu 6:48), „*După ce au vâslit deci ca la douăzeci și cinci sau treizeci de stadii, au văzut pe Iisus umblând pe apă și apropiindu-se de corabie, ei s-au înfricoșat*" (Evanghelia lui Ioan 6:19). Juan Diez de Betanzos în *Suma y Narracion de los Incas* are o altă variantă a întâmplării, însă cu același final miraculos: „*Viracocha a plecat pe drumul său, chemând la el rasele de oameni (...) Când a ajuns în districtul Puerto Viejo, i s-au alăturat cei pe care-i trimisese înainte și, după ce s-au reunit, a plecat pe mare împreună cu ei. Se spune că el și oamenii lui mergeau pe apă la fel de ușor cum ar fi mers pe uscat*". Din nou întâlnim miracolul mersului pe apă, de această dată nu doar la zeu, ci și la adepții săi. N-ar trebui să ne mire prea mult că *Biblia* narează un eveniment asemănător: apostolul Petru a mers și el pe apă dar, din pricina îndoielii, s-a scufundat: „*Iar Petru, coborându-se din corabie, a mers pe apă și a venit către Iisus*" (Evanghelia lui Matei 14:29).

Incașii susțineau că Viracocha, zeul identic cu Iisus atât prin fapte cât și prin aspectul fizic, a venit printre ei la scurt timp după Potop, cu multe milenii înainte de presupusa naștere a lui Hristos. Ceea ce exclude posibilitatea ca incașii să se fi inspirat cumva din *Noul Testament*. Conchistadorii chiar au rămas surprinși când au descoperit similitudinile dintre religia indigenilor și cea a creștinilor. Viracocha, zeul suprem al incașilor, era numit de sumerieni Enlil, Adad sau Ișkur, Sutah și Atum de egipteni, Ramman de akkadieni, Baal Hadad și Eli de canaaneeni, Zeus de greci, Odin de scandinavi și Vișnu de hinduși. Deși miturile îl prezintă ca fiind un zeu războinic, aprig ca o furtună, autoritar și nemilos cu dușmanii săi, Enlil era privit de strămoșii noștri ca o divinitate benefică, protectoare a omenirii. Soarele, lumina, ziua, estul și partea dreaptă, asociate cu Enlil, reprezintă binele, în timp ce Luna, întunericul, noaptea, vestul și partea stângă, asociate cu Enki, inamicul său, semnifică răul. De asemenea, elementele naturii, aflate în antiteză, au fost asociate cu

aceiași doi zei: pământul și apa erau domeniile lui Enki iar aerul și focul ale lui Enlil. Zeul furtunii era numit „*taur*” sau „*leu*”, epitete care îi indică rolul de zeu conducător, forța și ferocitatea. Fiind un zeu celest, pasărea a devenit simbolul său, indiferent dacă vorbim despre vulturul lui Zeus, despre cel al lui Vișnu ori despre corbii lui Odin. Rege al Pământului și moștenitor al împărăției cerurilor, asociat cu furtuna datorită caracterului său războinic, Enlil era fiul ascultător, cel care făcea voia tatălui său, conducătorul suprem al lumii. Pentru hinduși, Vișnu / Enlil s-a reîncarnat în Krișna iar pentru budiști în Siddhartha Gautama sau Buddha, ale căror povești sunt asemănătoare pe alocuri cu cea a lui Iisus. Nașterea lui Krișna a fost una miraculoasă, fiind conceput nu prin contact sexual, ci prin „*transmisie mentală*”, venirea sa în lume fiind profețită cu mult timp înainte. Viața i-a fost amenințată la naștere, când regele Kansa a poruncit ca toți pruncii să fie uciși, fiind salvat de un glas din cer, care a sfătuit-o pe mama lui să traverseze fluviul Djamna și să fugă. Krișna a fost un prinț devenit mai apoi rege, care a umblat prin India înconjurat de adepți, a propovăduit pacea și iubirea, a vindecat bolnavi și a înviat morți. S-a retras în deșert, unde a fost ispitit de un demon. La un moment dat a fost și păstor, așa cum îl prezintă icoanele hinduse, dar și un războinic feroce. Înainte să moară a anunțat că se va întoarce pentru a distruge răul. Nașterea lui Buddha, de asemenea miraculoasă, a fost stabilită cu aproximativ cinci secole înaintea celei a lui Iisus și profețită cu mult timp înainte. Regele zeilor a intrat în corpul fecioarei Maya sub forma unei raze în cinci culori, a lăsat-o însărcinată iar ea i-a dat naștere prințului Siddhartha Gautama. Prințul a fost un simplu om până la vârsta de 18 ani, când a devenit Buddha. S-a retras în pustiu, unde a fost ispitit de demonul Mara, a umblat prin țară înconjurat de adepți, a propovăduit pacea și iubirea, a vindecat bolnavi și a înviat morți. Înainte să moară și-a anunțat adepții că se va întoarce pentru a distruge răul. Dacă Buddha și Krișna erau considerați reîncarnări ale lui Vișnu, în evangheliile neotestamentare Sfântul Duh a păstruns în trupul lui Iisus. Și el a fost ispitit de un demon, a străbătut țara înconjurat de adepți, a propovăduit pacea și iubirea, a făcut miracole și a promis că se va întoarce pentru a distruge răul. În plus, în *Bhagavad Gita*, Krișna

spunea că se întrupează de câte ori Legea slăbește și se întărește nelegiuirea. În *Evangelhia lui Matei*, Iisus declara: „*să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc*” (5:17), o idee asemănătoare cu cea a zeului indian. Iar aceste asemănări remarcabile în viețile celor trei nu pot fi puse pe seama întâmplării.

Pe lângă acestea, mai există câteva asemănări dintre Iisus și Enlil, zeul furtunii, fiul și moștenitorul împăratului ceresc An. Așa cum ar fi:

- Iisus era numit „*păstorul cel bun*” iar Krișna era adesea reprezentat ca păstor. Unul dintre epitetele lui Enlil în Sumer era „*bunul păstor*”.

- Iisus era numit „*regele iudeilor*”. Creștinii îl consideră Hristos, adică Mesia evreilor, care înseamnă „Cel uns”, în acele vremuri fiind unși doar regii. Pentru sumerieni Enlil avea rangul de rege, simbolizat și de numărul său, 50.

- Iisus spunea că regatul său este în ceruri. Acolo era regatul lui Enlil, pe care îl moștenește de la tatăl său.

- Iisus spunea că a venit pe Pământ pentru a face voia tatălui său. Enlil era fiul ascultător, care urma întotdeauna ordinele tatălui său, An / Anu. Simbolul creștinismului este crucea, care în Mesopotamia era simbolul lui An.

- În *Evangelhia lui Matei*, Iisus stă la dreapta puterii. La Marcu, el a urcat la cer și șade la dreapta Tatălui. Pentru sumerieni, Enlil era cel care stătea la dreapta împăratului An în Consiliul Zeilor.

- *Evangelhia lui Matei* anunță că toate neamurile Pământului îl vor vedea pe Iisus „*venind pe norii cerului, cu putere și cu slavă multă*” (24:30). Ideea se repetă în 26:64, unde el va fi văzut „*șezând de-a dreapta puterii și venind pe norii cerului*”. Unul dintre epitetele lui Baal Hadad, Enlil la canaaneeni, era „*călărețul norilor*”.

- *Evangelhia lui Marcu* 3:17 ne spune despre frații Iacov și Ioan că Iisus „*le-a pus lor numele Boanerges, adică fiii tunetului*”. Nu putem ști ce l-a determinat pe Iisus să îi numească astfel pe cei doi, cum nu putem ști nici legătura lor cu furtuna. Alta în afară de Enlil, zeul furtunii, ale cărui arme erau tunetul și fulgerul.

- Când era împreună cu ucenicii săi în corabie, Iisus a oprit furtuna care le amenința viețile, certând-o (*Evangelhia lui Matei* 8:26). Același episod este prezent și la Marcu: „Și el, sculându-se, a certat vântul și a poruncit mării: Taci! Încetează! Și vântul s-a potolit și s-a făcut liniște mare” (4:39). Când Iisus a mers pe apă până la ucenicii săi, la fel ca Viracocha al incașilor, vântul s-a oprit după ce a ajuns în corabie (*Evangelhia lui Matei* 14:32, *Evangelhia lui Matei* 6:51). Evangheliile relatează și uimirea oamenilor în fața celui care avea putere asupra furtunii: „iar oamenii s-au mirat, zicând: Cine este acesta că și vânturile și marea ascultă de el?” (*Evangelhia lui Matei* 8:27). Cine putea avea putere asupra furtunii dacă nu zeul ei, Enlil?

- În *Talmud*, Iisus este considerat fiul soldatului roman Pandira. Deși evreii au încercat să ascundă prin această afirmație originea divină a zeului creștinilor, în egipteană „pandira” se scrie „pa-ntr-ra”, care înseamnă „zeul Ra” („pa” - articol hotărât care se așează întotdeauna înaintea substantivului, „ntr” = „zeu” în egipteană veche, „Ra” - numele zeului suprem al egiptenilor). Iar Ra era An în Sumer, tatăl lui Enlil.

- După *Evangelhia lui Ioan*, „Cuvântul s-a făcut trup și s-a sălășluit între noi”. Cuvântul, care aici îl simbolizează pe Iisus, în general reprezintă autoritatea. Pentru sumerieni, Enlil era sursa supremă de autoritate pe Pământ. Pentru egipteni, zeul conducător Ra și-a tăiat singur falusul, din care au căzut picături de sânge ce au dat naștere la două personificări ale intelectului: Hu („Autoritate”) și Saa („Intelect”). Ra era An al sumerienilor iar cei doi copii ai săi nu pot fi decât autoritarul Enlil și zeul înțelepciunii și al inteligenței, Enki. Așadar, și la Ioan îi este atribuită lui Enlil autoritatea simbolizată de Cuvânt.

- Pentru gnosticii setieni, eonul Seth s-a încarnat în Iisus. Acest eon era zeul egiptean Sutah (Seth pentru greci), numit Enlil de sumerieni.

- Pentru restul gnosticilor, eonul Hristos a coborât din cer, s-a împreunat cu sora sa, Sophia, și a intrat în corpul omului Iisus. În concepția lor, acest eon era Duhul Sfânt din evanghelii sau Seth al setienilor. Însă numele Khristos (așa cum este scris în *Noul*

Testament) seamănă foarte mult cu cel al indianului Krișna, ceea ce ne duce cu gândul la aceeași entitate.

- În *Apologeticus*, scriitorul creștin Tertullian nota că în cadrul luptelor de gladiatori din Cartagina a fost expusă în public o pictură care îl reprezenta pe Iisus având „urechi de asin, la unul din picioare cu copită, în mână ținând o carte și îmbrăcat în togă”. În cronica lui Tertullian, creștinii erau acuzați că se închinau unui cap de măgar dar și că participau la orgii, crime și incesturi. Aceste acuzații sunt menționate și de Marcus Minucius Felix în *Octavius*. Pe un sarcofag din secolul al III-lea, un măgar și un bou apar lângă ieslea în care a fost așezat pruncul Iisus. De asemenea, în episodul fugii în Egipt descris de *Evangelia lui Matei*, Maria este reprezentată de cele mai multe ori călare pe un măgar. Ceea ce indică o nouă legătură a lui Iisus cu Seth, zeul care pentru egipteni avea capul unui animal asemănător cu măgarul.

- În capitolul 12 al *Apocalipsei lui Ioan*, un balaur mare „stătu înaintea femeii, care era să nască, pentru ca să înghită copilul, când se va naște”, întocmai ca titanul Cronos din miturile grecești, care își înghițea copiii imediat după nașterea lor. Copilul, identificat de creștini cu Iisus, a fost salvat la fel ca Zeus (același Enlil) în miturile grecilor. Numele nimfei Melissa, care l-a hrănit pe micuțul Zeus cu miere în legendele elene, în Irlanda este folosit ca formă feminină a numelui galic Maoiliosa, care înseamnă „Servitorul lui Iisus”.

- Iisus era numit „leul lui Iuda”. Enlil era numit în Mesopotamia „leul”. Orașul egiptean Pi-Ramses, închinat lui Seth, se mai numea „orașul leului”. La hinduși, Șiva este reprezentat cu un leu sub picioare; cum Șiva este Enki, inamicul lui Vișnu / Enlil, această reprezentare indică superioritatea sa asupra rivalului său. Și Iștar, fiica lui Enki, era reprezentată călcând pe lei din același motiv.

- În *Evangelia lui Matei*, Iisus declara: „nu socotiți că am venit să aduc pace pe pământ; n-am venit să aduc pace, ci sabie” (10:34). În *Evangelia lui Toma* el afirma: „Poate că oamenii cred că am venit să aduc pacea pe pământ. Ei nu cunosc că am venit să arunc dezbinare peste lume: foc, sabie și război” și „am aruncat foc pe pământ, și iată, îl veghez

până ce izbucnește". Enlil era un zeu războinic iar focul, unul dintre elementele sale, în antiteză cu apa lui Enki.

- În religiile mesopotamiene, mama lui Enlil era numită adesea „Fecioara”. În creștinism, Maria, mama lui Iisus, poartă același epitet.

- Pasajul din *Cartea lui Isaia*, considerat de creștini a fi o profeție despre zeul lor, Iisus, ascunde o referire la același Enlil. „*Iată, Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emmanuel. El se va hrăni cu lapte și cu miere până în vremea când va ști să arunce răul și să aleagă binele*” (7:14-15), scria profetul. Un copil hrănit cu lapte și cu miere întocmai ca Zeus, născut din Fecioară precum Enlil, care va alege binele și va arunca răul... Ar putea părea o coincidență, însă nu și dacă i-am privi numele cu atenție. Pentru evanghelistul Matei, Emanuel se traduce prin „*Cu noi este Dumnezeu*” (1:23). În sumeriană „*em*” înseamnă „vânt, furtună, vreme, nor, ploaie”, „*anu*” este „cerul” în akkadiană (derivat din „*an*” al sumerienilor, care are același înțeles) iar „*el*” reprezintă cuvântul pentru „zeitate” în limbile nord-vest semitice (din care face parte și ebraica). Așadar, cea mai exactă interpretare a numelui Emanuel / Emmanuel este „Zeul furtunii și al cerului”, adică nimeni altul decât Enlil.

- Dacă Iisus ar fi trăit în Iudeea primului secol, numele lui ar fi fost Yeșu'a (o variantă a numelui Yehoșu'a), care a fost tradus eronat de evrei în speranța că și creștinii le vor adopta zeul. În varianta oficială, numele lui înseamnă „Yahweh este salvarea”. Într-adevăr creștinismul a adoptat divinitatea evreilor, deși nu era zeul despre care vorbea Iisus. *Noul Testament* nu folosește nici măcar o singură dată numele Yahweh pentru zeul suprem, ci Theos, derivat din grecescul „*theoreo*”, adică „a vedea, a privi, a observa”. Numele Yeșu'a / Yehoșu'a este compus din „*Yah*” (prescurtarea numelui Yahweh și totodată numele Lunii la vechii egipteni) și „*șua*”, care înseamnă „plâns”. Yeșu'a / Yehoșu'a se traduce ca „Plânsul lui Yahweh” sau, și mai corect, „Cel care îl face pe Yahweh să plângă”. Adică îl desemnează pe dușmanul lui Yahweh / Marduk, care nu poate fi decât Enlil. După ce Iisus a murit pe cruce, evangheliile susțin că a avut loc un cutremur care a rupt în două catapeteasma templului din Ierusalim, a despiciat pietrele

și a deschis mormintele. Cum templul cu pricina era al lui Yahweh, doar dușmanul acestuia, Enlil, i-ar fi provocat asemenea pagube.

- Evangheliile susțin că demonii știau cine este Iisus, iar el le cerea să tacă, pentru a nu-l da de gol. „Iar duhurile cele necurate, când îl vedeau, cădeau înaintea lui și strigau, zicând: tu ești fiul lui Dumnezeu. Și el le certa mult ca să nu-l dea pe față” (Evanghelia lui Marcu 3:11-12); „Din mulți ieșeau și demoni, care strigau și ziceau: Tu ești fiul lui Dumnezeu. Dar el, certându-i, nu-i lăsa să vorbească acestea, că știau că el este Hristosul” (Evanghelia lui Luca 4:41); „Iar pe demoni nu-i lăsa să vorbească, pentru că-l știau că el e Hristos” (Evanghelia lui Marcu 1:34). „Și era în sinagoga lor un om cu duh necurat, care striga tare, zicând: Ce ai cu noi, Iisuse Nazarinene? Ai venit ca să ne pierzi? Te știm cine ești: Sfântul lui Dumnezeu. Și Iisus l-a certat, zicând: Taci și ieși din el” (Evanghelia lui Marcu 1:23-26). Cum de îl cunoșteau demonii? De ce le era frică de el? Și de ce nu îi lăsa să-i decline identitatea? Dacă Iisus era Enlil, devine firesc ca demonii, slujitorii lui Enki, să fi fost înfricoșați de cel mai temut dușman al lor.

În *Evanghelia lui Matei*, „venind Iisus în părțile Cezareii lui Filip, îi întreba pe ucenicii săi, zicând: Cine zic oamenii că sunt eu, Fiul Omului? Iar ei au răspuns: Unii, Ioan Botezătorul, alții Ilie, alții Ieremia sau unul dintre prooroci” (16:13-14). Aceeași evanghelie sugerează că profetul Ilie (Eliyah în *Vechiul Testament* sau Elias în *Noul Testament*) s-a încarnat în Iisus, spiritul său părăsindu-l pe crucificat înainte de a muri: „Iar în ceasul al nouălea a strigat Iisus cu glas mare, zicând: Eli, Eli, lama sabahtani? adică: Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, pentru ce m-ai părăsit? Iar unii dintre cei ce stăteau acolo, auzind ziceau: pe Ilie îl strigă acesta” (27:46-47). Evanghelistul Matei, la fel ca *Pistis Sophia* a gnosticilor, susține că Ilie s-a încarnat și în Ioan Botezătorul. În *Vechiul Testament*, profetul Ilie a înmulțit făina și uleiul unei văduve, cât să nu se consume până la sfârșitul secetei, și i-a înviat fiul, minuni asemănătoare celor ale lui Iisus. De asemenea, profetul a făcut să coboare foc din cer atât în timpul concursului cu profeții lui Baal, cât și împotriva soldaților regelui Ahazia, la fel ca Viracocha în miturile incașilor. Se pare că responsabil pentru aceste minuni era un duh care, după ce Ilie a fost ridicat la cer, a trecut din profet în discipolul

său, Elisei (Elișa). După ce a primit duhul, Elisei a realizat miracole la fel ca Ilie și Iisus: a înmulțit undelelemnul unei văduve și mâncarea lucrătorilor unui câmp, a înviat un copil și a vindecat un lepros. Să fie același duh care a intrat în Iisus conform *Evangeliei lui Matei*? Numele profetului Eliyahu și al discipolului său, Elișa, conțin numele zeului suprem din religia canaaneană. El sau Eli este prescurtarea akkadianului Ellil, numit de sumerieni Enlil. *Vechiul Testament* sugerează și alte legături dintre profet și acest zeu:

- Trei căpetenii cu câte cincizeci de soldați fiecare au venit la Ilie, în aceeași poveste Obadia a ascuns câte cincizeci de prooroci în două peșteri, iar cincizeci de fii ai proorocilor i-au însoțit pe Ilie și Elisei la Iordan. 50 era numărul lui Enlil pentru sumerieni.

- După uciderea proorocilor lui Baal, „*cerul s-a întunecat de nori și s-a pornit vijelie și ploaie mare*”. Când a trecut prin fața lui Ilie, zeul său a venit într-o „*adiere de vânt lin*”. Înainte de adiere a avut loc o „*vijelie năprasnică*”. Ilie a fost ridicat la cer într-un „*vârtej de vânt*”. Enlil era zeul furtunii, al ploii, al norilor și al vântului.

- În timpul concursului cu proorocii lui Baal, „*s-a pogorât foc de la Domnul*”. Înainte să treacă zeul prin fața lui Ilie într-o „*adiere de vânt lin*” a fost o vijelie, urmată de un cutremur și de foc. La dorința lui Ilie, care se afla în vârful unui munte, un foc a coborât din cer de două ori, arzându-i pe soldații regelui Ahazia. Profetul a fost răpit într-un car cu cai de foc. Focul era elementul lui Enlil.

- Rivalii lui Ilie erau proorocii lui Baal-Zebub și ai Așerei. Numele Baal-Zebub derivă din cel al lui Baal Zephon (Marduk), iar Așerah din cel al zeiței Iștar. Marduk și Iștar erau dușmanii lui Enlil, la fel ca tatăl lor, Enki.

- În tradiția creștină, sfântul Ilie are puterea de a deschide și închide cerurile. Responsabil cu aducerea ploii, el străbate văzduhul în carul său. În mitologia românească, când demonii au urcat în cer, Dumnezeu i-a dat lui Ilie tunetul și fulgerul, cu care acesta i-a aruncat pe demoni pe Pământ, motiv pentru care este considerat un sfânt războinic. După slujba de sfântul Ilie, femeile ard busuiocul pe care l-au ținut la icoane. Enlil este zeul furtunii, care i-a aruncat pe „demonii”

lui Enki pe Pământ. Tunetul și fulgerul erau armele sale iar focul, unul dintre simbolurile lui.

Pe Enlil îl mai găsim în creștinism nu doar sub aspectul lui Iisus, ci și sub cel al arhanghelului Mihail, preluat din iudaism (unde se numește Mikha'el). În legenda lui Lucifer, din care Iisus lipsește, cel care s-a luptat cu îngerul răzvrătit a fost Mihail, ceea ce ne amintește de Enlil și Enki. În *Cartea lui Enoh*, Mihail este conducătorul arhanghelilor care i-au pedepsit pe îngerii Veghetori conduși de Azazel. În *Kabbalah* se spune că sufletul omului este împărțit în două: dreapta se numește Mikha'el iar stânga Samael. Atât pentru creștini, cât și pentru evrei și musulmani, Mihail este un înger ocrotitor al oamenilor. Asocierea sa cu partea dreaptă și opoziția sa față de Lucifer / Azazel / Samael (care sunt nume ale lui Enki) îl indică pe Mihail ca fiind Enlil. Numele său a fost interpretat ca o interogație, „Cine este ca Dumnezeu?”, deși în numele său nu există niciun semn de întrebare, iar „el” nu înseamnă doar „Dumnezeu”, ci și „zeu” sau „zeu suprem”. Prin urmare, o traducere mai corectă ar fi „Cel ce este ca zeul suprem”. Fiind moștenitorul lui An și reprezentantul său pe Pământ, cel care primea toate titlurile și funcțiile tatălui său, Enlil era asemenea zeului suprem. Protestanții timpurii, martorii lui Iehova și adventiștii de ziua a șaptea consideră că Mihail s-a încarnat în Iisus. În creștinism, Mihail este patronul războinicilor, al bolnavilor, al suferinzilor dar și al câtorva munți. În arta medievală era reprezentat ținând într-o mână o balanță, cu care judecă sufletele morților, iar în cealaltă *Cartea Vieții*. Toate acestea sugerează o singură concluzie: în creștinism, la fel ca în iudaism, Mihail este un alter-ego al zeului Enlil. Din acest motiv, în legenda lui Lucifer, Mihail este cel care a condus armata îngerilor împotriva răzvrătiților, iar în cea a Apocalipsei Iisus a preluat acest rol.

Mitul lui Lucifer este arhicunoscut în rândul creștinilor și nu numai. Îngerul care a dorit să-i ia locul lui Dumnezeu a devenit echivalent cu răul absolut. Din cel mai frumos înger, preferatul Domnului, Lucifer s-a transformat într-un monstru hidos, al cărui nume mulți se feresc să-l rostească, de teamă să nu-l atragă în viețile lor. Puțini știu însă că Lucifer este inexistent în *Biblie*. Legenda și numele său au apărut în

urma interpretării eronate a unor versete din două capitole biblice, al paisprezecelea din *Cartea lui Isaia* și al douăzeci și optulea din *Cartea lui Iezechiel*.

Cuvântul „*lucifer*”, care înseamnă „aducătorul luminii”, era folosit în latină pentru a desemna o fază a planetei Venus (luceafărul de dimineată), după cum se observă în operele lui Marcus Terentius Varro, Cicero, Pliniu cel Bătrân, Virgil, Ovidiu și ale altor autori latini timpurii. Pentru luceafărul de seară romanii foloseau un alt nume, „*vesper*”. Pe scurt, romanii numeau luceafărul de dimineată Lucifer, iar pe cel de seară Vesper, deși era vorba despre aceeași planetă. În *Biblie*, Diavolul este numit în multe feluri (Satan, diavol, adversar, inamic, acuzator, marele balaur, șarpele cel bătrân, Beelzebub, Belial), dar nici măcar o singură dată Lucifer. În *Cartea lui Isaia* 14:4-17, profetul care a dat numele capitolului îl descrie pe regele Babilonului ca pe un luceafăr de dimineată („*helel*” în ebraică), căzut în ochii Domnului. Așa cum era firesc pentru un roman, Ieronim din Stridonul Dalmației a tradus „*luceafărul de dimineată*” prin cuvântul latinesc „*lucifer*”. Unii interpreți ai *Bibliei* au ignorat sensul real al cuvântului „*lucifer*” și faptul că Isaia se referea la regele Babilonului, înțelegând că este vorba despre Satan și despre decăderea lui. În *A doua epistolă Sobornicească a Apostolului Petru* 1:19, același cuvânt („*phosphoros*” în greacă, echivalentul ebraicului „*helel*”) a fost tradus în latină tot prin „*lucifer*”, fără a fi o referire la Diavol. Iar în *Apocalipsa lui Ioan* 22:16, Iisus spune: „*Eu sunt rădăcina și odrasla lui David, luceafărul de dimineată* („*helel*” în ebraică, „*phosphoros*” în greacă și „*lucifer*” în latină - n.a.)”. „Înțelepții” Bisericii au păstrat pentru aceste două pasaje sensul real al cuvântului, adică „luceafăr de dimineată”, însă nu au vrut nici în ruptul capului să aplice aceeași logică și la Isaia. Astfel, dintr-o eroare de interpretare, îngerul rebel s-a ales cu un nou nume, Lucifer, care a început să fie folosit pentru Diavol și răspândit cu ajutorul unor lucrări precum *Infernul* lui Dante Alighieri, *Paradisul Pierdut* al lui John Milton și *Biblia* regelui James, folosită și astăzi de cei mai mulți vorbitori de limba engleză.

Capitolele 13 și 14 ale *Cărții lui Isaia* se referă la „*proorocia despre Babilon pe care a văzut-o Isaia, fiul lui Amos*”. În versetul 4, Yahweh îi

spune profetului: „Tu vei cânta cântecul acesta de ocară împotriva împăratului Babilonului și vei zice: (...) Cum ai căzut tu din ceruri, stea strălucitoare, fecior al dimineții! Cum ai fost aruncat la pământ, tu, biruitor de neamuri! Tu care ziceai în cugetul tău: «Ridica-mă-voi în ceruri și mai presus de stelele lui Yahweh cel puternic voi așeza jilțul meu! În muntele cel sfânt voi pune sălașul meu, în fundurile laturei celei de miazănoapte. Sui-mă-voi deasupra norilor și asemenea cu Cel Preaînalt voi fi». Și acum, tu te pogori în iad, în cele mai de jos ale adâncului! Cei ce te văd își întorc privirea în spre tine și se uită cu luare aminte zicând: «Oare acesta este omul de care tremura pământul și împărățiile se cutremurau? Oare acesta este cel ce prefăcea lumea în pustiu și cetățile le doboră și nu da drumul robilor săi?». Toți împărații popoarelor se odihnesc cu cinste, fiecare în locașul său. Și numai tu ești azvârlit departe de mormântul tău, ca o ramură fără de preț, ca rămășițele celor care au fost uciși cu lovituri de sabie, zvârliți pe pietre de mormânt, ca un hoit călcat în picioare. Tu nu te vei pogori în mormânt, căci tu ai pustiit pământul tău și pe poporul tău l-ai ucis! Niciodată nu se va mai vorbi despre neamul celor răi!“. Este foarte clar că aceste cuvinte se referă la regele Babilonului, nicidecum la un înger răzvrătit. Acest rege, Nabucodonosor II, a stârnit mânia zeului evreilor în primul rând pentru că i-a cucerit pe iudei, iar în al doilea deoarece s-a crezut atotputernic, un zeu pe Pământ, ceea ce l-a determinat să atace Egiptul și Levantul. Propoziția „oare acesta este omul de care tremura pământul” demonstrează că este vorba despre o ființă umană, nicidecum despre o entitate superioară. „Pe poporul tău l-ai ucis” se referă la poporul babilonian, subliniind încă o dată că pasajul de mai sus îi este adresat regelui Babilonului, Nabucodonosor II, nu vreunui înger răzvrătit. De altfel, reformatorul protestant Jean Calvin scria în secolul al XVI-lea că „expunerea acestui pasaj, despre care unii consideră că se referă la Satan, a luat naștere din ignoranță; deoarece contextul arată clar că aceste afirmații trebuie înțelese ca referitoare la regele babilonienilor”. Și Martin Luther, inițiatorul reformei protestante, considera o gravă eroare ideea că pasajul din Cartea lui Isaia se referă la Diavol.

La fel stau lucrurile și în Cartea lui Iezechiel. Aici, Yahweh îl trimite pe profet cu amenințări la mai multe popoare: în capitolul 24 la

israeliți, în capitolul 25 la amoniți, moabiți, edomiți și filistenii, în capitolele 26-28 la fenicienii din Tyr, în capitolul 28 la sidonieni, în capitolul 29 la egipteni, în capitolul 30 la egipteni, etiopieni, libieni și lidieni, în capitolele 31-32 din nou la egipteni, în capitolele 33-34 iarăși la israeliți, în capitolul 35 la muntele Seir, în capitolul 36 la munții Israelului iar în capitolele 38-39 la regele din Roș, Meșec și Tubal. Amenințările lui Yahweh prin gura lui Iezechiel erau îndreptate către oameni: israeliții care și-au pierdut credința sau dușmanii Israelului. În capitolele 26 și 27 se observă că Yahweh se referă la orașul Tyr din Liban: *„Iată sunt împotriva ta, Tyrule, și voi ridica împotriva ta popoare multe, cum îți ridică marea valurile sale”, „Și tu, fiul omului, ridică plângere împotriva Tyrului, și zi către el...”*. Capitolul 28 continuă amenințările la adresa orașului Tyr, de această dată îndreptate către conducătorul său: *„Fost-a cuvântul lui Yahweh către mine și mi-a zis: Fiul omului, spune celui ce domnește în Tyr: Așa zice Yahweh Elohim: Inima ta s-a înălțat și a zis: «Sunt un dumnezeu și stau pe scaunul lui Yahweh în inima mărilor», dar tu, deși nu ești dumnezeu, ci om, îți închipui în inima ta că ești la fel ca Yahweh”* (1-2). Rămâne un mister motivul pentru care cei mai mulți consideră că este vorba despre Lucifer, când scrie negru pe alb: Yahweh îl trimite pe Iezechiel la cel care domnește în Tyr, adică la regele cetății, care era om, nicidecum înger. Altfel, probabil s-ar fi găsit câteva cronici care să ateste că, în timpul lui Iezechiel, un înger a condus o cetate. Din citatul de mai sus se înțelege că acest rege a devenit foarte arogant, considerându-se egal cu zeii. Pasajul *„nu ești dumnezeu, ci om”* demonstrează că acest conducător al Tyrului era om, nu înger sau zeu. Dacă s-ar fi referit la Lucifer, pasajul ar fi specificat: *„nu ești dumnezeu, ci înger”*. În continuare aflăm și motivele aroganței regelui din Tyr: *„Iată, tu îți închipui că ești mai înțelept decât Daniel și nu sunt taine ascunse pentru tine; prin înțelepciunea ta și cu mintea ta ți-ai agonisit bogăție și ai adunat în vistieriile tale argint și aur; prin înțelepciunea ta cea mare, prin ajutorul negoțului tău, ți-ai sporit bogăția și mintea ta s-a îngâmfat cu bogăția ta”* (3-5). Pentru că a născocit o metodă de a se îmbogăți, regele (Ithobaal III, conform cronologiei istoricului iudeu Flavius Iosephus) s-a considerat foarte înțelept. Într-adevăr, descoperirile arheologice demonstrează că orașul Tyr a fost

unul foarte bogat în Antichitate, lucru pe care îl explică detaliat capitolul 27 al *Cărții lui Iezechiel*. Regele din Tyr s-a îmbogățit foarte mult de pe urma negoțului, lucru care i-a crescut și aroganța. Deoarece era foarte bogat și probabil foarte inteligent (cel puțin din punctul său de vedere), Ithobaal s-a considerat un zeu printre oameni. Nu orice zeu, ci chiar cel mai mare dintre toți. Motivul supărării lui Yahweh este evident: „*De aceea, așa zice Yahweh Elohim: Pentru că tu te-ai asemănat cu Yahweh, iată, eu voi aduce împotriva ta pe străinii cei mai răi din toate popoarele, și aceia își vor scoate sabia împotriva frumuseții tale înțelepciuni și vor întina strălucirea ta; în mormânt te voi coborî și vei muri în inima mărilor de moartea celor uciși*” (6-8). Yahweh susține că regele din Tyr va coborî în mormânt, murind înecat. Dacă ar fi fost vorba despre un înger, acesta nu ar fi putut să moară, conform mitologiei iudeo-creștine. Biserica spune că Lucifer a fost închis în lumea subterană, va fi eliberat la Apocalipsă, va fi închis din nou pentru o mie de ani, din nou eliberat, apoi legat pentru totdeauna. Dar nu omorât. Însă pasajul de mai sus susține că regele din Tyr va fi ucis. În plus, dacă Yahweh s-ar fi referit la Lucifer, amenințând că îl va uide, această idee ar fi contrazis *Apocalipsa lui Ioan* care susține că îngerul decăzut nu este mort, ci legat în Adânc. „*Spune-vei oare înaintea ucigașului tău: «Eu sunt un dumnezeu», când tu ești un om în mâna celui care te ucide, iar nu dumnezeu? Vei muri de mâna străinilor, de moartea celor neîtaiați împrejur, căci eu am spus aceasta, zice Yahweh Elohim*” (9-10). Din nou este subliniată ideea că regele Ithobaal este doar un om și că va fi ucis de oameni. În versetele 11-12 se amintește că este vorba despre regele din Tyr, un om, și nu un înger: „*Și a fost cuvântul lui Yahweh către mine și mi-a zis: Fiul omului, plânge pe regele Tyrului și-i spune...*”.

Pasajul care a dat povestea căderii lui Lucifer este următorul: „*Așa zice Yahweh Elohim: Tu erai pecetea desăvârșirii, deplinătatea înțelepciunii și cununa frumuseții. Tu te aflai în Eden, în grădina lui Yahweh; hainele tale erau împodobite cu tot felul de pietre scumpe: cu rubine, topaze și diamante, cu crisolit, onix și iaspis, cu safir, smarald, carbuncul și aur; toate erau pregătite și așezate cu iscusință în cuibulețe și puse pe tine în ziua în care ai fost făcut. Tu erai heruvimul pus ca să ocrotești; te așezasem pe muntele cel*

sfânt al lui Yahweh, și umblai prin mijlocul pietrelor celor de foc. Fost-ai fără prihană în căile tale din ziua facerii tale și până s-a încuibat în tine nelegiuirea. Din pricina întinderii negoțului tău, lăuntru tău s-a umplut de nedreptate și ai păcătuit, și eu te-am izgonit pe tine, heruvim ocrotitor, din pietrele cele scânteietoare și te-am aruncat din muntele lui Yahweh, ca pe un necurat. Din pricina frumuseții tale s-a îngâmfat inima ta, și pentru trufia ta ți-ai pierdut înțelepciunea. De aceea te-am aruncat la pământ și te voi da înaintea regilor spre batjocură. Prin mulțimea neleguirilor tale, săvârșite în negoțul tău nedrept, ți-ai pângărit altarele tale; și eu voi scoate din mijlocul tău foc, care te va și mistui, și te voi preface în cenușă pe pământ înaintea ochilor tuturor celor ce te văd. Toți cei ce te cunosc între popoare se vor mira de tine, vei ajunge o groază și în veci nu vei mai fi” (12-19). Toate pasajele dinainte de acesta demonstrează că este vorba despre un om, nu despre un înger. Interpretarea cea mai exactă a fragmentului de mai sus este următoarea: regele din Tyr era un om foarte credincios, pe placul lui Yahweh, până în momentul în care s-a îmbogățit („Fost-ai fără prihană în căile tale din ziua facerii tale și până s-a încuibat în tine nelegiuirea”). Drept urmare, zeul evreilor s-a supărat pe fostul său protejat, preferând să-l amenințe prin gura unui profet decât să-l pedepsească așa cum ar face o divinitate atotputernică. Unii consideră că fraza de mai sus se referă la un înger, deoarece doar o astfel de ființă ar putea fi neprihănită, în timp ce toți oamenii se nasc păcătoși. Ideea absurdă a nașterii tuturor oamenilor cu păcatul primordial, de care pot scăpa doar prin botez, a fost introdusă de Biserica creștină. Vechiul Testament nu susține această ipoteză, ci chiar consideră că au existat oameni neprihăniți. Iată câteva exemple: „Noe era om drept și neprihănit între oamenii timpului său” (Facerea 6:9), „Să mă cântărească în cumpăna dreptății și Yahweh să cunoască neprihănirea mea” (Cartea lui Iov 31:6), „Neprihănirea poartă pe cei dreپți, iar strâmbătatea prăpădește pe cei vicleni” (Pildele lui Solomon 11:3), „Cel fără de lege este răsturnat de răutatea lui, iar cel drept găsește scăpare în neprihănirea lui” (Pildele lui Solomon 14:32), „Mai de preț este săracul care umblă întru neprihănirea lui, decât un bogat cu buze viclene și nebun” (Pildele lui Solomon 19:1), „Mai de preț e săracul care umblă întru neprihănirea lui, decât cel prefăcut în căile lui, chiar dacă e bogat” (Pildele

lui Solomon 28:6). Așadar, ideea că oamenii nu pot fi neprihăniți este în contradicție cu învățăturile *Vechiului Testament*. Despre credincioși se spune și astăzi că sunt mai aproape de Dumnezeu, iar despre cei care își pierd credința că s-au îndepărtat de Divinitate. Aceeași idee există și mai sus: regele din Tyr era foarte credincios, adică aproape de Yahweh, în Eden, pe muntele sfânt. Scriitorul biblic a folosit o metaforă pentru a sublinia nivelul ridicat de credință al regelui, ceea ce înseamnă că pasajul de mai sus nu trebuie interpretat literal. Prin puritatea sa sufletească, datorată credinței sale, regele era desăvârșit în ochii lui Yahweh, care îi pregătise deja un loc în rai și chiar un rol de înger (heruvim), în mitologia ebraică oamenii putând fi transformați în îngeri (de exemplu patriarhul Enoh, devenit îngerul Metatron). Când afacerile regelui au început să producă averi, acesta a uitat de credință și de zeul său, considerându-se el însuși un zeu pe Pământ („*Din pricina întinderii negoșului tău, lăuntrul tău s-a umplut de nedreptate și ai păcătuit*”). Pierzându-și credința s-a îndepărtat de Yahweh adică, metaforic vorbind, a căzut din locul pe care îl ocupase în preajma dumnezeului său. Remarcăm că afacerile pe care regele le întreprindea erau necurate, din moment ce Yahweh se referă la „*mulțimea nelegiuirilor tale, săvârșite în negoșul tău nedrept*”. Aceste afaceri plus aroganța regelui din Tyr l-au mâniat pe Yahweh, ducând la pierderea locului din rai pe care Ithobaal și-l câștigase anterior prin credință.

Acestea sunt pasajele care au dat naștere legendei căderii lui Lucifer. În *Biblie* nu este vorba despre vreun înger răzvrătit, ci doar despre doi regi care s-au crezut zei, așa cum procedau de altfel majoritatea. Acele pasaje i-au fost atribuite ulterior noului personaj negativ din creștinism, care nu există în *Biblie*. Dacă Lucifer este inexistent în „Cartea sfântă”, cum a apărut legenda lui? Așa cum ne-au obișnuit deja redactorii *Bibliei*, plagiatul a stat și la baza acestui mit, povestea lui Lucifer fiind copia celei ale lui Adam din *Vechiul Testament*. Lucifer era primul înger, Adam era primul om. Lucifer era fiul lui Dumnezeu, Adam era fiul lui Yahweh Elohim. Lucifer a fost izgonit din cer pentru că a păcătuit; Adam a fost izgonit din Grădina Edenului (echivalată de creștini cu raiul ceresc) pentru că a păcătuit.

Lucifer a fost exilat pe Pământ, la fel ca Adam. Lucifer s-a considerat egalul lui Dumnezeu, Adam a devenit la fel ca zeii Elohim, după cum susține chiar *Biblia*: „Și a zis Yahweh Elohim: Iată Adam s-a făcut ca unul dintre noi, cunoscând binele și răul” (*Facerea* 3:22). Căderea lui Lucifer din creștinism nu este decât căderea veterotestamentară a lui Adam, ceea ce înseamnă că, pentru inventatorul acestui mit, primul om a devenit primul înger, ceea ce ar explica lipsa creației îngerilor în geneza biblică. Gnosticii setieni sugerau și ei că Adam nu era un simplu om, ci o entitate superioară. Pentru ei, unul dintre eoni era Adama, al cărui fiu, Seth, s-a încarnat în tâmplarul Iisus; în *Vechiul Testament*, Adam a avut un fiu pe nume Șet (Seth în greacă), strămoșul întregii omeniri.

La rândul său, veterotestamentarul Adam a fost inventat ca o copie palidă a unuia dintre marii zei ai Antichității, primul de pe planeta noastră, care s-a răzvrătit împotriva zeului suprem. În miturile lumii, cel numit Enki de sumerieni și-a atacat tatăl și a fost nevoit să se lupte cu zeul furtunii, fiind învins și exilat pe Pământ; pentru creștini Lucifer a încercat să-și detroneze tatăl, s-a luptat cu fratele său mai mic și a fost izgonit pe Terra. Pe Mihail și Iisus i-am echivalat deja cu Enlil. *Apocalipsa lui Ioan* descrie lupta dintre cei doi frați: „Și s-a făcut război în cer: Mihail și îngerii lui au pornit război cu balaurul. Și se războia și balaurul și îngerii lui. Și n-a izbutit el, nici nu s-a mai găsit pentru ei loc în cer. Și a fost aruncat balaurul cel mare, șarpele de demult, care se cheamă diavol și satana, cel ce înșeală pe toată lumea, aruncat a fost pe pământ și îngerii lui au fost aruncați cu el” (12:7-9). Acest inamic identificat de creștini cu Lucifer, deși *Biblia* nu folosește acest nume, este numit „balaurul cel mare, șarpele de demult, care se cheamă diavol și satana”; în miturile din întreaga lume, Enki este numit adesea „Marele Șarpe”. În plus, lingvistul norvegian Sophus Bugge a concluzionat în 1889 că zeul Loki din miturile scandinavilor este varianta nordică a lui Lucifer, iar pe Loki l-am echivalat deja cu sumerianul Enki în *Secretele zeilor*.

Mitologia creștină susține că, după căderea sa în păcat, Lucifer s-a transformat în Satan. Însă este vorba despre două entități diferite, cel puțin pentru inventatorii creștinismului. În *Apocalipsa lui Ioan*, din mare a ieșit o Fiară cu un aspect fizic identic cu al Balaurului, adică

având șapte capete și zece coarne. „Balaurul i-a dat ei puterea lui și scaunul lui și stăpânire mare” (13:2) și „i s-a dat să facă război cu sfinții și să-i biruiască și i s-a dat ei stăpânire peste toată seminția și poporul și limba și neamul” (13:7). Aspectul fizic identic al celor doi ne sugerează posibilitatea înrudirii lor. Ceea ce înseamnă că Fiara nu poate fi decât Marduk, fiul lui Enki, care conform legendelor lumii a preluat tronul tatălui său și conducerea Pământului. Ioan mai spune că Fiara a fost rănită, dar „rana ei cea de moarte fu vindecată și tot pământul s-a minunat mergând după fiară” (13:3). Rana s-a produs în timpul unei lupte, Fiara fiind „rănită cu sabia și a rămas în viață” (13:14). Această luptă cel mai probabil este cea pentru supremație împotriva lui Enlil, Marduk fiind învins inițial (Enlil a condus Pământul după Enki). Însă, după moartea tatălui său, conform miturilor, Marduk a primit conducerea planetei. Fiara din *Apocalipsă* este călărită de o femeie, numită „*curva Babilonului*”, nimeni alta decât Iștar, marea zeiță a Babilonului, sora și consoarta lui Marduk. *Manuscrisele de la Marea Moartă* confirmă identitatea Fiarei, conducătorul „*fiilor întunericului*” în bătălia finală împotriva „*fiilor luminii*” fiind Belial, nume care provine din Bel, epitetul lui Marduk în Babilon. Dacă în *Apocalipsă* Fiarei i s-a dat stăpânirea acestei lumi, în *Evanghelia lui Luca* Diavolul sau Satan îi spune lui Iisus: „*Ție îți voi da toată stăpânirea aceasta și strălucirea lor, căci mi-a fost dată mie și eu o dau cui voiesc*” (4:6), poveste confirmată și de *Evanghelia lui Matei*. În *Epistola a doua către Corinteni a Apostolului Pavel*, Satan este numit „*Dumnezeul veacului acestuia*” (4:4), iar în *Evanghelia lui Ioan* „*stăpânitorul lumii acesteia*” (12:31) și „*stăpânitorul acestei lumi*” (14:30, 16:11). Așadar, Fiara din *Apocalipsă* și Satan din restul cărților *Noului Testament* sunt același personaj: Marduk al babilonienilor, fiul lui Enki / Lucifer. De altfel Nergal, unul dintre aspectele distrugătoare ale lui Marduk în Babilon, a fost echivalat de părinții creștinismului cu Satan.

Cine este Dumnezeuul *Noului Testament*, tatăl lui Iisus? În varianta oficială, acceptată și de creștinism, și de iudaism, este vorba despre divinitatea *Vechiului Testament*, Yahweh. Cu toate acestea, *Noul Testament* nu folosește acest nume, preferându-l pe Theos. În plus, dumnezeul *Noului Testament* este unul al iubirii și iertării, total diferit

de răzbunătorul și nemilosul zeu al evreilor. Gnosticii îl credeau pe Yahweh o entitate malefică ignorantă și necunoscătoare, diferită de adevăratul Dumnezeu. Cercetătorul Edward Meyer, citat de Sigmund Freud în *Moise și religia monoteistă*, scria despre Yahweh că este un demon înfricoșător și sângeros, care bântuie noaptea și care se sfiește de lumina zilei. În *Vechiul Testament*, Yahweh este un zeu invidios, răutăcios, răzbunător, nemilos și chiar frustrat de multe ori. De fapt, așa îl descriu și supușii săi: „*Yahweh este un Dumnezeu zelos, Yahweh se răzbună, el cunoaște mânia. Yahweh se răzbună pe potrivnicii săi și împotriva dușmanilor săi stă neînduplecat*” (Cartea lui Naum 1:2). În scripturile evreiești, Yahweh își incită adesea adepții la violență, crime, jafuri și violuri în timp ce încearcă să-i controleze prin frică, amenințându-i și blestemându-i ori de câte ori are ocazia. Pentru autorii *Noului Testament*, cât și pentru gnostici și esenieni, Yahweh nu era Dumnezeu, ci Satan. Atunci care este adevărata identitate a lui Theos, zeul suprem în viziunea lor și tatăl lui Iisus? Nu poate fi decât An, conducătorul panteonului sumerian, tatăl lui Enlil, numit de akkadieni, babilonieni, asirieni și hitiți Anu sau Anum. Numele său, scris în cuneiforme printr-o cruce (simbolul creștinismului), înseamnă „Cer”. El era pentru mesopotamieni inteligența divină care a creat Universul, a cărui împărăție se afla în cer, exact ca Theos al creștinilor. An / Anu și-a trimis pe Pământ fiul, pe Enlil, cu misiunea de a salva planeta de influența zeilor decăzuți ai lui Enki, o poveste similară cu cea a creștinismului.

Deși creștinismul se consideră o religie monoteistă, nu a eliminat zeii vechilor popoare, ci i-a transformat. Chiar Iisus a confirmat existența acestor divinități în scrierile creștine timpurii: „*Unde se află trei zei, aceștia sunt zei. Unde sunt doi sau unul, eu sunt cu ei*” (*Evangelia lui Toma*), „*Unde se află trei zei, aceștia sunt fără Dumnezeu, și unde este unul singur, eu am spus că eu sunt cu el*” (*Papirusurile Oxyrhynchus*), „*Adevărat, adevărat zic vouă: voi veți fi cei dintâi în împărăția cerurilor, înaintea tuturor celor nevăzuți, și a tuturor zeilor, și a tuturor arhonților, care se află în al treisprezecelea eon și în al doisprezecelea eon*” (*Pistis Sophia*, capitolul 52). În genealogia lui Iisus redactată de Matei întâlnim două personaje numite Amon și Maat, botezate astfel după

zeii egipteni cu aceleași nume. De fapt și evanghelistul Matei și-a primit numele de la aceeași zeiță Ma'at. În Evul Mediu, marele zeu al Egiptului antic, Amon, a fost transformat în demon, după cum se observă din *Pseudomonarchia daemonum* a lui Johan Wier din 1583. În scrierile oculte gotice din secolul al XVII-lea, Baal, unul dintre cei mai importanți zei ai Canaanului, a avut aceeași soartă. Zeul filistenilor, Baal Zephon, redenumit Beelzebub în *Vechiul Testament*, a devenit unul dintre cei șapte prinți ai Iadului în demonologia creștină. În *Contacts supra-terrestres. L'illusion cosmique* („Contacte supratereștre. Iluzia cosmică”) din 1995, ufologul francez Jean Sider remarcă: *„Demonii erau vechii zei ai păgânismului și au fost transformați în creaturi diabolice de capii Bisericii pentru nevoile cauzei sale și a întăririi dominației asupra tuturor straturilor populației (...) Chiar și divinitățile silvestre din primul mileniu au fost declarate diabolice. Diana devine Hecate, apoi Regina Sabatului, apoi Diavolul pur și simplu”*. În aceeași carte, antropologul și egiptologul britanic Margaret Murray observa că Diavolul cu coarne al vrăjitoriei medievale nu era Satan sau Lucifer, ci reminiscența unui zeu care, mai târziu, a fost venerat de celți sub numele Cernunos. Nu toți vechii zei au fost demonizați de creștinism, unii dintre ei devenind sfinți. La începutul secolului al VIII-lea, un călugăr grec a luat din cartea indiană *Lalitavistara Sutra* partea referitoare la Buddha, a înlocuit numele hinduse cu unele siriene și astfel a luat naștere povestea Sfântului Iosafat. În cartea *Cum se nasc, trăiesc și mor zeii și zeițele* din 1923, jurnalistul și istoricul rus Yemelyan Mikhailovich Yaroslavsky nota: *„Zeițele antice grecești ale agriculturii, Dionisos și Demetra, s-au transformat în sfinții creștini Dionisie și Dimitrie; Castor și Pollux în Cosma și Damian, iar zeul mărilor Poseidon s-a preschimbato în «cuviosul» Nicolaie”*. Tot el mai spunea că zeița Diana Pudica a devenit sfântul Pudus, zeița Ceres Flavia - sfânta Flavia, gorgonele au fost preschimbate în sfânta Gorgonia iar nimfa Aura Placida s-a divizat în sfintele Aura și Placida. Mai mult, salutul de Anul Nou în Imperiul Roman, *„Perpetuam felicitatem”* („Îți doresc veșnică fericire”), a devenit sfintele Perpetua și Felicitas. Cum viticultorii romani erau obișnuiți să prăznuiască ziua zeului Băhus, Biserica l-a înlocuit pe zeu cu Sfântul Vicentius, dar a fost nevoită să lase toate

datinile așa cum erau. Referindu-se la arhanghelii din creștinism, împrumutați din iudaism, Yaroslavsky scria: „*Terminația numelor arată că acești arhangheli au fost odinioară zei (în traducere exactă Rafail înseamnă «zeu-tămăduitor»*)”.

În tradiția românilor, după cum nota Alice Dumitrescu în numărul 18 al revistei *Supermagazin*, Sfântul Vasile este considerat patronul viticulturii și, implicit al vinului. El este bețiv dar foarte bun. lubește, joacă, cântă și strică fetele, iar de ziua lui se fac chefuri. Deloc surprinzător, și Vasile pare a fi copia grecului Dionisos sau a romanului Bahus. În ziarul *Evenimentul Zilei* din 6 decembrie 1993, Corneliu Ciocan scria că Sfântul Nicolae este considerat cel mai apropiat sfânt de sufletul țaranului român. El stă de-a stânga tatălui ceresc, a fost „*bețiv mare*” înainte de a fi sfânt, este patron al marinarilor și pescarilor, ocrotitor al hoților. Se spune că el l-a salvat pe Noe și corabia lui de la înec. De ziua sfântului, fetele iau colivă sfințită și o păstrează la icoane pentru a face vrăji viitorilor lor soți în seara zilei de Sfântul Vasile. Chiar dacă tradiția creștină îl consideră pe acest sfânt un episcop din Mira care a trăit în secolele III-IV, este menționat pentru prima oară în *Martirologiul roman* din secolul al VI-lea. Iar atributele sale par a fi fost copiate de la Enki, patronul beției (sub ipostazele sale de Dionisos ori Bahus) și al magiei, cel care în Consiliul Zeilor ședea la stânga împăratului Anu și care în miturile mesopotamiene l-a sfătuit pe Utnapiștim / Atra-Hasis să-și construiască o arcă pentru a se salva de Potop. Același Enki pare să fi servit ca model și pentru Ioan Botezătorul. Numele sfântului biblic (Ioannes) provine din cel al lui Oannes, o divinitate acvatică menționată de preotul babilonian Berossus, pe care am identificat-o cu Enki. Fiind o divinitate acvatică, în cultele lui Enki se practica botezul, exact îndeletnicirea lui Ioan. Într-un vechi imn babilonian, zeul Sin (același Enki) este numit „*iute alergător cu genunchii neobosiți, care le deschide zeilor și fraților săi drumul*”. Chiar se poate considera că a deschis drumul zeilor pe Pământ, ținând cont că a fost primul aici, Enlil preluând de la el conducerea Terrei. Și Ioan Botezătorul a deschis drumul lui Iisus, în evanghelii el fiind cel care a propovăduit sosirea mântuitorului înainte ca acesta să-și înceapă misiunea divină.

Iar creștinismul îl numește „*Înaintemergătorul Domnului*”, ceea ce duce cu gândul tot la „drumul” deschis de Sin / Enki.

O curiozitate ignorată adesea de cercetătorii *Bibliei* este prezența și în *Noul Testament* a numerelor importante pentru mai toate popoarele lumii, în special pentru evreii pasionați de simbolism: 3, 7, 12, 33, 40 sau 50. De exemplu, Iisus a petrecut 40 de zile în deșert și s-a înălțat la cer după 40 de zile de la învierea sa, 40 fiind numărul lui Enki în Sumer. A fost crucificat la 33 de ani, după ce a îndeplinit 33 de miracole, 33 fiind unul dintre cele mai importante numere pentru evrei și masoni. În *Cartea egipteană a morților* se spune că pe lumea cealaltă, în Dubla Sală a zeiței Ma’at, se găseau 42 de judecători ai morților. Acești zei și zeițe adresau decedatului 42 de întrebări, iar zeul Thoth nota răspunsurile. De asemenea, existau 42 de principii ale lui Ma’at, personificarea adevărului, ordinii și dreptății, dar și 42 de cărți ale soțului ei, Thoth. În cinstea zeiței, Egiptul antic a fost împărțit în 42 de districte, numite nome. Conform evanghelistului Matei (al cărui nume provine tot din cel al zeiței Ma’at), de la Avraam la Iisus au trecut 42 de generații, tot atâtea câte s-au scurs de la David la Iisus conform evanghelistului Luca. În *Apocalipsa lui Ioan*, Fiara va domni pe Pământ 42 de luni. Fiecare pagină din *Biblia Gutenberg* are câte 42 de rânduri. Iar Biserica Catolică consideră că apostolul Pavel a fost convertit la creștinism în anul 42. Toate repetările intenționate ale numerelor sacre din misticismul mondial sugerează că povestea *Noului Testament* nu poate fi una reală, ci una simbolică sau, mai exact, fantezistă.

Cine a scris *Noul Testament*? Părerea majorității este că evangheliștii nu pot fi decât patru dintre apostolii lui Iisus, iudei din Palestina primului secol al erei noastre. Însă din *Biblie* reiese că evangheliștii nu cunoșteau nici geografia, nici situația politică, nici flora și nici fauna țărâmului făgăduit de Yahweh evreilor. Iată câteva exemple:

Irod Antipa (Herodes Antipatros) nu a deținut niciodată titlul de rege, așa cum credea Marcu (6:14), ci de tetrarh, după cum au menționat corect Matei și Luca. Dacă Iisus s-a născut pe când Quirinius devenise guvernatorul Siriei și a organizat un recensământ

al populației, așa cum susține Luca, în niciun caz regele Irod cel Mare (tatăl lui Irod Antipa) nu putea ordona atunci uciderea pruncilor, așa cum povestea Matei, pentru că era mort de un deceniu. Pilat din Pont (Pontius Pilatus) nu era „*procuratorul Iudeii*”, cum credea Luca (3:1), ci prefectul Samariei, Iudeei și Idumeei. Pilat nu era nici virtuos și nici nu l-ar fi crucificat pe Iisus de teama unei răskoale, după cum susțin evangheliile, ținând cont că nu s-a sfiit să înăbușe în sânge revoltele localnicilor. În jurul anului 30, când iudeii din Ierusalim s-au răzvrătit din cauza deciziei prefectului de a construi un apeduct cu banii templului lui Yahweh, Pilat a ordonat uciderea tuturor răsculaților. La jumătatea anului 36, trupele sale i-au masacrat în Samaria pe cei care au încercat să urce pe Muntele Garizim pentru a dezgropa câteva obiecte sacre. În aceste condiții, în niciun caz Pilat din Pont nu ar fi condamnat la moarte un om nevinovat de frica localnicilor, mai ales când avea alături 4500 de soldați gata să ucidă orice răzvrătit. Iar cea mai mare astfel de eroare, pe care n-ar fi făcut-o niciun evreu din Palestina primului secol, se întâlnește în *Evanghelia lui Luca*, care menționează „*zilele arhierilor Ana și Caiafa*” (3:2). În *Evanghelia lui Ioan*, Iisus a fost dus întâi la Ana și apoi la Caiafa. Însă la Ierusalim nu au fost niciodată doi mari preoți în același timp, deoarece legea mozaică interzice acest lucru, prin urmare Ana și Caiafa nu puteau deține concomitent această poziție. Hanan sau Annas a fost mare preot din anul 6 până în anul 15 iar ginerele său, Yosep Caiaphas, din 18 până în 36. Între ei au mai fost trei mari preoți: Yișma’el ben Phiabi, El’azar ben Hanan și Șim’on ben Camithus. Autorul *Faptelor Apostolilor* a încurcat și mai mult lucrurile, menționându-l pe Ana ca mare preot în locul lui Caiafa (4:6). „*Vedem, așadar, că evangheliștii nu știu aproape nimic despre situația politică a Palestinei din epoca aceea. Ei nu amintesc nici măcar cele mai însemnate fapte din istoria Iudeei. Astfel, în evanghelii nu este oglindită puternica zguduire socială care a avut loc în Iudeea în acele timpuri; nu se povestește nimic despre ura grozavă față de dominația romană de care erau animați evreii în acea vreme și care se manifesta aproape zilnic sub forma unor răzmerițe fără nicio perspectivă de izbândă*”, scria E. Moutier-Rousset în *Le Christ a-t-il existé?* („A existat oare Iisus Hristos?”) din 1922.

Autorii *Noului Testament* dau dovadă de aceeași ignoranță și în ceea ce privește geografia Palestinei. În operele scriitorilor laici, precum și în *Vechiul Testament*, „pământul făgăduinței” este descris în amănunțime. Însă din evangheliile lipsesc denumirile orașelor și satelor care sunt indicate în alte izvoare, cu câteva mici excepții. Ținuturile prin care a călătorit Iisus sunt foarte limitate și pustii, astfel încât localitățile mai populate sunt rare. De exemplu, deși conform *Noului Testament* Iisus s-a plimbat timp de un an pe lângă orașul Tiberias, un centru important al țării, nu a pus niciodată piciorul acolo. În schimb, a preferat să-și desfășoare activitatea miraculoasă în Capernaum, un sat pescăresc! În drumul său spre Ierusalim, Iisus ar fi trebuit să treacă prin vreo treizeci de localități în Samaria și patruzeci în Perea, însă evangheliștii nu menționează niciuna. Lipsesc și menționările numelor numeroșilor munți pe care a urcat Iisus sau a multelor torente și pârâuri care se varsă din Iordan, peste care Iisus ar fi trebuit neapărat să treacă în timpul peregrinărilor sale. Este limpede că evangheliștii nu cunosc nimic despre Iudeea, în afara unor toponime familiare unor greci sau sirieni, așa cum ar fi Ierusalimul, Betleemul și încă vreo două-trei denumiri. În schimb, autorii *Noului Testament* menționează orașul Nazaret, care nu apare nici în *Vechiul Testament*, nici în scrierile celorlalți autori evrei. De fapt, nu există menționări ale lui în surse evreiești înainte de secolul al III-lea, după cum observa și arheologul american James F. Strange. Probabil cea mai clară dovadă a ignoranței evangheliștilor în privința geografiei Palestinei o reprezintă povestea judecării lui Iisus, care a fost dus în aceeași noapte din Ierusalim la reședința lui Pilat din Pont și înapoi, deși prefectul roman își avea reședința în Cezareea, pe malul Mării Mediterane, la aproximativ o sută de kilometri de Ierusalim. Iar un drum de două sute de kilometri într-o singură noapte ar fi fost imposibil în acele vremuri. Așadar, îi dăm dreptate lui E. Moutier-Rousset care spunea în *Le Christ a-t-il existé?* că „toată Galileea evangheliștilor este o țară fantezistă despre care ei nu aveau nici un fel de reprezentare reală”.

Deloc surprinzător, evangheliștii nu cunoșteau nici flora sau fauna Palestinei. În *Noul Testament* nu apar animalele sălbatice tipice

Palestinei, cum ar fi leul, pantera, pisica sălbatică, șacalul, hiena, mistrețul, cameleonul, gazela, iepurele, uliul, barza etc. Niciun astfel de animal des întâlnit în acea regiune nu este amintit în evangheliile și nici nu este folosit ca termen de comparație în parabolele lui Iisus, unde apar numai lupul, năpârca sau corbul. Adică animale tipice pentru Italia, Grecia ori Asia mică, nicidecum pentru Galileea. La fel de inexistente sunt și animalele domestice cum ar fi capra, care este des întâlnită în Palestina. Surprinzător, Marcu menționează în evanghelia sa o turmă uriașă de porci, formată din două mii de capete (5:13), într-o țară ai cărei locuitori nutresc o aversiune profundă față de aceste animale și unde, bineînțeles, absolut nimeni nu se îndeletnicește cu creșterea lor! Chiar și în țările unde se cresc porci este greu de întâlnit o asemenea turmă numeroasă în zilele noastre, darămite acum două milenii. Mai ales într-o țară în care nimeni nu suportă porcii din motive religioase!

Flora din evangheliile este la fel de sărăcăcioasă ca și fauna. Nu este pomenit curmalul, un arbore atât de prețuit în Palestina și atât de caracteristic acelor meleaguri. Nu sunt amintiți nici cei mai obișnuiți arbori cum ar fi măslinul, portocalul, rodia sau migdalul. Doar smochinul apare la Marcu (11:13), numai pentru a fi blestemat de Iisus. Iar dacă prin „grăunțele de muștar” de la Luca se înțelege sămânța plantei de muștar, atunci evanghelistul n-a văzut în viața lui o asemenea plantă, din moment ce consideră că „a crescut și s-a făcut copac, iar păsările cerului s-au sălășluit în ramurile lui” (13:19). Confundarea unei mici plante cu un ditamai copacul nu poate fi pusă decât pe seama ignoranței, nicidecum a „inspirației divine”, așa cum le place credincioșilor să creadă. *„Această scurtă trecere în revistă a florei și faunei din evangheliile ne arată că autorii sfintei scripturi au trăit probabil într-un oraș mare, departe de Iudeea, poate la Alexandria, Roma, Salonic sau Antiohia. Aici ei se îndeletniceau cu vreun mărunț meșteșug casnic și nu ieșeau din casă decât spre a se închina. De aceea, probabil, ei nu cunoșteau nimic nu numai despre Galileea, dar nici despre satele cele mai apropiate de propriul lor oraș”,* mai scria E. Moutier-Rousset în cartea sa din 1922.

Așadar, cei patru evangheliști nu puteau fi iudei din Palestina primului secol, prin urmare nici martori ai evenimentelor pe care le-au

descriș în *Noul Testament*. Concluzie la care au ajuns chiar și primii creștini. De exemplu, episcopul Papius scria în secolul al II-lea despre evanghelistul Marcu: „*el nu l-a auzit pe Hristos (...) el s-a alăturat mai târziu lui Petru, care propovăduia învățătura*”. În prezent, părerea generală a cercetătorilor, inclusiv a teologilor, este că evangheliștii nu au fost apostolii lui Iisus, iar *Noul Testament* a fost scris la ceva timp după crucificarea mântuitorului creștinilor, probabil prin secolul al II-lea. Ceea ce era logic, de altfel, ținând cont că *Noul Testament* a fost scris în limba greacă, nicidecum în ebraică sau în aramaică, limbi vorbite în Palestina primului secol al erei noastre. Astfel înțelegem în sfârșit de ce Iisus nu apare în scrierile primului secol, de ce există în *Noul Testament* o mulțime de erori și inadvertențe legate de nașterea, învierea sau genealogia lui, de ce nu apare în profețiile veterotestamentare, de ce în povestea sa se repetă numere importante din simbolismul universal, de ce personajele și întâmplările legendelor creștine sunt copiate din alte religii: creștinismul nu se bazează pe întâmplări reale, ci pe povești inventate. *Noul Testament*, împreună cu restul cărților care compun mitologia creștină, au fost redactate în timp de clerici cu imaginație bogată. Grigorie Teologul, arhiepiscop al Constantinopolului în secolului al IV-lea, îi scria sfântului Ieronim, un alt teolog cinstit de ortodocși: „*avem nevoie de cât mai multe legende pentru a putea impresiona gloata; cu cât gloata înțelege mai puțin, cu atât este mai entuziasă*”. Iar episcopul Sinesios scria în anul 410: „*poporul cere cu stăruință să fie amăgit, altfel nici nu se poate să ai de a face cu el*”. Impresionante sunt și cuvintele unui papă, adresate unui cardinal după ce, în Evul Mediu, Biserica Catolică a inventat indulgențele: „*vezi, frate, ce aducătoare de venituri e povestea cu Iisus?*”. Bine mai spunea apostolul Pavel în *Epistola întâia către Corinteni*: „*Dacă nu este înviere a morților, nici Hristos n-a înviat. Și dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică este și credința voastră. Ne aflăm încă și martori mincinoși ai lui Dumnezeu, pentru că am mărturisit împotriva lui Dumnezeu că a înviat pe Hristos, pe care nu l-a înviat, dacă deci morții nu înviază. Căci dacă morții nu înviază, nici Hristos n-a înviat. Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credința voastră, sunteți încă în păcatele voastre; și atunci și cei ce au adormit în*

Hristos au pierit" (15:13-18). Pentru a se ascunde urmele acestei conspirații care a luat o amploare inimaginabilă, multă vreme predicile au avut loc doar în latină ori în slavonă iar credincioșilor le-a fost interzis cu desăvârșire să atingă *Biblia*. Însă cine a inventat creștinismul, unde, când și de ce? Până acum am aflat că era vorba despre vorbitori de greacă, cel mai probabil locuitori ai unor orașe mari, care nu cunoșteau Palestina decât din auzite. Pentru a le afla identitatea, trebuie să înțelegem condițiile în care a apărut creștinismul.

În primul mileniu înaintea erei noastre se simțea la nivel mondial nevoia unei reforme a religiilor politeiste. Vechii zei nu mai satisfăceau nevoile omenirii, care începea să-și pună întrebări cât mai variate și, implicit, să se îndrepte către filosofie. Insuficiența politeismului a dus întâi la apariția henoteismului, o formă de cult în care este venerată o singură divinitate, fără însă a nega existența altor zeități. Inventatorul acestui curent pare să fi fost regele amorit Hammurabi care, în secolul al XVIII-lea î.e.n. a reușit să impună cultul lui Marduk în mare parte a Mesopotamiei. Henoteismul a apărut și în Egiptul secolului al XIV-lea î.e.n., fiind transformat în scurt timp în monoteism, atunci când faraonul Akhenaton l-a declarat pe Aton zeu suprem și, mai apoi, unică divinitate a Egiptului. Deși experimentul faraonului s-a dovedit a fi un eșec, egiptenii nefiind dispuși să renunțe la credințele lor politeiste, henoteismul a avut succes în teritoriile tracilor (în special în Dacia), care l-au preferat pe Zamolxis în defavoarea celorlalte zeități. Prezența tracilor în China, după cum consemnau chiar cronicile chineze, a adus în estul Asiei filosofia religiei lui Zamolxis, rezultată din henoteismul tracilor. Astfel, imediat după începutul Dinastiei Estice Zhou și al Perioadei Primăverii și a Toamnei din anul 770 î.e.n., au început să apară în China școli de filosofie, cunoscute sub numele generic de *Cele O Sută de Școli*. Fiecare astfel de școală avea propria sa cale care trebuia urmată de societate. Înțelepții acestor școli călătoreau dintr-o regiune în alta, încercând să convingă conducătorii locali să le pună învățătura în practică, pentru a reinstaura ordinea în societate. Principalele curente filosofice din China acelor vremuri au fost taoismul, confucianismul, mohismul și legalismul, alături de altele

care în timp au devenit obscure, precum agriculturalismul, naturalismul chinez sau logicianismul. Misionarii acestor școli chinezești au ajuns în secolul al VI-lea î.e.n. în India, unde au fost nevoiți să inventeze un personaj autohton, pe Siddhartha Gautama sau Buddha, pentru a-și promova ideile filosofice unei societăți care respingea religiile străine. Primul consiliu budist a avut loc în 542 î.e.n., la un an după presupusa moarte a noului zeu, pentru a se stabili dogmele noii religii indiene. Ca replică la această posibilă amenințare brahmanii au inventat cultul lui Krișna, centrat în jurul unuia dintre avatarurile vechiului zeu hindus Vișnu. Deloc surprinzător, cele două religii concurente au fost formate în jurul a două personaje copiate după unul dintre marii zei ai Mesopotamiei, numit Enlil de sumerieni. Momentul apariției lor a fost unul prielnic, deoarece societatea indiană se confrunta cu nemulțumiri cauzate de sacrificiile și ritualurile brahmanismului vedic. În acea perioadă au apărut numeroase grupuri religioase și filosofice noi, ai căror membri, numiți shramani, respingeau învățăturile Vedelor și brahmanilor. Deși krișnaismul s-a dezvoltat cu ușurință în India, budismul a reușit să se impună abia în timpul împăratului Ashoka (304 - 202 î.e.n.) în Imperiul Mauryan, răspândindu-se apoi în țărmurile învecinate, în special în Afghanistan, Asia Centrală și Sri Lanka. În cele din urmă budismul a ajuns în China și pe coasta Asiei de sud-est. Probabil principalul motiv pentru respingerea budismului în India a fost filosofia sa ateistă, care susținea că oamenii pot atinge iluminarea fără ajutorul unor divinități. Pentru a fi acceptat de populații care nu erau pregătite să renunțe la zeitățile lor, budismul a fost reformat, adăugându-i-se divinități din religiile orientale.

Tot sub influența filosofiei tracilor, cunoscuți în Asia ca arieni, în Persia a apărut zoroastrismul cam în același timp cu budismul, krișnaismul și jainismul în India ori cu taoismul în China. Fondatorul ei a fost profetul Zoroastru (628 - 551 î.e.n.), numit Zarathuștra în original și Zoroastres de greci. Religia sa henoteistă era centrată în jurul babilonianului Marduk, pe care l-a numit Ahura Mazda, nume provenit din expresia egipteană „*Ankh Hor Mezdau*” („Trăiască Înteleptul Hor”). Combinând filosofia ariană cu hinduismul și religia

babiloniană, profetul a reușit să inventeze un cult din care s-au inspirat mai târziu iudaismul, creștinismul și islamul. În același timp, iudeii făceau cunoștință în Babilon cu religia lui Marduk, ceea ce avea să ducă la o reformă a iudaismului imediat după întoarcerea lor în Iudeea. După ce regele persan Cyrus cel Mare a cucerit Babilonul în 539 î.e.n. și a eliberat iudeii, pe care chiar i-a ajutat să-și construiască în Ierusalim un mare templu după modelul babilonian, noul iudaism a adoptat și elemente din zoroastrism, preoții evrei fiind convinși că Ahura Mazda al perșilor și Marduk al babilonienilor nu erau decât Yahweh al lor. Întorși în Ierusalim și-au construit templul și și-au înființat o religie proprie. Tot atunci au început să fie compuse și redactate scripturile, cuprinse mai târziu în *Tanah* sau *Vechiul Testament*. Noul cult al lui Yahweh nu era unul henoteist, la fel ca religiile din Persia și Babilon, ci monoteist. Cel puțin pentru public, elita evreiască preferând în secret cultul unei alte divinități babiloniene, Iștar, numită în Levant Aștoreth.

În aceeași perioadă și Europa a simțit nevoia unei reforme religioase. Influențați de învățăturile vecinilor lor traci, care trecuseră deja de la politeism la henoteism, grecii au început să respingă religia olimpiacă și să dezvolte filosofia odată cu științele. Primul filosof grec a fost Thales din Milet (oraș grecesc de pe coasta apuseană a Anatoliei), care a trăit între 624 și 546 î.e.n. Părintele filosofiei elene a respins toate elementele mitologice și a concluzionat că apa stă la baza lumii. L-au urmat Anaximandru și Anaximenes, tot din Milet, și ei fiind adepții monismului materialistic (concepție filosofică conform căreia totul există în Univers datorită unei singure substanțe). Filosoful și matematicianul ionian Pitagora din Samos, care a călătorit prin Grecia, Egipt și sudul Italiei, a înființat pitagorismul, un sistem de credințe ezoterice și metafizice bazate pe matematică, muzică și astronomie. Ideile lui Pitagora au influențat gânditori greci ca Aristotel și Platon, dar și filosofia vestică. Platonismul, care vorbea despre o „*formă supremă a binelui*” dar și despre un Demiurg care a creat lumea, a influențat la rândul său marile religii actuale mai ales prin forma sa ulterioară, neoplatonismul. Alți filosofi greci importanți de la mijlocul primului mileniu î.e.n. au fost Heraclit din Efes (care susținea că

Logos-ul lui Platon era structura care conecta toate lucrurile din natură), Xenofan din Colofon (care afirma că un singur zeu a creat Universul), Parmenide din Elea, Melissus din Samos, Empedocle din Agrigentum (care considera că lumea a fost construită sub influența a două forțe: dragostea, cauza uniunii, și învrăjbirea, cauza separării), Anaxagora din Calzomenae (pentru care Nous sau Minte ordonează elementele primordiale ale lumii), Leucip (inventatorul doctrinei atomilor și al primului sistem materialistic explicit), tracul Democrit și Diogene din Apollonia. Filosofia grecilor, născută din insuficiența religiei olimpiene, s-a dezvoltat în două direcții: materialism și idealism sau ateism și monoteism. Ambele aveau un singur scop: înlocuirea religiei olimpiene.

Schimbarea căutată de lumea întreagă a început în Alexandria, oraș egiptean fondat de Alexandru Macedon prin 332 î.e.n. pe locul satului Ra-Kedet. Devenind rapid un important centru comercial și cultural dar și cel mai mare oraș din lume după Roma, Alexandria a fost capitala Egiptului timp de un mileniu și orașul de reședință al ultimei dinastii faraonice, cea a Ptolemeilor. În anul 30 î.e.n., Alexandria a fost câmpul de luptă al ultimei bătălii a Republicii Romane, în care Gaius Octavius l-a învins pe Marc Antoniu, victorie care i-a adus titlul de împărat. Pe insula Pharos din fața țărmului Alexandriei se afla cea de-a șaptea minune a Antichității, un far înalt de 135 metri, în vârful căruia se găsea statuia zeului Poseidon, înaltă de șapte metri. Celebra bibliotecă din Alexandria, cea mai mare din Antichitate, cuprindea 900.000 de pergamente. Orașul, care timp de câteva secole a fost leagănul spiritualității omenirii, a adunat mulțimi de filosofi, matematicieni, poeți și medici. În capitala Egiptului ptolemeic au trăit învățați precum matematicianul Euclid (cel supranumit „*Tatăl geometriei*”), matematicianul Diofant (numit și „*Tatăl algebrei*”), Hypatia (filosoafă, matematiciană și astronomă, considerată „*Mama algebrei*”), filosoful Philon (inventatorul creștinismului), filosoful Ammonius (unul dintre fondatorii neoplatonismului), istoricul roman Appian, inventatorul și matematicianul Ctesibios, matematicianul Heron, doctorul Herofil (considerat primul anatomist din lume), filosoful Isidor (unul dintre ultimii adepți ai neoplatonismului), matematicianul și

astronomul Menelau (care a dat numele unui crater lunar), filosoful creștin Nemesius (autorul tratatului *De Natura Hominis*), Pappus (unul dintre ultimii mari matematicieni greci ai Antichității), teologul Origen Adamantiu (unul dintre părinții bisericii creștine), Claudius Ptolemeu (matematician, astrolog, astronom și geograf) sau matematicianul Theon (tatăl Hypatiei). În Alexandria s-au pus bazele calendarului iulian și ale geometriei moderne, au apărut cultul lui Serapis, hermetismul, neoplatonismul, neopitagorismul, iudaismul elenistic, secta therapeuticilor, creștinismul și gnosticismul. Deoarece era nu doar cel mai mare centru elenistic din lume, ci și casa celei mai mari comunități evreiești din diaspora, tot în Alexandria au fost traduse pentru prima oară scripturile evreilor în limba greacă, numite *Septuaginta*. Alexandria a fost considerat unul dintre cele mai importante locuri ale creștinismului, ocupând poziția a treia după Roma și Constantinopol.

Lovindu-se de culturi diferite, de la cele africane la cele asiatice, grecii au continuat în Alexandria ceea ce începuseră filosofii lor cu câteva secole înainte: încercarea de a inventa religia cea mai potrivită pentru a o înlocui pe cea olimpiană. Drept pentru care, în aproximativ trei secole au apărut în acel loc o mulțime de religii și curente filosofice noi, realizate prin combinarea celor vechi. Iată câteva dintre ele:

- Cultul lui Serapis sau Osoroapis, o divinitate antropomorfă cu atribute egiptene și elenistice. Numele său era compus din cele ale zeilor egipteni Asar (numit Osiris de greci) și Apis. Grecii i-au atribuit aspectul suveranității de la Zeus, cel de zeu-soare de la Helios, rodnicia în natură de la Dionisos, vindecarea de la Esculap, iar de la Hades legăturile cu viața de apoi.

- Scripturile evreilor, care formau *Tanahul* sau *Vechiul Testament*, au fost traduse pentru prima oară în limba greacă la cererea faraonului Ptolemeu II Filadelful. *Septuaginta*, așa cum a fost numită această traducere, a dus la apariția iudaismului elenistic, o combinație dintre tradiția religioasă mozaică și unele elemente ale culturii grecești. Până la cuceririle musulmane din estul Mediteranei și căderea Imperiului Roman, principalele centre ale iudaismului elenistic

au fost Alexandria din Egipt și Antiohia din nordul Siriei (astăzi în Turcia), cele mai mari așezări urbane grecești din Africa și Asia.

- Cultul lui Hermes Trismegistos, zeitate obținută din combinarea egipteanului Djehuty (numit Thoth de greci) și a grecului Hermes. I-au fost atribuite multe texte, cele mai cunoscute fiind *Tăblițele de Smarald*, *Asclepios* și *Corpus Hermeticum*. Din aceste învățături a luat naștere hermetismul, un sistem religios, filosofic și ezoteric.

- Cultul lui Hermanubis, divinitate obținută prin combinarea grecului Hermes cu egipteanul Inpu, numit Anubis de eleni.

- Greco-budismul, apărut după sosirea lui Alexandru Macedon în India, care reprezenta o elenizare a budismului indian. A fost adus și în Alexandria în perioada ptolemeică, arheologii descoperind în capitala Egiptului o mulțime de pietre de mormânt budiste din acea vreme.

- Grecii din Asia și-au combinat religia olimpică și cu alte religii, cum ar fi hinduismul și zoroastrismul. Și aceste culte au ajuns la Alexandria în perioada ptolemeică.

- Therapeutae, o sectă iudaică fondată în Alexandria, din care și-au luat învățăturile atât esenienii, cât și gnosticii.

- Gnosticismul, apărut în Alexandria din amestecul creștinismului cu învățăturile sectei therapeuților.

Grecii au adus în capitala Egiptului toate religiile și sistemele filosofice pe care le-au întâlnit, în primul rând pe ale lor, cum ar fi pitagorismul, epicurianismul, platonismul sau orfismul, din care s-au dezvoltat ulterior altele precum neopitagorismul și neoplatonismul. În marea bibliotecă din Alexandria erau cuprinse toate ideile religioase și filosofice întâlnite de grecii care încercau să le pună cap la cap pentru a inventa religia ideală. Încercare rezervată doar elitelor, populația formând în continuare o societate superstițioasă care se baza pe magie, oracole, talismane și horoscop. După trei secole de încercări, cineva a reușit să inventeze religia mult dorită, combinând misticismul egiptean, religia ebraică și filosofia greacă.

Evreul elenizat Philon din Alexandria, care a trăit în capitala Egiptului aproximativ între anii 25 î.e.n. și 50 e.n., făcea parte dintr-o bogată familie aristocrată, care avea legături cu preoțimea din Iudeea,

cu dinastiile hasmoneană și irodiană din Palestina, precum și cu cea iulio-claudiană din Roma. Unul dintre nepoții săi, Marcus Iulius Alexandru, a fost căsătorit cu prințesa Iulia Berenice din dinastia irodiană. Bunicul sau străbunicul său a primit cetățenia romană chiar de la dictatorul Gaius Iulius Cezar. Împreună cu frații săi, Alexandru Alabarhul și Lisimah, Philon a avut parte de o educație aleasă, fiind inițiat în tainele culturii grecești, romane și egiptene, ale filosofiei elene și ale tradițiilor și literaturii evreiești. În anul 40 Philon a ajuns la Roma, în fața împăratului roman Caligula, ca ambasador al evreilor alexandrieni în timpul conflictului acestora cu grecii din capitala Egiptului.

Nu se cunosc multe amănunte despre Philon, însă puținele date supraviețuitoare ne duc la concluzia că el a fost inventatorul creștinismului. Știm că a încercat să combine filosofia greacă cu cea iudaică, mai exact pe cea a lui Platon cu cea a lui Moise, ceea ce a dus la o percepție a divinității supreme diferită de cea rabinică. După părerea sa, *Tanahul / Vechiul Testament* nu trebuia interpretat literal ci simbolic, deoarece Divinitatea este mult prea complexă pentru a putea fi înțeleasă în termeni omenești. Această reinterpretare a scripturilor a fost foarte apreciată de părinții creștinismului, însă ignorată de evrei. Reforma iudaismului pe care a propus-o, respinsă de rabini, a putut deveni reală doar prin inventarea unei noi religii care să respecte bazele învățăturilor lui Moise dar să cuprindă și rezultatele celor trei secole de cercetări din Alexandria. Conceptul lui Philon de Logos („Cuvânt”) ca principiu creator al Divinității, preluat de la Platon, a influențat cristologia timpurie; apare și la începutul *Evangeliei lui Ioan*, care susține că „La început era Logos și Logos era la Theos și Theos era Logos”. Pentru Philon, Logos era imaginea imaterială a Divinității și primul ei fiu, idee care deși contrazice învățăturile iudaismului (unde Yahweh nu a avut copii), se regăsește în creștinism (Iisus fiind considerat fiul lui Dumnezeu). Zeul evreilor, limitat din cauza firii sale umane, a fost înlocuit cu un dumnezeu omnipotent, omniscient, imaterial și infinit, acel concept creator inventat de filosofi greci. Philon a exprimat complexitatea acestui nou zeu prin trei aspecte identice celor umane (deoarece, în folclorul ebraic, omul a fost creat

după chipul și asemănarea Divinității), care au devenit Sfânta Treime a creștinismului. Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, care împreună formează Dumnezeu creștinilor, nu reprezintă o zeitate triplă și unică în același timp, ci doar cele trei aspecte ale Divinității conform filosofiei elene. Gânditorii acelor vremuri au ajuns la concluzia că omul este format din trup, spirit și suflet. La fel și Divinitatea, după chipul și asemănarea căreia a fost creat omul. Fiul reprezintă trupul Divinității, partea sa materială. Tatăl este sufletul, creatorul vieții, iar Sfântul Duh (sau Spiritul Sfânt la catolici) reprezintă spiritul dumnezeului creștinilor. Fiind eterice, sufletul și duhul Divinității se află într-o lume imaterială, ceea ce susține și *Noul Testament* prin „*Împărăția mea nu este din lumea aceasta*” (*Evanghelia lui Ioan* 18:36), Iisus / trupul fiind singurul din lumea fizică. În povestea inventată de Philon sufletul Divinității a intrat în Maria, ceea ce a dus la nașterea lui Iisus. Până la botez, Iisus a fost un simplu om sau un dumnezeu incomplet. După botez „*îndată cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu s-a văzut pogorându-se ca un porumbel și venind peste el*” (*Evanghelia lui Matei* 3:16). Pentru filosofii antici, spiritul era sediul puterii mentale și intelectuale; capacitățile paranormale ale lui Iisus, responsabile pentru miracolele sale, s-au dezvoltat doar după ce a intrat în el Sfântul Duh / Spirit. După botez Iisus a început să înfăptuiască miracole și să se considere Mesia deoarece abia atunci a devenit o divinitate completă, formată din trup, suflet și spirit. Ceea ce demonstrează complexitatea dumnezeului creat de Philon, chiar dacă a fost realizat după modelul omului. Pentru Fiu, latura materială a noului zeu, filosoful evreu l-a folosit ca model în primul rând pe sumerianul Enlil, având la dispoziție numeroase relatări din diverse religii, stocate în biblioteca din Alexandria. L-a numit Yeșu’a (forma prescurtată a lui Yehoșu’a) după numele conducătorului israeliților în povestea Exodului și i-a atribuit titlul de Mesia, salvatorul din mitologia ebraică. Crucificarea a fost împrumutată din mitul lui Enki, întâlnită atât în mitologia greacă în povestea titanului Prometeu, cât și în cea egipteană în cultul zeului Amun / Amen. Numele aceluiași Amen a fost introdus ca formulă de încheiere a rugăciunilor atât în limba latină, cât și în greacă. Pentru Tată, latura sufletească a dumnezeului creștinilor, Philon l-a folosit ca

model pe An / Anu, tatăl lui Enlil; la fel ca în creștinism, în mai toate religiile antice An locuia în cer, preferând să-l lase pe fiul său moștenitor să se ocupe de problemele Pământului. Crucea, simbolul cerului și al lui An în Mesopotamia, a devenit simbolul creștinismului. Pentru a completa treimea noii religii, filosoful a inventat Sfântul Duh, folosind ca model tot trinitatea supremă mesopotamiană, formată din An, Enlil și Enki. Dacă primii doi au devenit Tatăl și Fiul în creștinism, Enki a fost prefăcut în Sfântul Duh, miturile lumii susținând că la un moment dat a fost ucis, el trăind din acel moment doar ca spirit.

Numele lui Philon este varianta latinizată a grecescului „*philo*”, care înseamnă „iubire”; deloc surprinzător, iubirea reprezintă tema centrală a creștinismului. Philon a avut o slăbiciune pentru filosofia lui Platon, pe care a amestecat-o cu cea a iudaismului. Din acest motiv, ideile societății comuniste din *Republica* lui Platon se găsesc în *Noul Testament*, atribuite lui Iisus. Multe noțiuni ale platonismului au fost adoptate de Biserica creștină ca forme ale gândirii divine, iar neoplatonismul a devenit o influență majoră în misticismul creștin. De exemplu, se observă cu ușurință că scrierile sfântului Augustin, doctor al Bisericii catolice, care reprezintă fundația gândirii creștinismului apusean, au fost influențate de colecția *Eneades* a neoplatonistului Plotin. Pe lângă filosofia lui Platon, Philon a preferat-o și pe cea materialistă a lui Pitagora, pentru a putea sublinia opoziția dintre cele două laturi ale lui Iisus, cea umană și cea divină. Cei doi filosofi greci care au constituit fundația religiei lui Philon au fost transformați în „stâlpii” creștinismului, Petru și Pavel; remarcăm că numele acestor patru personaje dar și al lui Philon au aceeași inițială. Istoricul creștin Eusebiu din Cezareea sugerează corectitudinea acestei ipoteze, el notând în *Historia Ecclesiae* din secolul al IV-lea despre Philon: „*Legat de munca lui, este clar pentru toți cât de mult a trudit cu Scripturile și cu învățarea națiunii. Este necesar să se vorbească despre poziția sa cu privire la filosofie și la artele liberale ale educației, în special în studiul său plin de zel al lui Platon și Pitagora*”. Deși a combinat filosofia greacă cu elemente mitologice egiptene și din alte sisteme mistice dezvoltate în Alexandria, baza religiei lui Philon a rămas *Vechiul Testament*, pe care filosoful îl considera sursa nu doar a adevărului religios, ci a

tuturor adevărilor. Din acest motiv *Biblia* creștină conține nu doar *Noul Testament*, ci și pe cel vechi, deși concepția lui Philon despre divinitatea supremă diferă de cea a iudaismului clasic. Dacă rabinii au respins ideile revoluționare ale filosofului, același lucru s-a întâmplat și cu noua sa religie, care nu a avut succes în Palestina, la fel ca budismul în India.

Deoarece orice religie trebuie să aibă scrieri „sfinte”, Philon a compus prima evanghelie a *Noului Testament*, cea atribuită lui Matei. Pseudonimul pe care și l-a ales, Matthaïos, provine din numele zeiței egiptene Ma’at, principiul adevărului, care a devenit unul dintre elementele de bază ale creștinismului („*Eu sunt Calea, Adevărul și Viața*” - *Evanghelia lui Ioan* 14:6). Cel mai probabil filosoful a ales acest pseudonim pentru a sugera inițiaților că evanghelia a fost scrisă în Egipt de un căutător al adevărului. Această idee nu este una exagerată, ținând cont că în *Evanghelia lui Matei* se ascund și alte elemente egiptene. De exemplu, este singura dintre cele patru evanghelii canonice în care se găsește uciderea pruncilor din ordinul lui Irod, episod copiat din povestea lui Moise, întâmplată în Egipt, și singura care consemnează fuga în Egipt a lui Iosif, Maria și Iisus. De asemenea, este singura în care îngerul Domnului îi apare lui Iosif pentru a-l anunța că se va naște Iisus, pentru a-l sfătui să fugă în Egipt și pentru a-i cere mai apoi să se întoarcă în Iudeea. Iar Iosif (Yosep în ebraică) poartă numele unuia dintre patriarhii *Vechiului Testament*, despre care folclorul iudaic consideră că a ajuns vizirul Egiptului; deloc surprinzător, tatăl lui Iosif în *Evanghelia lui Matei* și cel al patriarhului Iosif au același nume, Iacov (Ya’aqob în ebraică și Iakobos în greacă). Tot în această evanghelie se amintește și „proorocia” lui Osea, despre care am stabilit deja că se bazează pe o greșeală de interpretare: „*Din Egipt am chemat pe fiul meu*”. Mai mult, dacă în Egipt numărul 42 îi aparținea zeiței Ma’at, în *Evanghelia lui Matei* a fost inclus acest număr, de la Avraam la Iisus trecând 42 de generații.

Philon nu a avut copii însă a avut doi nepoți, fii ai fratelui său mai mic, Alexandru Alabarhul. Cel mai mare dintre ei, Tiberius Iulius Alexandru, a renunțat la rădăcinile sale evreiești, preferând o carieră

militară în Imperiul Roman. Între 46 și 48 a fost procurator al Iudeei, între 66 și 69 prefect al Egiptului (în acea perioadă și-a trimis legiunile împotriva evreilor alexandrieni) iar în anul 70 a participat la asediul Ierusalimului ca mână dreaptă a viitorului împărat Titus. Deoarece tatăl său era prieten la cataramă cu Irod Agrippa din dinastia irodiană (numit la naștere Marcus Iulius Agrippa), mezinul a primit și numele acestuia, adică Marcus Iulius Alexandru, și mâna fiicei sale, prințesa Berenice. Marcus Iulius Alexandru a fost apropiat de unchiul său, Philon, căruia i-a împărtășit convingerile religioase. Drept pentru care el a compus cea de-a doua carte a *Noului Testament*, *Evangelia lui Marcu* (Markos în original), acesta fiind varianta elenă a latinescului Marcus.

După ce învățatul Attalus a fost izgonit din Roma de împăratul Tiberiu, discipolul său, filosoful roman Lucius Annaeus Seneca, a plecat în Alexandria pentru a fi protejat de mătușa sa și de soțul ei, guvernatorul Egiptului. Acolo l-a cunoscut pe Philon, cei doi devenind buni prieteni mai ales deoarece împărtășeau convingeri filosofice asemănătoare. Seneca era un adept al stoicismului, care susținea valorile morale în defavoarea bogăției materiale. Înțelepciunea sa și omenia față de ocupanții celei mai de jos laturi a societății (cum ar fi sclavii sau gladiatorii) l-au făcut extrem de apreciat nu numai de filosofi, ci chiar și de Părinții Bisericii. Datorită ideilor sale foarte apropiate de cele creștine, scriitorul creștin Tertullian îl numea „*Seneca al nostru*”. Până în secolul al IV-lea Seneca fusese „confiscat” de creștini, care considerau că a corespondat cu apostolul Pavel. În Evul Mediu numeroase scrieri susțineau că filosoful roman a și fost convertit la creștinism de același apostol. Toată aprecierea din partea creștinismului se datorează faptului că filosoful roman Lucius Annaeus Seneca este autorul *Evangeliei lui Luca* din *Noul Testament*, Loukas fiind varianta greacă a numelui latin Lucius. Cum printre scrierile lui Seneca se numără o duzină de eseuri filosofice, câteva tragedii, o satiră și 124 de epistole, sunt mari șanse ca tot el să fi fost autorul epistolelor atribuite apostolului Pavel. În aceste condiții, nu este surprinzătoare apariția în *Faptele Apostolilor* (carte neotestamentară atribuită aceluiași evangelist Luca) a fratelui lui Seneca, senatorul

Lucius Iunius Gallio Annaeanus, care respinge acuzațiile aduse de iudei apostolului Pavel.

Autorul celei de-a patra evanghelii, Ioan, a rămas necunoscut. Ținând cont că în textul său se găsesc elemente ale sectei therapeuților, adoptate ulterior de gnostici, este posibil ca necunoscutul Ioan să fi fost un membru al acestei secte evreiești apărute în Alexandria. Știm că Philon i-a cunoscut îndeaproape pe therapeuți, principala sursă a informațiilor despre ei fiind lucrarea sa *De vita contemplativa* („Viața contemplativă”). Philon a scris despre un grup de therapeuți care locuiau pe un deal de lângă lacul Mareotis, aflat în apropiere de Alexandria. El îi numea „filosofi” care erau „cei mai buni”, dând dovadă de „bunătate perfectă” care „există în multe locuri din lumea locuită” (III.21). Ținând cont că i-a cunoscut îndeaproape, dar și de aprecierea pe care le-a oferit-o, nu este greu de crezut că Philon și-ar fi împărtășit noua religie therapeuților care au combinat-o cu propriile lor învățături, dând naștere gnosticismului, unul dintre ei chiar redactând *Evanghelia lui Ioan*.

Noul Testament a fost scris în greacă, limba vorbită de Philon și de restul locuitorilor Alexandriei. Cum el, nepotul său și terapeutul erau din Egipt iar Seneca din Roma, nu cunoșteau Iudeea decât din auzite, astfel explicându-se mulțimea de erori geografice, istorice sau biologice din evanghelii. Numele personajelor biblice sunt tot grecești, deși au corespondente în limbile vorbite în Palestina primului secol, ebraica și aramaica, cu o singură excepție. Apostolul Andreas (Andrei în română) are un nume grecesc, fără echivalent în limbile Canaanului. Nici în ebraică și nici în aramaică nu există măcar un nume asemănător cu Andreas, fiind puțin probabil ca un iudeu fără vreo legătură cu nobilimea să fi primit la naștere un nume grecesc, mai ales după războaiele hasmoneenilor împotriva elenismului. Inventarea unei povești și a unor personaje nu a fost o problemă pentru Philon dacă ținem cont că, din punctul său de vedere, *Vechiul Testament* nu conținea descrierile unor fapte reale, ci simbolice. Așadar a făcut același lucru: a inventat o poveste religioasă în care și-a ascuns concepțiile filosofice.

De ce autorii evangheliilor au preferat să-și păstreze anonimatul, ascunzându-se în spatele unor pseudonime? Motivele nu sunt greu de intuit. Philon a observat opoziția pe care a întâmpinat-o din partea rabinilor în încercarea sa de a reforma iudaismul. Fără îndoială că inventarea unei noi religii (și implicit respingerea iudaismului) i-ar fi putut aduce nu doar excluderea din comunitatea ebraică, ci chiar moartea. Același pericol l-ar fi păscut nu doar pe el, ci și pe Seneca. În plus, s-a dovedit a fi mai eficientă tactica aplicată de chinezi în India, care l-au inventat pe Buddha pentru a-și putea transmite filosofia localnicilor. Omul de rând nu ar fi primit o nouă religie de la filosofii bogați Philon și Seneca, însă ar fi fost receptiv la mesajul unor oameni simpli, martori ai evenimentelor miraculoase descrise în evanghelii.

Odată inventat creștinismul, a trebuit răspândit în întreaga lume greacă. Astfel, a fost trimis și la Antiohia, în Siria, următorul centru elenistic important după Alexandria. Planul lui Philon era ca prin creștinismul său să ajute oamenii de rând din întreaga lume elenistică să suporte mai ușor jugul stăpânirii romane. Însă fratele său, Alexandru, mult mai înrădăcinat în pragmatism, își dorea ca prin noua religie să atragă elitele Imperiului Roman și, implicit, să conducă astfel imperiul, Seneca reprezentând cea mai facilă metodă de a-și îndeplini scopul, ținând cont de legăturile filosofului roman cu familiile influente din Roma. Conducătorii centrului din Antiohia au primit creștinismul cu ideile lui Philon iar la Roma a ajuns varianta lui Alexandru. Prin urmare, încă de la apariția sa, creștinismul a mers pe două drumuri diferite, simbolizate de cei doi stâlpi ai creștinismului, Petru (primul Papă al Romei) și Pavel (sirianul care a înființat, conform tradiției, numeroase biserici în Asia Mică și în Europa răsăriteană). Cele două direcții s-au despărțit oficial la Marea Schismă din 1054, numindu-se din acel moment catolicism și ortodoxism. În secolul al XVI-lea din catolicism s-a desprins protestantismul, în timp făcându-și apariția și numeroase secte. Multă vreme orașul Alexandria a fost considerat unul dintre cele mai importante locuri ale creștinismului, ocupând poziția a treia după Roma (centrul creștinismului apusean) și

Constantinopol (centrul celui răsăritean), ceea ce este absolut firesc, ținând cont că reprezintă locul nașterii acestei religii.

Dacă fratele lui Philon și-a dorit ca prin noua religie să ajungă să conducă Imperiul Roman, mai mult ca sigur nu era vorba despre ambiția sa personală, ci a întregii sale familii bogate și puternice, pe care istoria ne-o prezintă încercând să-și facă loc în structurile romane de putere. Nu știm nimic despre strămoșii lui, însă știm că bunicul sau străbunicul său a primit cetățenie romană de la Gaius Iulius Cezar. Familia lui Philon era cea mai bogată din Alexandria și una dintre cele mai bogate din lumea elenistică. Despre Alexandru Alabarhul, istoricul Flavius Iosephus scria că *„și-a întrecut toți concetățenii atât în origini cât și în bogăție”*. Într-o altă lucrare Iosephus scria că, pentru a face parte din nobile, un evreu trebuia să aibă legături cu preoțimea și sânge regal prin descendența din dinastia hasmoneană. Dacă Philon era un urmaș al acestor regi din casta leviților, care au servit și ca mari preoți în Ierusalim și care au reinstaurat Marele Sanhedrin al elitei evreiești, s-ar explica nu doar bogăția și influența familiei sale, ci și motivul pentru care fratele său și cei doi fii ai acestuia au primit numele Alexandru (Alexander în original). În dinastia hasmoneană era un nume des întâlnit, având ca exemple cel de-al doilea rege, Alexandru Iannaeus, soția sa, Salome Alexandra, și doi dintre nepoții lor, Alexandru Maccabeus și Alexandra Maccabea. Nu știm nimic despre strămoșii lui Philon, însă știm că familia sa era atât de bogată încât fratele său, Alexandru Alabarhul, a acoperit cu aur și argint nouă porți uriașe ale templului din Ierusalim și a oferit un împrumut substanțial soției regelui Irod Agrippa. Alexandru era un prieten apropiat al împăratului roman Claudiu, devenind și administratorul pământurilor mamei acestuia, Antonia Minor (fiica triumvirului Marc Antoniu, nepoata împăratului Octavian Augustus, bunica împăratului Caligula și cumnata împăratului Tiberiu). A fost numit și alabarhul Alexandriei iar fiul său cel mare, Tiberius Iulius Alexandru, a devenit general al armatei romane, procurator al Iudeei și prefect al Egiptului. Mezinul său, Marcus Iulius Alexandru, a fost căsătorit cu prințesa Berenice din dinastia irodiană a Iudeei. Asemenea putere, bogăție și influență poate fi explicată prin descendența lui Philon și a lui Alexandru din

dinastia hasmoneană, înlăturată de romani de la putere și înlocuită cu cea irodiană. Deși Irod cel Mare a ucis toți descendenții hasmoneeni pentru a nu îi fi tronul amenințat, este posibil ca unul dintre ei să se fi refugiat în Alexandria, cel mai mare centru al diasporei evreiești. Acolo, urmașii săi, Philon și fratele său, Alexandru, ar fi putut plănui să cucerească Imperiul Roman printr-o nouă religie, prin care clanul lor să ajungă din nou la putere. Seneca cel Tânăr, în rolul apostolului Petru, a adus creștinismul nobilimii din Roma, conform planului. Când împăratul Nero s-a arătat deranjat de noua religie și a început persecuția creștinilor, un grup de nobili (printre care și Seneca) a hotărât să-l ucidă. Philon a putut verifica personal implementarea religiei sale, el sosind la Roma în anul 40 ca reprezentant al evreilor alexandrieni în fața împăratului Caligula. Abia în secolul al IV-lea visul familiei sale a devenit realitate, când împăratul Constantin cel Mare a legalizat creștinismul. Iar în piața „San Pietro” de la Vatican se poate vedea și astăzi obeliscul adus la Roma de împăratul Caligula tocmai din... Alexandria.

Orașul Alexandria, în care a apărut religia predominantă a lumii, poartă numele fondatorului său, Alexandru Macedon, supranumit „Cel Mare”. Nume care înseamnă „Apărătorul oamenilor”, preferat de clanul hasmoneenilor, după cum am observat. Alexandru Macedon este cunoscut ca unul dintre cei mai străluciți comandanți militari din istorie însă puțini știu partea supranaturală a vieții sale. Părinții lui erau Filip II, regele Macedoniei, și Olympia, fiica regelui Epirului. Istoricul Plutarh nota că numele ei originar era Polyxena. Și l-a schimbat în Myrtale cu ocazia căsătoriei ei cu Filip, mai târziu a adoptat numele Olympia și, în final, a fost cunoscută ca Stratonice. Schimbarea numelui originar s-a datorat inițierii ei într-un cult necunoscut al cabirilor, un grup de zeități htonice misterioase. Se spunea că Alexandru era fiul zeului Dionisos, care se împreuna cu Olympia sub formă de șarpe. Ea însă susținea că Zeus era tatăl băiatului iar egiptenii l-au declarat fiul zeului Amon. Alexandru se declara urmaș al lui Hercule, pe care l-a găsit în Orientul Mijlociu sub numele Ghilgameș. În lucrarea *Romanța lui Alexandru* de la sfârșitul secolului XII, care a circulat în Europa, Orientul Mijlociu și nordul

Africii, Alexandru Macedon a întâlnit câteva ființe supranaturale în timp ce căuta izvorul vieții veșnice, urmând traseul lui Ghilgameș. În *Istoria lui Alexandru cel Mare* se spune că, în timpul asediului cetății Tyr din 332 î.e.n., Alexandru a fost ajutat de cinci „*minunate scuturi zburătoare*” aranjate în formă de V, care au spart zidul cetății. După un scurt tur deasupra orașului, „*cel mai mare dintre scuturi a eliberat o forță ca un fulger, care a nimerit o parte din ziduri. Acestea s-au spart, apoi au venit și alte fulgere. Zidurile și turnurile se prăbușeau, ca și cum ar fi fost construite din noroi. Astfel, armata asediatoare a putut să intre cu ușurință în oraș*”. În anul 329 î.e.n., în timp ce armata lui Alexandru se pregătea să traverseze Indusul pentru a invada India, câteva discuri zburătoare au atacat elefanții macedonenilor. Speriați, generalii lui Alexandru s-au hotărât să renunțe la atac. Se presupune că falangele macedonene au fost atacate cu o armă asemănătoare celor atomice și silite astfel să se retragă.

Nu știm dacă Alexandru cel Mare a fost într-adevăr fiul vreunei divinități ori urmașul lui Hercule / Ghilgameș. Însă știm că a fost foarte important pentru dinastia hasmoneană, care i-a folosit des numele în semn de omagiu. Îi avem ca exemple, după cum spuneam, pe cel de-al doilea rege al dinastiei, Alexandru Iannaeus, pe soția sa, Salome Alexandra, pe doi dintre nepoții lor, Alexandru Maccabeus și Alexandra Maccabea, dar și multitudinea de urmași ai lor care au purtat acest nume. Plus fratele lui Philon, Alexandru Alabarhul, și cei doi fii ai săi, Tiberius Iulius Alexandru și Marcus Iulius Alexandru. În plus, Philon și familia sa locuiau în Alexandria, oraș egiptean fondat de Alexandru Macedon, care mult timp a fost unul dintre cele mai importante locuri din lume. Mai mult, Alexandria era și locul în care a fost înmormântat Alexandru cel Mare. Este evidentă importanța dată de dinastia hasmoneană regelui macedonean. Importanță dată și de Philon, care l-a folosit ca model pentru Iisus și pe Alexandru, nu doar pe zeul Enlil. De exemplu, amândoi au murit la vârsta de 33 ani. Iisus era reprezentat în primele picturi cu păr șaten-deschis, la fel ca Alexandru. Pielea albă a lui Iisus, într-o regiune cu semiți, oameni cu o culoare a pielii ceva mai închisă la culoare, provine tot de la Alexandru. Iisus era fiul lui Dumnezeu, la fel cum Alexandru era

considerat fiul lui Zeus, Amon sau Dionisos. Numele lui provine din cel al localității Issus din Anatolia, unde pe 5 noiembrie 333 î.e.n. Alexandru Macedon a obținut o victorie importantă împotriva perșilor lui Darius III, care a reprezentat sfârșitul dominației persane. De ce era atât de important regele macedonean pentru Philon și familia sa? Poate pentru că, în momentul în care a fost inventat creștinismul, Alexandru Macedon era zeul suprem al întregii lumi elenistice și una dintre cele mai importante divinități din Orientul Mijlociu, Europa, nordul Africii și părți din Asia.

Este de înțeles de ce Alexandru era important pentru greci. Unul de-al lor a reușit să înființeze un vast imperiu, contribuind la răspândirea culturii elenistice în lume. Pentru evrei a fost important din același motiv, unul de-al lor (grecii sunt semiți, la fel ca evreii) a reușit să înființeze unul dintre cele mai mari imperii din istorie. În drumul lui Alexandru către Egipt, iudeii s-au predat pașnic, iar regele macedonean le-a permis să-și păstreze privilegiile politice și religioase pe care le-au avut sub stăpânirea persană. În primul secol al erei noastre, istoricul Flavius Iosephus scria că Alexandru a vizitat Ierusalimul și a descălecat pentru a-l întâlni pe arhipreotul Simon, respectând nu neapărat preotul, cât divinitatea pe care acesta o reprezenta. Cercetătorii consideră că profeția lui Isaia din *Vechiul Testament*, „*Când vor striga către Yahweh în strâmtorările lor, atunci el le va trimite un mântuitor și un răzbunător care-i va mântui*” (19:20), se referă la Alexandru care, în perioada stăpânirii persane, era privit ca o încarnare a lui Mesia, salvatorul așteptat de evrei. Se pare că și numele lui indica acest rol, Alexandros însemnând în greacă „Apărătorul oamenilor”. După moartea lui Alexandru, teritoriul evreilor a fost condus de ptolemei în cea mai mare parte a secolului al III-lea î.e.n., căzând în cele din urmă în mâinile seleucizilor, împotriva cărora a avut loc revolta maccabeilor, care a dus la instaurarea dinastiei hasmoneene. Având un dușman comun, Imperiul Seleucid, expansiunea comunității evreiești în Alexandria ptolemeilor este firească.

În 321 î.e.n., Ptolemeu I Soter, care a preluat conducerea Egiptului, a luat cadavrul lui Alexandru, care era dus din Babilon către

Macedonia, și l-a înmormântat în Memphis. Fiul acestuia, Ptolemeu II Filopator, a mutat sarcofagul lui Alexandru în Alexandria. În ultimul său an de viață, Alexandru le ceruse supușilor săi să-l trateze ca pe un zeu, așa că Ptolemeu I l-a declarat inițial zeul protector al Alexandriei iar apoi zeul suprem al întregii populații elene din Imperiul Ptolemeic. Fostul rege a primit un loc important în panteonul grecesc, fiind asociat cu cei 12 zei olimpieni. Ptolemeii s-au folosit de zeificarea lui Alexandru pentru propria lor zeificare, Ptolemeu II declarându-și părinții „zei salvatori”, sora și soția lui, Arsinoe II, devenind „zeița soră”, Berenice II Euergetis, soția lui Ptolemeu III Euergetes, fiind considerată „zeița binefăcătoare”, fiica lor, Arsinoe III Filopatora și Cleopatra VII (ultima conducătoare a dinastiei ptolemeilor) adoptând titlul „zeița care își iubea tatăl” iar Cleopatra III s-a considerat „zeița binefăcătoare și iubitoare de mamă”. Reginele Cleopatra III și Cleopatra VII s-au declarat și încarnări ale zeiței Isis. În aceste condiții, ținând cont că Alexandru Macedon era zeul suprem al grecilor, influența sa asupra creștinismului creat de evrei elenizați este firească. În lumea elenistică, imaginea lui Alexandru zeificat, înconjurat de cei 12 zei olimpieni, s-a transformat cu ușurință în cea a lui Iisus înconjurat de cei 12 apostoli. Mai mult, se crede că, fără expansiunea elenismului datorată lui Alexandru, creștinismul nu s-ar fi putut extinde, prin urmare își datorează existența regelui macedonean.

Iulius Cezar a vizitat mormântul lui Alexandru, pentru a-și aduce omagiile. La fel și succesorul său, Octavian, primul împărat roman, despre care se spune că i-a rupt accidental nasul regelui macedonean. Mormântul a fost vizitat și de alți împărați romani, cum ar fi Caligula, Vespasian, Titus, Hadrian și Caracalla. Caligula i-a furat regelui platoșa iar Caracalla s-a declarat reîncarnarea lui Alexandru. Nu se cunoaște soarta mumiei lui Alexandru, care a dispărut fără urmă în secolul al IV-lea. Se crede că a fost distrusă de creștini din cauza decretului împăratului Teodosie, care a interzis păgânismul în Imperiul Roman Răsăritean. Creștinii din Alexandria au distrus atunci locurileenerate de păgâni, cum ar fi Serapeumul, templul lui Serapis construit de ptolemei. Pare logic să fi făcut același lucru cu mormântul lui Alexandru, care nu era doar un monument, ci un loc de

închinăciune și pelerinaj de câteva secole bune. Pentru a distruge păgânismul din Alexandria, creștinii ar fi distrus atât mormântul, cât și mumia lui Alexandru. Sau le-ar fi transformat, o practică des întâlnită la începuturile creștinismului, când temple ale vechilor zei au fost transformate în biserici iar zeii în sfinți creștini. După doi ani de la ultima menționare a cadavrului regelui macedonean a apărut Biserica „Sfântul Marcu” tot în centrul Alexandriei, la fel ca mormântul lui Alexandru, despre care se spunea că păstrează mumia sfântului. Chiar dacă Marcu fusese incinerat, conform tradiției creștine, prin urmare nu putea fi mumificat. În anul 828, un grup de creștini venețieni au luat mumia sfântului Marcu și au dus-o în Veneția. Coptii consideră că în biserica din Alexandria a rămas capul sfântului iar părți din relicvele lui se găsesc în catedrala „Sfântul Marcu” din Cairo. Unii cred că restul corpului se găsește în bazilica „Sfântul Marcu” din Veneția, acolo unde a fost dus în secolul IX. Însă în 1063, în timpul construirii unei noi bazilici în Veneția, moaștele sfântului nu au putut fi găsite. Potrivit unei legende, mâna sfântului a apărut în 1094 pe un stâlp, pentru a indica locația rămășițelor sale. Aceste relicve au fost depozitate într-un sarcofag în noua bazilică, lăsând în urmă întrebarea: mumia din Veneția este într-adevăr a sfântului Marcu, ori a lui Alexandru Macedon? Răspunsul pare evident.

Să ne întoarcem la inventatorul creștinismului, ale cărui rădăcini sunt ascunse, existând mari șanse ca Philon din Alexandria să fi fost urmaș al dinastiei hasmoneene. Evreii susțin că numele său real era Yedidia și îl numeau „Preotul” (Yedidia HaCohen), sfântul Ieronim din Stridon notând că Philon provenea dintr-o familie de preoți (așa cum erau și hasmoneenii, de altfel). Yedidia / Philon a avut doi frați, Alexandru și Lisimah. Despre cel din urmă nu s-a păstrat nicio informație iar despre Alexandru știm că era foarte bogat, că a ocupat la un moment dat funcția de alabarh al Alexandriei și că a avut doi fii: Tiberius Iulius Alexandru și Marcus Iulius Alexandru. Remarcăm faptul că și-a numit ambii fii după modelul roman, unde primul nume reprezenta prenumele, al doilea - cel al familiei, iar al treilea - porecla, care de multe ori era ereditară. Așadar, nu este de mirare faptul că ambii purtau ca poreclă numele tatălui lor care, mai mult ca sigur, era

tot o poreclă, nicidecum numele său real. Dacă Yedidia și-a luat numele grecesc Philon, mai mult ca sigur fratele său a făcut același lucru, Alexandru fiind un nume grecesc inspirat din cel al lui Alexandru Macedon. Interesant este că Tiberius și Marcus aveau Iulius ca nume de familie, la fel ca dictatorul Gaius Iulius Cezar, cel care i-a oferit cetățenie romană bunicului sau străbunicului lui Philon, Alexandru și Lisimah. Nu cunoaștem legătura din acesta și Cezar sau motivul pentru care dictatorul i-a oferit cetățenie romană. Să fi încercat Alexandru Alabarhul, prin acest nume dat copiilor săi, să sugereze că ar fi făcut parte din aceeași familie? Familia Iulia a fost una dintre cele mai vechi familii de patricieni din Roma antică, membrii săi obținând cele mai înalte distincții de stat la începuturile republicii. Primul membru al familiei care a obținut titlul de consul a fost Gaius Iulius Iulus, în 489 î.e.n. Familia Iulia a fost unul dintre clanurile conducătoare ale tribului Alban, pe care regele Tullus Hostilius le-a obligat să se stabilească în Roma după distrugerea cetății Alba Longa din secolul VII î.e.n. Conform mitologiei romane, tribul Alban a fost fondat de Ascanius (numit și Iulus) în jurul anului 1152 î.e.n., fiul semizeului Eneas care, la rândul său, era fiul prințului troian Anchise și al zeiței Afrodita. Eneas a condus în Italia supraviețuitorii troieni ai războiului cu grecii, troienii fiind în realitate hitiți, foști sumerieni. Niciun evreu în genealogia familiei Iulia, prin urmare Philon și fratele său nu puteau face parte din această familie decât, în cel mai fericit caz, prin alianță. Alexandru Alabarhul a fost administratorul proprietăților din Egipt ale Antoniei Minor, fiica triumvirului Marc Antoniu, nepoata împăratului Octavian Augustus și mama împăratului Claudiu din dinastia iulio-claudiană. Știm și că soția lui, mama lui Tiberius și Marcus, era romană. Dacă ea făcea parte din familia Iulia, acesta ar putea fi motivul pentru care Alabarhul a folosit numele acestei familii în cele ale fiilor săi, cei doi fiind urmași după mamă ai puternicului clan roman. Ori bunicul sau străbunicul său a primit de la Cezar nu doar cetățenia romană, ci și o soție romană.

Să aruncăm o privire pe istoria dinastiei hasmoneene, în speranța că vom descoperi identitatea bunicului sau străbunicului lui Philon. În 167 î.e.n. a început revolta maccabeilor împotriva Imperiului Seleucid,

condusă de preotul Matityahu ben Iohanan și fiii săi. Matityahu era fiul lui Iohanan, nepotul lui Simeon Hasmoneanul și strănepotul lui Asmon sau Hasmoneus, un descendent al lui Phinehas, cel de-al treilea mare preot al Israelului. Când regele Antioh IV Epifanes a interzis practicile religioase ale evreilor și le-a impus pe cele grecești, preotul Matityahu s-a opus. I-a ucis pe evreul elenizat care încerca să ofere un sacrificiu unui zeu olimpian și pe ofițerul grec însărcinat cu supravegherea sacrificiului și s-a ascuns cu fiii săi în pustiul Iudeei. După moartea lui, un an mai târziu, Iuda Maccabeul, fiul său cel mare, a condus o armată împotriva evreilor elenizați și, implicit, împotriva dinastiei seleucide. După moartea lui Iuda, Ionathan Apphus, fratele său cel mai mic, a preluat conducerea rebeliunii și, în 153 î.e.n., a devenit mare preot în templul lui Yahweh din Ierusalim. Moartea regelui Antioh IV a dus la conflicte interne, care au slăbit imperiul. Maccabeii au profitat de ocazie și s-au aliat cu Roma, continuându-și atacurile. După capturarea lui Ionathan de către generalul Diodotus Tryphon, care s-a declarat rege al Imperiului Seleucid, lider al maccabeilor și mare preot al lui Yahweh a devenit fratele lui Ionathan, Simon Thassi, al doilea fiu al lui Matityahu. Simon s-a aliat cu Demetrius II Nicator, regele de drept al seleucizilor. Când acesta și-a eliminat rivalul, a recunoscut independența Iudeei, Simon Thassi devenind astfel primul prinț al dinastiei hasmoneene, fondată în 141 î.e.n. Doi ani mai târziu, și senatul Republicii Romane a recunoscut noua dinastie iudaică. După ce Simon și primii doi fii ai săi au fost uciși, cel de-al treilea fiu al său, Ioan Hyrcanus (Yohanan Hurqanos) a devenit lider al maccabeilor și mare preot. Acesta nu a dus doar lupte pentru independență, ci și războaie de cucerire, pentru expansiunea Iudeei. Și-a păstrat relațiile amicale cu Roma, cu care a încheiat un tratat de prietenie, și cu Egiptul ptolemeic (cu ajutorul evreilor de la curtea regală). Fiul său cel mare, Iuda Aristobulus I, care era un mare admirator al culturii grecești, a devenit primul rege hasmonean al Iudeei, profitând de colapsul Imperiului Seleucid. A murit după numai un an de domnie, tronul și titlul de mare preot fiind preluate de fratele său, Alexandru Iannaeus, care s-a însurat cu văduva lui Aristobulus, Salome Alexandra. Iannaeus a dus un război cu Ptolemeu IV Soter,

care și-a înființat un regat în Cipru după ce a fost expulzat din Egipt de către mama sa, Cleopatra III. Cleopatra și-a convins fiul să se retragă din Iudeea, țară pe care și-a dorit să o anexeze Egiptului, însă a renunțat la idee amintindu-și că cei mai mari susținători ai domniei ei erau evreii din Alexandria. După moartea lui Iannaeus din 76 î.e.n., Iudeea a fost condusă de soția sa, Salome Alexandra, care și-a instalat ca mare preot fiul cel mare, Ioan Hyrcanus II, și a restaurat Marele Sanhedrin.

Înainte de a muri în 67 î.e.n., Salome l-a numit pe Hyrcanus II succesor al ei. Fratele mai mic al acestuia, Aristobulus II, nu a fost de acord cu decizia, așa că a pornit un război împotriva noului rege. După o luptă în apropierea Ierihonului, Hyrcanus s-a refugiat în Ierusalim, unde s-a văzut nevoit să se predea și să renunțe după numai un an de domnie atât la tron, cât și la titlul de mare preot. Însă pacea nu a durat prea mult. Manipulat de sfetnicul său, Antipater Idumeanul (fondatorul dinastiei irodiane), Hyrcanus s-a temut că fratele său îl va ucide, așa că s-a refugiat la curtea lui Aretas III, regele nabateenilor (arabi din sudul Levantului). Aretas a fost convins de Antipater să-i acorde sprijin lui Ioan Hyrcanus, care i-a promis că îi va returna orașele arabe cucerite de hasmoneeni. Nabateenii au asediat timp de câteva luni Ierusalimul în care se refugiase regele Aristobulus. După ce generalul roman Gneus Pompei Magnus a învins armata Imperiului Seleucid, și-a trimis adjunctul, pe Marcus Emilius Scaurus, să preia Siria. Cum hasmoneenii erau aliați cu romanii, ambii frați i-au cerut lui Scaurus tronul. Acesta a decis în favoarea lui Aristobulus și l-a somat pe arabul Aretas să-și retragă armata. În anul 63 î.e.n. Pompei a sosit în Siria. Ambii frați dar și Antipater Idumeanul, care dorea înlăturarea hasmoneenilor de la conducere, și-au trimis delegați la generalul roman. Pompei l-a preferat pe Ioan Hyrcanus II, considerând că fratele mai slab poate fi un aliat mai potrivit al Romei. Deși Aristobulus II s-a predat și le-a oferit romanilor Ierusalimul, evreii au refuzat să deschidă porțile orașului, așa că Pompei l-a capturat cu forța, avariind grav o mare parte din oraș, inclusiv Marele Templu al lui Yahweh. Aristobulus a fost dus ca prizonier la Roma iar Hyrcanus a primit doar poziția de mare preot, nu și titlul de rege. Autoritatea

politică a fost reprezentată din acel moment de Antipater, care astfel a pus bazele dinastiei sale. În anul 57 î.e.n., Aristobulus II a evadat și s-a întors în Iudeea, unde a ridicat o armată împotriva Romei. A fost învins de consulul roman Aulus Gabinius și luat din nou prizonier. În anul 49 î.e.n., Aristobulus a fost eliberat de Iulius Cezar pentru a întoarce Iudeea împotriva lui Pompei, însă a fost otrăvit pe drum de adepții lui Pompei. Fiul său cel mare, Alexandru Maccabeul, a fost decapitat de comandantul roman Scipio în Antioh în 48 sau 47 î.e.n. Fiul cel mic al lui Aristobulus, Antigonus II Matityahu, a continuat lupta. În 47 î.e.n. l-a vizitat pe Cezar, care se afla în acel moment în Siria, pentru a se plânge de uzurpatorii Hyrcanus și Antipater. S-a aliat cu părții și a organizat o rebeliune împotriva Romei, înscăunându-se în 40 î.e.n. rege al Iudeei și mare preot. Unchiului său, Ioan Hyrcanus II, i-a mutilat urechile pentru a-l împiedica să mai ocupe vreodată o funcție în preoțime. Hyrcanus a fost dus de părți în captivitate în Babilon, unde a trăit patru ani printre evreii babilonieni, care l-au tratat cu maxim respect. Trei ani mai târziu, Irod I (fiul lui Antipater) l-a capturat și predat romanilor pe Antigonus, primind pentru această faptă titlul de rege al Iudeei. Temându-se că Hyrcanus II i-ar putea convinge pe părți să-l ajute să recupereze tronul, Irod l-a invitat în Ierusalim, unde l-a numit președinte al consiliului de stat. Însă în 30 î.e.n. l-a acuzat de complot cu nabateenii și l-a condamnat la moarte. Antigonus II a fost executat în Antiohia, la fel ca fratele său cel mare, la ordinul lui Marc Antoniu. În acel an, Marc Antoniu s-a căsătorit cu Cleopatra VII, regina Egiptului. Alexandra Maccabeea, văduva lui Alexandru Maccabeul și fiica lui Ioan Hyrcanus II, i-a cerut Cleopatrei ajutorul pentru ca fiul ei, Aristobulus III, să preia funcția de mare preot în Ierusalim. Regina Egiptului a sfătuit-o să îl viziteze pe Marc Antoniu împreună cu fiul ei și să îi ceară aprobarea. Temându-se că Aristobulus III va primi tronul Iudeei de la Marc Antoniu, Irod cel Mare l-a asasinat în 35 î.e.n. Cu doi ani înainte Irod se căsătorise cu prințesa hasmoneană Mariamne I, fiica maccabeilor Alexandru și Alexandra. De teama rivalilor hasmoneeni, Irod a executat-o în 29 î.e.n. împreună cu restul membrilor familiei ei. Mariamne îi născuse lui Irod cinci copii: Alexandru, Aristobulus IV (amândoi executați în 7

î.e.n.), Salampsio, Cypros și încă un băiat care a murit înecat la o vârstă fragedă. Din cauza obsesiei sale de a uide hasmoneeni ca să nu încerce să îi ia tronul, Irod este prezentat în *Evanghelia lui Matei* din *Noul Testament* ca un ucigaș de copii, care omoară pruncii din Betleem de teamă că printre ei s-ar putea afla noul rege al iudeilor. Alexandru, fiul său, s-a căsătorit cu prințesa cappadociană Glafyra, fiica regelui Archelaus, care i-a născut trei copii: Tigranes V (care a devenit regele Armeniei), Gaius Iulius Alexandru (al cărui fiu, Gaius Iulius Tigranes, a ajuns și el regele Armeniei) și o fiică. Tigranes VI s-a căsătorit cu Opgalli, o nobilă din Anatolia, care i-a născut pe Gaius Iulius Alexandru și Iulia. Acest Alexandru s-a căsătorit cu Iulia Iotapa, fiica regelui Antioh IV din Commagene, care i-a născut pe Gaius Iulius Agrippa, Gaius Iulius Alexandru Berenicianus și Iulia Iotapa. Sora lui, devenită preoteasă a zeiței Artemis în Perga, s-a măritat cu senatorul roman Marcus Plancius Varus, căruia i-a născut doi copii: Gaius Plancius Varus (devenit senator și consul) și Plancia Magna (măritată cu Gaius Iulius Cornutus Tertullus, fiul lor fiind Gaius Iulius Plancius Varus Cornutus). Chestorul Gaius Iulius Agrippa a avut doi fii: Gaius Iulius Agrippa și Lucius Iulius Gaius Fabius Agrippa. Proconsulul Gaius Iulius Alexandru Berenicianus s-a căsătorit cu Cassia Lepida (descendentă directă a împăratului Octavian), cei doi având o fiică, Iulia Cassia Alexandra, care s-a măritat cu Gaius Avidius Heliodorus. Fiul lor, generalul Avidius Cassius, s-a declarat în anul 175 împărat al Imperiului Roman, după ce a aflat că împăratul Marc Aureliu era pe moarte. Soția acestuia, Volusia Vettia Maeciana, i-a oferit trei copii: Avidius Heliodorus, Avidius Maecianus și Avidia Alexandra. Iulia Iotapa sau Iulia din Cilicia, fiica prințului Gaius Iulius Alexandru și a reginei Iulia Iotapa, s-a căsătorit cu senatorul roman Gaius Iulius Quadratus Bassus, cu care a avut o fiică, Iulia Quadratilla. Aceasta s-a măritat cu chestorul Gaius Iulius Lupus Titus Vibius Varus Laevillus, căruia i-a născut trei copii: Aulus Iulius Amyntas, Aulus Iulius Claudius Charax (care a avut o fiică, Iulia, ce s-a măritat cu senatorul Gaius Asinius Rufus) și Aulus Iulius Proculus. Iulia și Rufus l-au avut pe Gaius Asinius Nicomachus, care a avut trei fii: Gaius Asinius Rufus, Gaius Asinius Quadratus Protimus și Gaius Iulius Asinius Quadratus

(al cărui fiu, Gaius Asinius Quadratus, a fost senator și istoric). Proconsulul Gaius Asinius Quadratus Protimus a avut un fiu, Gaius Asinius Nicomachus Iulianus, de asemenea proconsul. Acesta a fost tatăl Asiniei Iuliana Nicomacha (născută în jurul anului 215) care, cu Quintus Anicius Faustus, l-a avut pe Sextus Anicius Faustus Paulinus, consul al Romei în 298. Cu nobila Amnia Demetrias, acesta a avut doi fii: Amnius Anicius Iulianus (consul în 322) și Sextus Anicius Faustus Paulinus (consul în 325).

Salampsio, fiica cea mare a regelui Irod cel Mare și a reginei hasmoneene Mariamne I, s-a măritat cu Phasael (fiul fratelui lui Irod), cu care a avut cinci copii: Antipater, Irod, Alexandru, Alexandra și Cypros. Alexandra s-a măritat cu Timius din Cipru iar Cypros cu Irod Agrippa (rege al Iudeei între anii 41 și 44), fiul lui Aristobulus IV, fratele prințesei Salampsio. În afară de Agrippa, Aristobulus a mai avut trei copii cu verișoara sa, Berenice: Irod V (rege al Chalcis), Irodia și Mariamne III. Irodia (care în *Noul Testament* a cauzat moartea lui Ioan Botezătorul) a fost măritată întâi cu Irod II (fiul lui Irod cel Mare), cu care a avut-o pe Salome, apoi cu tetrarhul Irod Antipa (de asemenea fiu al lui Irod cel Mare). În anul 39, Antipa a fost acuzat de către nepotul său, Irod Agrippa, că ar fi conspirat împotriva împăratului Caligula, care l-a trimis în exil în Spania, unde a fost însoțit de Irodia. La rugămintea aceluiasi Agrippa, în anul 41, Irod V a primit de la împăratul Claudiu tronul regatului Chalcis. Cu prima soție, verișoara sa, Mariamne, Irod V l-a avut pe Aristobulus care a fost căsătorit cu Salome, fiica Irodiei și a lui Irod II. După moartea Mariamnei, Irod s-a căsătorit cu nepoata sa, Iulia Berenice, care i-a oferit doi fii: Berenicianus și Hyrcanus. Irod Agrippa, ultimul rege al Iudeei, născut Marcus Iulius Agrippa, a avut doi fii și trei fiice cu soția sa, Cypros: Irod Agrippa II (ultimul conducător din familia irodiană, însă fără control asupra Iudeei), Drusus (care a murit în copilărie), Iulia Berenice, Mariamne și Drusilla. Iulia Berenice a fost măritată prima oară cu Marcus Iulius Alexandru, fiul lui Alexandru Alabarhul și nepotul lui Philon din Alexandria. Apoi s-a măritat cu unchiul ei, Irod V, căruia i-a născut pe Berenicianus și Hyrcanus. A avut o relație incestuoasă cu fratele ei, Irod Agrippa II, și una cu împăratul roman

Titus. S-a măritat în cele din urmă cu Polemon II din Pontus, regele Ciliciei. Mariamne s-a căsătorit prin anul 50 cu Iulius Archelaus, căruia i-a născut o fiică, Berenice. În jurul anului 65 s-a căsătorit cu Demetrius, alabarhul Alexandriei, cu care a avut un fiu numit Agrippinus. Iar Drusilla s-a măritat prima oară cu Gaius Iulius Azizus, regele din Emesa, apoi cu Antonius Felix, procuratorul Iudeei, cu care i-a avut pe Marcus Antonius Agrippa și pe Antonia Clementiana. Drusilla și fiul ei au murit în anul 79 din cauza erupției vulcanului Vezuviu.

Nu este foarte palpitantă o genealogie, însă este necesară pentru a înțelege evoluția clanului hasmoneenilor. Observăm printre urmașii acestei familii predominanța numelui Alexandru și cel al familiei romane Iulia, precum și infiltrarea lor în rândul elitei romane. În special în ramura plecată din Ierusalim după moartea lui Irod cel Mare din anul 4 î.e.n. În 37 î.e.n., Irod s-a căsătorit cu prințesa Mariamne I, fiica maccabeilor Alexandru și Alexandra, nepoata fraților Ioan Hyrcanus II și Aristobulus II, strănepoata regelui Alexandru Iannaeus și a reginei Salome Alexandra. Irod a executat-o pe Mariamne în 29 î.e.n. iar pe cei doi fii ai lor, Alexandru și Aristobulus IV, i-a trimis la Roma în 20 î.e.n., la curtea lui Augustus. Opt ani mai târziu băieții s-au întors în Ierusalim, unde au avut parte de o popularitate neașteptată, care a atras gelozia fratelui lor vitreg, Antipater II, primul fiu al lui Irod cu prima lui soție, Doris. Antipater a reușit să-și manipuleze tatăl, care i-a executat pe Alexandru și Aristobulus în 7 î.e.n. Trei ani mai târziu, Irod a decedat iar Antipater II a fost executat din ordinul împăratului roman Octavian Augustus, care i-a împărțit regatul în trei, numindu-i tetrarhi pe Irod Arhelaus, Irod Antipa și Irod II. Imediat, copiii lui Alexandru, Tigranes V și Gaius Iulius Alexandru, au plecat la mama lor, la curtea regală din Cappadocia, unde și-au renegat descendența iudaică, îmbrățișând-o pe cea elenă. Bunicul lor din partea mamei i-a trimis la Roma, pentru a căpăta o educație aleasă. Tigranes a ocupat tronul Cappadociei din 6 până în 12, când a fost detronat de împăratul Augustus, care l-a preferat în locul lui pe prințul arsacid Vonones I. Istoricul Tacitus susține că Tigranes a căzut victimă terorii împăratului Tiberius, care probabil l-a executat în anul 36. Despre Gaius Iulius

Alexandru nu se știe prea multe în afara faptului că a fost administratorul proprietăților din Egipt ale familiei imperiale romane și că s-a înșurat cu o femeie din înalta societate, care i-a născut un fiu, pe care l-a numit Tigranes, în onoarea fratelui său. Gaius Iulius Tigranes a devenit și el regele Armeniei în timpul regimului lui Nero. Gaius Iulius Alexandru le-a trecut în testamentul său și pe împărăteasa Livia Drusilla, și pe nora acesteia, Antonia Minor. Surprinzător e că, în aceeași perioadă, Alexandru Alabarhul, fratele lui Philon, era administratorul proprietăților din Egipt ale Antoniei Minor, mama împăratului Claudiu. Acesta, așa cum am văzut, și-a numit fiii Tiberius Iulius Alexandru și Marcus Iulius Alexandru, nume extrem de asemănătoare cu cel al lui Gaius Iulius Alexandru (diferind doar prenumele). Nu știm nimic despre familia lui Alexandru Alabarhul, nici despre averea sa, nici despre modul în care a devenit alabarh ori despre prietenia sa din copilărie cu împăratul Claudiu. Însă despre Gaius Iulius Alexandru știm că a fost trimis la Roma, alături de fratele său, pentru a căpăta o educație aleasă. Ambii Alexandru aveau o legătură strânsă cu Antonia Minor și amândoi se ocupau de proprietățile ei din Egipt. Amândoi au fost căsătoriți cu câte o femeie dintr-o familie nobilă, amândoi au avut copii și câte un frate mai mare fără urmași. Philon și Alexandru Alabarhul s-au născut în aceeași perioadă cu prinții Tigranes și Gaius Iulius Alexandru. Să fie oare Alexandru Alabarhul și Gaius Iulius Alexandru una și aceeași persoană? Chiar dacă Tigranes și Gaius și-au renegat rădăcinile evreiești, preferând să-și îmbrățișeze descendența elenă, legăturile dintre ei și dinastia irodiană s-au păstrat. Poate așa s-ar explica faptul că, undeva prin anii 32-35, Irod Agrippa i-a cerut lui Alexandru Alabarhul cu împrumut 200.000 de drahme, pentru a-și achita datoria față de Roma, Alexandru oferindu-i împrumutul nu lui Agrippa, ci soției acestuia, Cypros. Legătura dintre cei doi se pare că exista de ceva timp, Alabarhul numindu-și unul dintre fii Marcus Iulius Alexandru după Agrippa, care la naștere primise numele Marcus Iulius Agrippa. Mai mult, Marcus Iulius Alexandru s-a căsătorit cu Iulia Berenice, fiica lui Agrippa. Istoria nu ne spune că ar fi existat vreun conflict între Irod Agrippa și frații Tigranes V și Gaius Iulius Alexandru nici înainte, nici

după moartea lui Irod cel Mare. Din câte știm, Antipater II a făcut ca tatăl celor doi fii ai prințesei Glafyra să fie executat iar regatul a fost împărțit între Irod Arhelaus, Irod Antipa și Irod II. Irod Agrippa nu avea niciun motiv să le pună viața în pericol celor doi, el însuși fiind dat la o parte, prin urmare este posibil să fi existat o formă de prietenie între el și Gaius Iulius Alexandru. În acest caz, să se fi retras hasmoneenii din Armenia în Alexandria în anul 12, după detronarea lui Tigranes V? Așa s-ar explica averea lui Alexandru Alabarhul, adunată și din Iudeea, și din Cappadocia. Să fie Tigranes în realitate filosoful Philon ori fratele necunoscut al acestuia, Lisimah? Este posibil ca Tigranes să nu fie decât numele regal, adoptat în momentul accederii pe tron, nicidecum cel primit la naștere? Despre Tigranes nu știm mai nimic, cum nu știm nici despre Philon sau despre familia lui. Știm însă că Philon nu era numele real al inventatorului creștinismului, evreii numindu-l Yedidia. Știm și că bunicul sau străbunicul său a primit cetățenia romană de la Gaius Iulius Cezar, Gaius și Iulius, alături de Alexandru, fiind nume foarte des întâlnite în clanul hasmoneenilor. Acest personaj necunoscut nu ar fi putut primi cetățenia decât în anul 47 î.e.n., când Cezar a ajuns în Egipt. Am văzut că în 49 î.e.n., prințul Aristobulus II, fiul regilor hasmoneeni Alexandru Iannaeus și Salome Alexandra, a fost eliberat de Iulius Cezar pentru a întoarce Iudeea împotriva lui Pompei, însă a fost otrăvit pe drum. În 47 î.e.n., fiul cel mare al acestuia, Alexandru Maccabeul, a fost decapitat de comandantul roman Scipio, iar mezinul lui Aristobulus, Antigonus II Matityahu, l-a vizitat pe Cezar, aflat în acel moment în Siria. Cum Cezar a avut o înțelegere cu Aristobulus, pentru a-i slăbi influența lui Pompei în Iudeea, este logic să fi continuat înțelegerea cu fiii acestuia, care să-i îndeplinească planul. Așadar, sunt mari șanse ca dictatorul roman să-i fi oferit cetățenia romană unuia dintre cei doi. Poate lui Antigonus, care a organizat o rebeliune împotriva Romei, înscăunându-se în 40 î.e.n. rege al Iudeei și mare

Tigranes V

preot. Ori chiar lui Alexandru Maccabeul, ucis în Siria în perioada în care Cezar se afla acolo. Irod cel Mare s-a însurat cu Mariamne I, fiica lui Alexandru Maccabeul. Unul dintre fiii lor era Alexandru, care cu prințesa cappadociană Glafyra i-a avut pe Tigranes V și Gaius Iulius Alexandru. Prin urmare, Alexandru Maccabeul era străbunicul celor doi frați. Dacă ei sunt în realitate Philon și Alexandru Alabarhul, înseamnă că într-adevăr străbunicul lor a primit cetățenia romană de la Gaius Iulius Cezar. Prin inventarea creștinismului, Philon și Alexandru aveau motive serioase să încerce să conducă Imperiul Roman, care le-a luat hasmoneenilor tronul.

Să privim genealogia hasmoneenilor și în sens invers, pentru a-i afla originile. Preotul Matityahu, tatăl maccabeilor care s-au revoltat împotriva seleucizilor, era fiul lui Yohanan, nepotul lui Simeon Hasmoneanul și strănepotul lui Asmon sau Hasmoneus, un levit din linia lui Ioarib, al cincilea nepot al lui Idaiah, fiul lui Ioarib și nepotul lui Iachin care, la rândul lui, era un descendent al lui Phinehas, cel de-al treilea mare preot al lui Israel. Phinehas era fiul lui Eleazar și nepotul lui Aaron (primii doi mari preoți), fratele lui Moise. Se pare că acest Phinehas era Panehesy, preotul de la curtea faraonului Akhenaton / Moise, *„Slujitorul șef al lui Aton în templul lui Aton din Akhetaton”*, *„Al doilea profet al Domnului celor două țărâmurî”*, *„Purtătorul sigiliului Egiptului Inferior”*, *„Administratorul vitelor lui Aton în Akhetaton”* și *„Administratorul grânarului lui Aton”*. Aaron și Moise, conform genealogiei biblice, erau fiii lui Amram și Iochebed. Amram era fiul lui Kohath și nepotul lui Levi, întemeietorul tribului leviților, iar Iochebed era fiica acelui Levi. Levi era fiul lui Iacob / Israel, nepotul lui Isaac și strănepotul patriarhului Avraam. Terah, tatăl lui Avraam, era un descendent al lui Șem, tatăl semiților și fiul lui Noe. Nu trebuie privită genealogia *Vechiului Testament* ca o sursă istorică, mai ales când ajunge până la primii oameni, însă reținem că hasmoneenii provin din tribul leviților, cărora le erau rezervate funcțiile preoțești și îndatoririle politice, singurul trib care nu a primit pământ în Israel. Descendenții lui Aaron (așa cum erau și hasmoneenii), kohaniții, dețineau roluri speciale în preoțime și funcțiile supreme. Restul leviților, aflați pe plan secund, au fost împărțiți în trei, după fiii lui Levi: gerșoniții

(descendenții lui Gerșon), merariții (urmașii lui Merari) și kohathiții (cei proveniți din Kohath, cu excepția urmașilor lui Aaron). Aceștia erau ajutoarele preoților kohaniți, cântau în timpul slujbelor religioase sau păzeau templul. Kohaniții au fost împărțiți în 24 de familii, care realizează pe rând slujbele religioase; *Vechiul Testament* susține că regele David a efectuat această împărțire, însă cercetătorii cred că ea a avut loc în timpul exilului babilonian. Astfel înțelegem cine reprezintă elita evreiască și conducătorii Marelui Sanhedrin: leviții, în special cele 24 de familii de kohaniții. Conform legilor veterotestamentare, toți evreii erau obligați să le ofere kohaniților zeciuială, adică a zecea parte din avuția lor. Motiv pentru care leviții nu aveau nevoie de un teritoriu al lor, ei (în special kohaniții) fiind liderii tuturor evreilor. Printre cei mai cunoscuți kohaniți se numără scribul Ezdra și Ioan Botezătorul.

În perioada în care murea Irod cel Mare, în Cordoba din Spania se naștea Lucius Annaeus Seneca sau Seneca cel Tânăr. A fost crescut în Roma iar în anul 21 a plecat în Alexandria cu mătușa sa, al cărui soț, Gaius Galerius, era prefectul Egiptului. Mătușa l-a îngrijit timp de zece ani pe Seneca, bolnav de tuberculoză, și s-au întors în Roma în anul 31. În Alexandria, Seneca l-a întâlnit pe Philon, s-au împrietenit și, pentru că împărtășeau idei filosofice asemănătoare, l-a ajutat cu noua sa religie, creștinismul. Tatăl său, numit tot Lucius Annaeus Seneca sau Seneca cel Bătrân, este fondatorul familiei Annaeus. Deși s-a născut în Cordoba în jurul anului 54 î.e.n. și nu există date despre strămoșii săi, acesta susținea că provine din coloniști romani, nicidecum spanioli. Totuși, nu putem să nu remarcăm secretomania care înconjoară trecutul acestei familii apărute brusc în Republica Romană aparent din Spania. Dar și faptul că Annaeus seamănă foarte mult cu Iannaues, numele celui de-al doilea rege din dinastia hasmoneană, soțul Salomeei Alexandra. Știm că, după moartea sa, Salome a preluat conducerea regatului și l-a numit succesor pe fiul lor cel mare, Ioan Hyrcanus II. Acesta a domnit doar un an, până în 66 î.e.n., fiind detronat de fratele său, Aristobulus II. În anul 63 î.e.n. Hyrcanus a fost numit mare preot de către Pompei Magnus, care a predat puterea politică a Iudeei lui Antipater I, fondatorul dinastiei

irodienilor. Pompei l-a arestat pe Aristobulus II, care a evadat în 57 î.e.n. și s-a întors în Iudeea pentru a pregăti o revoltă împotriva romanilor. Revolta a fost înăbușită iar Aristobulus arestat din nou și dus la Roma. În acea perioadă, hasmoneenii nu se simțeau deloc în siguranță, pierzându-și sprijinul romanilor, care l-au oferit irodienilor. Așadar, este posibil ca un membru al familiei să se fi ascuns în Cordoba și să fi fondat acolo familia Annaeus, una romană, cu rădăcinile ascunse. Poate că Seneca cel Bătrân era fiul lui Aristobulus, care în acea perioadă era închis de Pompei la Roma, mama copilului ascunzându-se în Spania, unde Pompei a luptat împotriva răzvrătitului Quintus Sertorius între anii 76-71 î.e.n. Și poate că Seneca cel Tânăr și Philon din Alexandria au lucrat împreună pentru ducerea creștinismului în Roma deoarece făceau parte din același clan, cel al hasmoneenilor.

La câțiva ani după întoarcerea la Roma din Alexandria, Seneca a devenit chestor, funcție care i-a permis accesul în Senat. Istoricul Dio Cassius nota că împăratul Caligula era atât de enervat de talentul oratoric al lui Seneca în Senat încât i-a ordonat să se sinucidă. Seneca a supraviețuit doar pentru că era bolnav iar împăratului i s-a spus că va muri în curând. În anul 41, când Claudiu a devenit împărat, împărăteasa Messalina l-a acuzat pe Seneca de adulter cu Iulia Livilla, sora lui Caligula. Deși Senatul l-a condamnat la moarte, Claudiu l-a trimis în exil în insula Corsica. În anul 49 i s-a permis reîntoarcerea la Roma pentru a-i fi tutore lui Nero. Când acesta a ajuns împărat în 54, Seneca i-a fost sfetnic și a guvernat imperiul alături de prefectul Sextus Afranius Burrus în primii cinci ani de domnie ai noului împărat. În 65 Nero l-a obligat să se sinucidă, acuzându-l că ar fi făcut parte din conspirația pisoniană, care avea ca scop asasinarea împăratului. 41 de persoane au fost acuzate atunci pentru participarea la conspirație, dintre care 19 erau senatori. Și nu putem să nu ne întrebăm de ce împărații romani nu îl suportau pe Seneca. Cumva pentru că el era responsabil pentru apariția creștinismului în rândul elitei romane? Cu doar un an înainte, Nero a dat vina pe creștini pentru marele incendiu din Roma, pornind astfel persecuțiile adepților noii religii. Să fie oare acesta motivul pentru care

Seneca a conspirat împotriva împăratului, organizându-i asasinarea? Dacă Seneca încerca într-adevăr să răspândească în Roma creștinismul printre cetățenii de vază, nu e de mirare încercarea unui grup de a asasina împăratul care le pune a bețe în roate creștinilor. Am văzut deja că hasmoneenii s-au infiltrat în înalta societate romană, așa că planul lui Philon prin Seneca avea șanse de reușită. Care era planul? Să atragă elita Romei spre noua religie și, prin ea, curtea imperială. Controlând împăratul prin creștinism, hasmoneenii ar fi controlat întregul imperiu. Prin urmare, împărații care împiedicau desfășurarea planului trebuiau eliminați. Plan care s-a dovedit a fi, însă, unul de durată.

La un an după moartea lui Seneca a început marea revoltă a evreilor împotriva romanilor. Potrivit istoricului Flavius Iosephus, totul a început în Cezareea, după ce niște greci au sacrificat păsări în fața unei sinagogi. Unul dintre preoții evrei, Eleazar (fiul lui Anania, marele preot între 47 și 52, care a prezidat procesul apostolului Pavel în *Noul Testament*), a încetat din acel moment să aducă sacrificii și rugăciuni pentru împăratul Nero. Anania era membru al Marelui Sanhedrin, reînviat în Iudeea de regina hasmoneană Salome Alexandra în primul secol î.e.n., așadar observăm că scânteia revoltei a fost provocată de elita evreiască. După refuzul lui Eleazar, evreii au început să protesteze și împotriva taxelor romanilor, crescând astfel nemulțumirile în rândul poporului. În primă fază, violențele au avut loc între evrei, între cei care doreau o revoltă împotriva romanilor și cei care se opuneau. Printre cei care și-au pierdut viețile atunci se numără și fostul mare preot Anania. Fiul acestuia, preotul Eleazar, a măcelărit întreaga garnizoană romană de la granița apuseană a Ierusalimului. Regele Irod Agrippa II și sora sa, Iulia Berenice (văduva nepotului lui Philon) au fugit din Ierusalim în Galileea. Conform cronicarilor creștini Eusebiu și Epifanius din secolul al IV-lea, evreii din Ierusalim trecuți la creștinism au fugit la Pella înainte de începerea războiului cu romanii. Senatorul Cestius Gallus, legatul Siriei, a încercat să pună capăt revoltei, însă a fost învins de rebeli la Beth Horon. În Ierusalim s-a format un guvern provizoriu, din care făceau parte Simeon ben Gamliel (conducătorul Marelui Sanhedrin și

descendent al regelui mitic David) și foștii mari preoți Ananus ben Ananus și Ioșua ben Gamla. Împăratul Nero l-a trimis pe generalul Vespasian să înăbușe revolta. Acestuia i s-au alăturat fiul său, Titus (amândoi viitori împărați), cu o legiune din Alexandria, și armatele aliaților locali, inclusiv cea a regelui Irod Agrippa II. Istoricul Yosef ben Matityahu (cunoscut ca Titus Flavius Iosephus) a luptat inițial împotriva romanilor. În 67 s-a predat după asediul cetății Iotapata. Și-a salvat pielea spunându-i lui Vespasian că profețiile mesianice evreiești se referă la el, care va deveni împăratul Romei. Vespasian l-a păstrat lângă el ca sclav și interpret iar în 69, când a devenit împărat, i-a redat libertatea și i-a oferit cetățenie romană. Yosef și-a schimbat numele evreiesc într-unul roman, Iosephus, a adoptat numele de familie al noului împărat iar ca prenume pe cel al fiului împăratului, astfel transformându-se în Titus Flavius Iosephus. A devenit sfetnicul și prietenul fiului împăratului, Titus, servindu-i ca translator când acesta a asediat Ierusalimul în anul 70. Deoarece cucerirea Ierusalimului nu a oprit revoltele, Titus a ordonat distrugerea orașului și, în special, a Marelui Templu. În primăvara anului 71, Titus s-a întors la Roma alături de prietenul său evreu, Flavius Iosephus, lăsându-l pe noul guvernator, Sextus Lucilius Bassus, să distrugă restul rebelilor din Iudeea. Iosephus susținea că acest război cu romanii a dus la moartea a 1.100.000 de evrei, 97.000 au fost capturați și înrobiți iar mulți alții au fugit în zone din jurul Mediteranei. Marele Sanhedrin s-a mutat la Yavneh, în Galileea. Distrugerea Marelui Templu a dus la apariția sinagogilor iar preoții au fost înlocuiți cu rabini. În 115 a izbucnit o nouă revoltă, diaspora evreiască din Cipru, Egipt și Mesopotamia războindu-se cu romanii timp de doi ani. Ultima revoltă a fost cea a lui Bar Kokhba dintre 132-136, care a dus la genocid împotriva evreilor, la interzicerea iudaismului și la redenumirea Iudeei în Siria Palestina. Însă moartea împăratului Hadrian din 137 a redus restricțiile și persecutarea evreilor.

În anul 79, împăratul Vespasian a murit iar tronul imperiului i-a revenit fiului său cel mare, Titus. În doar doi ani de domnie, Titus a finalizat construirea Colosseumului și s-a lovit de dezastre precum erupția Vezuviului din 79 și un incendiu în Roma un an mai târziu. A

murit de febră pe 13 septembrie 81. Tronul Romei a fost preluat de fratele său mai mic, Domițian, care a fost asasinat în 96. Și în timpul domniei, Titus l-a avut alături pe bunul său prieten și sfetnic Flavius Iosephus, istoricul evreu care și-a trădat poporul în favoarea romanilor. Iosephus s-a născut într-o familie bogată, parte din elita Ierusalimului. Pe linie paternă, Iosephus era un descendent al ordinului preoțesc al lui Iehoiarib, capul unuia dintre cele 24 familii de kohaniți. Bunicul său era un descendent al marelui preot Ionathon, despre care se crede că ar fi fost chiar Alexandru Iannaeus, cel de-al doilea rege hasmonean. De altfel, mama lui Iosephus era o descendentă directă a hasmoneenilor. În plus, el a fost influențat de filosofia lui Filon din Alexandria, inventatorul hasmonean al creștinismului. În anul 71, Iosephus s-a căsătorit cu o evreică din Alexandria, care i-a născut trei fii, dintre care a supraviețuit doar Titus Flavius Hyrcanus. După vreo patru ani s-a căsătorit cu o evreică din Creta, membră a unei familii înstărite, care i-a născut pe Flavius Iustus și Flavius Simonides Agrippa. Numele primului fiu indică monarhul hasmonean preferat al lui Iosephus, care ar putea fi Ioan Hyrcanus, tatăl primilor doi regi hasmoneeni (Iuda Aristobulus I și Alexandru Annaeus). Numele ultimului este inspirat din cel al lui Irod Agrippa II, ultimul conducător al dinastiei irodiane, cu care Iosephus era bun prieten. Și Irod se afla în Roma împreună cu sora sa, Iulia Berenice, după distrugerea Ierusalimului de către romani. De altfel, și Irod Agrippa făcea parte din dinastia hasmoneenilor, străbunica lui fiind Marianme I, fiica regilor Alexandru Iannaeus și Salome Alexandra. În aceeași perioadă se aflau în Roma și alți hasmoneeni, așa că planul fraților Filon și Alexandru Alabarhul putea fi pus în aplicare încet dar sigur.

Creștinismul a început să se îndepărteze de tradițiile evreiești, astfel încât a ajuns o religie independentă, nicidecum o sectă evreiască, așa cum o considerau romanii la început. În jurul anului 98, împăratul Nerva a decretat că creștinii nu sunt nevoiți să plătească taxa anuală a evreilor, recunoscând astfel distincția dintre cele două religii. Creștinii au fost lăsați în pace, neexistând o persecuție a lor la nivelul întregului imperiu până în anul 250, când împăratul Decius a

emis un edict prin care cerea tuturor cetățenilor imperiului (cu excepția evreilor) să aducă zeilor un sacrificiu în prezența unui magistrat roman, care le-ar fi eliberat astfel un certificat numit libellus. Unii creștini au acceptat ceremonia păgână, alții au preferat să se ascundă sau să se lase pedepsiți. În 257, împăratul Valerian a ordonat ca oficialii Bisericii Creștine să fie uciși iar senatorii creștini să fie deposezați de titluri și proprietăți. În 303, împărații Dioclețian, Maximian, Galerius și Constantius au emis o serie de edicte care abrogau drepturile creștinilor. În 311, prin edictul de la Serdica al împăratului Galerius, creștinismul a devenit o religie acceptată în Imperiul Roman. Doi ani mai târziu, împărații Constantin și Licinius au emis edictul de la Milano, prin care au oferit creștinismului status legal, oprind astfel persecuțiile. Abia în 380, prin edictul de la Tessalonic al împăratului Teodosie I, creștinismul a devenit religia de stat a Imperiului Roman.

Primul împărat despre care se spune că s-a convertit la creștinism a fost Flavius Valerius Constantinus, numit Constantin cel Mare, care a fost sanctificat. Când a ajuns pe tron, imperiul era divizat în patru. Învingându-i pe împărații Maxentius și Licinius a unificat imperiul în anul 324. Un an mai târziu a convocat Conciliul de la Niceea, unde s-au stabilit doctrinele creștinismului și a luat naștere *Biblia*, compusă din o parte dintre textele religioase existente în acel moment. Convocarea sinodului s-a datorat expansiunii arianismului, o sectă creștină care considera că Hristos nu conține esența divină a Tatălui, ci este creația primordială, o entitate subordonată lui Dumnezeu. La Niceea, conciliul a stabilit că Iisus este „adevăratul Dumnezeu” și „una cu esența Tatălui”, respingând astfel doctrina ariană. Era într-adevăr Constantin creștin sau vorbim doar despre un mit? Istoricul creștin Eusebiu spunea că în anul 312, când se pregătea să înfrunte armata lui Maxentius, Constantin a avut o viziune: a văzut pe cer, deasupra Soarelui, o cruce luminoasă și inscripția „*In hoc signo vinces*” („Prin acest semn vei învinge”). Noaptea l-a visat pe Iisus, care i-a cerut să pună crucea pe steagurile soldaților săi, pentru a fi protejați în lupte (poveste relatată și de Lactanțiu). Constantin a făcut întocmai și a învins. Așa să fie, oare? A văzut pe cer doar el un obiect zburător neidentificat cu forma

unui avion? Fără ca altcineva să îl mai vadă? Avem ca sursă doar declarația unui creștin, prin urmare legenda trebuie privită cu suspiciune. În *Panegyrici Latini* scrie că, în anul 310, aflat în templul lui Apollo din Gallia, Constantin a avut o viziune în care zeul îi promitea 30 de ani de domnie. Prin urmare, legenda creștină pare preluată din cea păgână și adaptată pentru a servi creștinismului. Nici convertirea lui Constantin la creștinism pe patul de moarte nu pare a fi adevărată, ținând cont că singurul martor a fost episcopul Eusebiu de Nicomedia, reprezentantul unei religii care avea un interes maxim în a converti un împărat, prin urmare nu putea declara altă variantă indiferent care ar fi fost adevărul. În plus, dacă într-adevăr ar fi văzut un semn divin pe cer și ar fi primit vizita lui Hristos în vis, de ce Constantin nu s-a convertit atunci la creștinism, ci a așteptat până pe patul de moarte? Pentru că nu era credincios, ci doar se folosea de religie. Tatăl său era un adorator al zeului Sol Invictus. Între 306 și 310, Constantin l-a ales ca protector al său pe Marte, zeul războiului, apoi l-a adoptat pe Sol Invictus. Cei doi zei apar pe monedele emise între 310 și 317. După acest an, Marte aproape dispare, Sol Invictus rămânând divinitatea dominantă. Constantin nu dădea doi bani pe zei, ci s-a folosit de ei pentru a-și legitima domnia, el fiind, de fapt, un uzurpator. Până în 317 a depus eforturi importante pentru a deveni un împărat legitim, folosindu-se de propaganda intensă de pe monede, de inscripții și discursuri care îl descriau ca fiind protejatul zeilor și eliberatorul Romei de sub tirania lui Maxentius. Sol Invictus și Marte erau extrem de populari printre soldați, protecția acestor zei asigurându-le victoria în lupte. Iar viziunea cu Apollo care profetea 30 ani de domnie ai împăratului a apărut deoarece Apollo Grannus avea mare trecere în Gallia, acolo unde în acea vreme se găsea baza de operațiuni a lui Constantin. Ajungând unicul conducător al imperiului, Constantin a devenit pentru oamenii de rând o divinitate pe Pământ. Din 326 apare reprezentat cu nimbul specific vechilor zei, așadar o entitate supranaturală, mult superioară muritorilor. După moarte a fost zeificat de senatul roman și sanctificat de creștini. Imaginea lui de zeu pe Pământ, care nu se potrivește cu cea a unui creștin, are logică. Constantin era cel care a unificat imperiul și a reformat multe domenii.

Un singur imperiu, cu un singur conducător, avea nevoie de o singură religie. Una nouă, cu un singur zeu în cer, așa cum era Constantin pe Pământ. A observat expansiunea rapidă a creștinismului, așa că a făcut tot posibilul pentru a-l ajuta să capete forță. Mai mult ca sigur a fost convins să ajute creștinismul de către cineva care i-a promis sprijin în lupta împotriva rivalilor săi. Cineva din umbră, care a preferat să îl influențeze departe de ochii curioșilor. Cine ar putea fi dacă nu urmașii hasmoneenilor care timp de aproape trei secole au încercat să câștige favorurile unor împărați romani, pentru a conduce imperiul prin creștinism?

În 380, împăratul Teodosie I a decretat creștinismul religie de stat a Imperiului Roman. A dizolvat ordinul fecioarelor vestale din Roma și a interzis ritualurile păgâne la jocurile olimpice din Grecia. Nu a încercat să oprească în vreun fel distrugerea templelor elenistice antice, cum ar fi Templul lui Apollo din Delphi sau Serapeumul din Alexandria. Astfel, întorcându-se roata, creștinii au început să distrugă urmele vechilor zei sau să îi transforme. Multe biserici au fost construite pe ruinele templelor păgâne și mulți zei au devenit sfinți pentru popor, încât trecerea de la religiile vechi la cea nouă să nu fie abruptă. Capii Bisericii au început să obțină din ce în ce mai multă putere cu trecerea timpului. Odată cu declinul Imperiului Roman Apusean, papalitatea a început să joace un rol important în politică, vizibil prima oară în cazul Papei Leon I, care a negociat cu hunii și cu vandalii. Totodată, Biserica și-a început expansiunea, trimițând misionari în toată lumea cunoscută. Apariția islamului a reprezentat un rival neașteptat al creștinismului. În secolul VII, musulmanii au cucerit Siria (care includea și Ierusalimul), nordul Africii și Spania, convertind o parte a populației creștine la islam. Succesul musulman s-a datorat și slăbirii Imperiului Bizantin după decenii de conflict cu Persia. Începând cu secolul VIII, odată cu apariția dinastiei carolingiene, papalitatea și-a găsit suport politic important în Regatul Franc. Din secolul XI naționalismul creștin a crescut simțitor, dând startul unei serii de cruciade menite să recupereze de la musulmani teritoriile importante pentru religia creștină. Între secolele VII-XIII, creștinismul a experimentat o serie de conflicte între creștinii apuseni și cei

răsăriteni, care a dus la Marea Schismă din 1054. Al Doilea Conciliu de la Lyon din 1274 și Conciliul de la Florența din 1439 au încercat reunificarea Bisericii, însă fără rezultat. Creștinismul se împărțise în catolicism (cel apusean) și ortodoxism (cel răsăritean) și așa a rămas până în prezent. Această schismă nu ar trebui să ne mire, ținând cont că, încă de la început, creștinismul a mers în două direcții din punct de vedere teologic, liturgic, administrativ și doctrinal. Direcții reprezentate prin cei doi capi mitici ai Bisericii, Petru (primul Papă al Romei) și Pavel (care a predicat în special în zonele răsăritene, locuite de greci). În realitate, cele două direcții sunt ale inventatorilor creștinismului; Philon își dorea o religie care să ajute oamenii de rând să suporte mai ușor jugul romanilor iar fratele său, Alexandru Alabarhul, plănuia să conducă Imperiul Roman cu ajutorul creștinismului. Iar dacă ne amintim de veșnica împărțire a evreilor în două tabere, împărțirea creștinismului fondat de ei este una firească.

Cei care conduc creștinismul din umbră, adică urmașii hasmoneenilor, nu s-au ferit să își lase amprente la vedere. De exemplu, în centrul pieței „San Pietro” de la Vatican se află un obelisc egiptean înalt de 66,6 metri, mutat de împăratul Augustus din Heliopolis în Alexandria. În anul 37, împăratul Caligula a adus obeliscul la Roma și l-a amplasat în mijlocul cercului său. A fost mutat în mijlocul pieței „San Pietro” în 1586 de către arhitectul Domenico Fontana, la ordinul Papei Sixtus V. Obeliscul se găsește în mijlocul unei stele cu opt raze, simbolul planetei Venus și a zeiței asociate cu ea, Iștar (nimeni alta decât Aștoreth, zeița elitei evreiești). Boneta care acoperă capetele Papei, cardinalilor și episcopilor, numită zucchetto de italieni, este kipa evreiască. Mitrele episcopale, care arată ca niște guri deschise în sus, sunt copiate din cultul lui Dagon, reprezentând capul de pește al zeului canaanean. În 2011, Papa Benedict al XVI-lea i-a absolvit pe evrei de orice responsabilitate pentru uciderea lui Iisus. Multe ritualuri creștine, cum ar fi îngurgitarea simbolică a trupului și sângelui lui Iisus, provin din ritualuri antice evreiești în care sunt practicate diverse forme de vampirism și sacrificii. Iar pedofilia mult prea extinsă la Vatican nu este o simplă preferință sexuală anormală, ci parte importantă a magiei kabbalistice, Kabbalah

reprezentând o parte extrem de importantă a misticismului ebraic, în special pentru elita evreiască.

Mai multe detalii în seria „Secretele zeilor”!

www.secretelezeilor.ro

2020 © Secretele zeilor